

קונטרס

הבינוני

**פרשת
מצורע
תשפ"ד**

שנה ו'
חוברת ל"ד
גליון 306

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור רל"ח

יום שלישי פרשת מצורע ח' ניסן תשפ"ד

ה המצב הנפשי הנצרך לליל הסדר . . . . .

וידע המספר כי אני ה' | המצה מעבירה את האמונה למעיים | לא המתים יהללו י-ה | מהות של הלל והודאה | המרבה הרי זה משובח | בליל הסדר נולדים מחדש | מחדירים את יסודות האמונה | ומתלמידי יותר מכולם | עד שנגלה אליהם מלך מלכי המלכים | יסודות האמונה באתגליא | כך הידיעה מתלבשת בחלקים הנמוכים | ידיעה עם התרגשות חודרת לעומק | בלי הכנה אין השפעה | הנפש פנויה להשפעה | השפעה היא נתינת נפש | הכנת נפש לליל הסדר | הודאה יבשה אינה הודאה | התבוננות מעוררת התרגשות | האחרונות משכיחות את הראשונות | ועיינו מאירות כשמש וכירח | מה למחט בספר הזכרונות | דרכו של בעל מספר | משלימים את התמונה | בורא נפשות רבות וחסרונן | על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה | והיא שעמדה לנו שלא להטמע באומות | ובשבע כלכלתנו

יום רביעי פרשת תזריע ב' ניסן תשפ"ד

יט הזכות והחובה להקפיד על מסורת האבות . . . . .

אלה תולדות יעקב יוסף | אלוקי אברהם בעזרו | העצה להזהר ממשוהו חמץ | אין הצלחה בלי סייעתא דשמיא | אין מחמירים בלי מסורת | חומר המביאה לידי קולא | כל המשנה ידו על התחתונה | לא בגבורת הסוס יחפץ | אכשר דרא בגבורת הסוס | רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו | בין הלומדים של פעם ללומדים של היום | מלא אני בושה וכלימה | מצות שנאפו עם דמעות | סיבת חוסר הדרך ארץ בדורנו | מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי | קובע מקום מתלמידי של בלעם | מסורת אבות הבאה מתוך גאווה | אכול תולעת ולא איש | שוקלים את מעשיהם במאזני פלס | מעלת ההתקשרות לשלשלת האבות

יום חמישי פרשת תזריע ג' ניסן תשפ"ד

כט כשיודעים מה מחפשים מתלהבים מעניני היו"ט . . . . .

האדם מחפש חידושים | האדם לא נברא אלא להתענג על ה' | שאלה מעיקרה ליתא | טבעו של אדם למצוא הזדמנויות | הישן נעשה חדש | בלי מצוקה אין חידושים | כן נפשי תערוג אליך אלוקים | קרבת אלוקים יחפצון | ואני קרבת אלוקים לי טוב | טבעתי ביון מצולה ואין מעמד | רפאות תהי לשריך ושיקוי לעצמותיך | תופסים הזדמנויות בשתי ידיים | הבנת הקשר בין הפתרון והבעיה | דברים המתקבלים על הלב

יום ראשון פרשת מצורע ו' ניסן תשפ"ד

מתנת החירות שלא להתפעל ממצבי העוה"ז . . . . . לח

הוציאנו מעבדות לחירות | תורתן קבע ומלאכתן עראי | משאירים את החמימות לדברים שבקדושה | לבם בל עמם בעניני הגשמיות | אשר יצר את האדם בחכמה | מה יעשה אדם ויחיה? | מוציא אסירים בכושרות | יושב בעוה"ז ומטייל בעוה"ב | סופו מוכיח על תחילתו | יש נייעס ויש נייעס | לא ניתנה חירות למלאכי השרת | ההכנות לפסח מאת ה' | שני אופני עבודה | הלכה למעשה אתא לאשמעינן | גודל ההתלהבות כגודל ההכנה | אידי דטריד למיפלט לא בלע | נתינה עם כל חלקי הנפש | כשהנשמה משכנעת את הגוף | יש לך שעת הכושר

יום שני פרשת מצורע ז' ניסן תשפ"ד

הגדה של פסח היא תפילה בנוסח של שבת . . . . . מח

נפתולי אלוקים נפתלתי | דביקות מביאה שפע | עולה לקבל שפע ויורד | אבוא אליך וברכתך | האדם מצטרף לשירת הבריאה | שבח והודאה מכניסים לעולם חדש | ההתרגשות כשהווילון מוסט | בין תפילה לתהילה | תהילת ה' ידבר פי | הכל תלוי ברוח הדברים | ההגדה מיוסדת על שבח והודאה | תכלית שידוד המערכות | כאילו הוא עצמו יצא ממצרים

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת תזו"מ ג' אייר תשפ"א

תכלית ההליכה אל הרופא . . . . . נח

זאת תהיה תורת המצורע | עיניו על דרכי איש | יפשפש במעשיו | השתדלות בעלת תכלית | יחוד משפיע ומקבל

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת מצורע ו' ניסן תשפ"ב

שבת הגדול על-שם ההתנתקות המוחלטת מן העבודה זרה . . . . . סב

ליצנותא דעבודה זרה | כך ביטל אברהם את הע"ז | אין פסח בלי שבת הגדול | משמעותה של ליצנות | השפעתה של ליצנות | תפקידה של ליצנות | דבר הכורת בינו לבינו | גאולת ישראל תלויה במלחמת הבכורים

מדור אמונה ובטחון

שיעור רל"ח

לזכות

אליעזר בן פיגא ומשפחתו

נדבת הר"ר יוחנן האגער הי"ו

לרגל הולדת בנו למזל"ט

יום שלישי פרשת מצורע ח' ניסן תשפ"ד

המצב הנפשי הנצרך לליל הסדר

המצה מעבירה את האמונה למעיים

ה'שם משמואל' על ההגדה מביא חשבון פשוט. בזה"ק איתא שמצה היא מיכלא דמהימנותא, ומבואר שכאשר האדם מכניס את המצה בגופו, הוא נעשה מזה מאמין, ועוד אמרו חז"ל שהמצה נקראת לחם עוני כי עונין עליה דברים הרבה. אמור מעתה: מפני מה המצה כל-כך קדושה? מאין היא שואבת את כוחה להחדיר את האמונה כשאוכלים אותה? התשובה היא שעונין עליה דברים הרבה, וכל אותם דיבורי אמונה נספגים בה וממנה נכנסים לאדם. נמצא, אומר ה'שם משמואל', שהדיבורים עצמם יש בהם כח להחדיר אמונה בלב, ואם המצה שאומרים עליה את הדיבורים האלה, יש לה כח זה, כל שכן הדיבורים עצמם.

עוד יש ב'שם משמואל' (בא תרמ"ה): "ידוע שישראל במצרים היו במ"ט שערי טומאה, וטומאה היא לשון טמטום, היינו

ידיע המספר כי אני ה'

בעודנו מכינים את עצמנו לסיפור יציאת מצרים, יודעים אנו שמדובר בכלי נפלא להחדיר אמונה בלבנו, כידוע אמרתו של הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זיע"א על הפסוק למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים וגו' וידעתם כי אני ה' - וידעתם כי אני ה' עולה על המספר, לאמר לו: כשאתה מספר באזני בנך, זה משפיע עליך שתגיע להשגה והבנה והרגשה יותר גדולה כי אני ה'. ובה אנו עוסקים בזה הלילה והרי זה מאיר לכל השנה כולה. כי באמת האדם צריך חיווק באמונה ובטחון לכל החיים. הם צריכים להתחזק ולהעמיק אצל האדם, והקב"ה נתן לנו זמן נפלא ומצוה נפלאה שיש בה כח זה. היא מאירה בנשמות, ובכל המקומות בנפש שעדיין שורר בהם חושך, יכול האדם להביא לעצמו בהירות נפלאה באמצעות מצוה זו.

הוא מבאר שזה פועל על פי הכלל של הבא ליטהר מסייעין אותו כי בודאי נקל לו לאדם לברוח [מן הצד שכנגד - עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים] בלי שום טענות רק ברצון פשוט לומר אי אפשר בלי שום טעמים ובלי התחכמות, ואז ממילא יבוא רוח חיים בקרבנו ויהפך לאיש אחר ברגש הנפש ובשמחה.

מהות של הלל והודאה

ולענייננו, מהותו של ליל הפסח, היא מהות של הלל והודאה. **אומרים דיבורים של אמונה, דיבורים של הלל והודאה, ואז מכניסים אותם פנימה.** אומרים אותם על המצה ואוכלים את המצה; אומרים אותם על כוס היין ושותים אותה, אומרים אותה על קרבן הפסח ומכניסים את הבשר פנימה. זה מתחיל בהלל והודאה, ממשיך בהלל והודאה ונגמר בהלל הגדול ונשמת. אלו הם הדיבורים של הלילה וזוהי העבודה של הלילה. **ואת הכוח הזה הקב"ה מכניס בלב האדם. זה שזה נאמר בכזו חיות שהוא מודה לה' ומכיר בטובות שהוא עושה,** זה מה שגורם לכך שאורו הקב"ה ייכנס בתוכו.

כתוב בשם **צדיקים: הפסוק** אומר (דברים י, כא) הוא תהלתך הוא אלוקיך - **לפי מה שאתה מודה ומהלל, לפי זה הוא אלוקיך.** הא לך שכאשר האדם עוסק בשבח והודאה, נכנסת בתוכו אלוקות. וכן הוא לאידך גיסא, כדאיתא מהמגיד **ממעזריטש** זיע"א על הנוסח הוודאי שמו כן תהילתו - **כפי שברור אצל האדם קיומו של הקב"ה, כך הוא מודה ומהלל.** נמצא שזה גלגל החוזר, כמה שהוא מודה, כך הוא מוסיף להכיר בכוראו, וכמה שהוא מכיר בכוראו, כך הוא מוסיף להודות.

המרבחה הרי זה משובח

אכן האדם הרי צריך עצות לזה, האדם

שהיו הלבבות אטומים בלי שום הרגש חיות אלוקית, והנה איתא **בספרים** שפסח נוסריקון פה סח, ויש לומר דהיינו טעמא דטעון הלל בעשייתו ואכילתו, **שכל צורתו ומהותו של הקרבן הוא הלל והודאה להשי"ת** אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים ואת בתינו הציל, וזהו פה סח נסים ונפלאות שעשה עמנו".

הנה דבריו משלימים את דבריו הנ"ל, לומר שכפי שאכילת המצה קשור ואחוז עם דיבורים של הודאה ושבח לריבונו של עולם, כך בזמן הבית השה שהביאו לקרבן פסח (וביימינו יש לנו את האפיקומן), חוץ מעצם היותו קרבן, הוא גם **פעל להחדיר אמונה בכל החושים,** ובלשון ה'שם משמואל: "שכל צורתו ומהותו של הקרבן הוא הלל והודאה להשי"ת".

לא המתים יהללו י-ה

הוא ממשיך ומביא מהירושלמי (סוכה פ"ג ה"א) לולב היבש פסול על שם לא המתים יהללו וגו', וכותב שלפי זה שאלה יש: ישראל שהיו אז אטומי לב בלי רגש חיות, איך אפשר להם לגשת לעשות פסח ואית בהו משום לא המתים יהללו? דומים היו ללולב היבש. כפי שלולב היבש פסול, כי הוא דבר מת ואי אפשר להודות אתו. ארבעת המינים הרי נועדו להודות עמהם, ושמתם לפני ה' אלוקיכם, ואם הלולב יבש, אי אפשר להודות אתו. אף כאן, כשבני ישראל נצטוו להקריב את קרבן הפסח, היה בהם פסול של יבש, כי היו אטומי לב ובלי רגש חיות ולא המתים יהללו. על כן אמר להם משה: משכו ידיכם מע"ז, היינו שתתרחקו מכל הדברים שמביאים טמטום הלב, ואז תוכלו להודות עם חיות. כשתהיו בתכלית הריחוק מע"ז, אז תבוא בכם חיות לגשת ברגש הנפש ובשמחה לעשות הפסח ולהודות ולהלל.

שמגיעה תקופת ניסן, מיד הם מתחיל לבלבל ולצמוח. החיות הפנימית מתרבת עד שאפשר לשים לב לכך מבחוץ כשרואים את העלים והפירות הצומחים.

ובכן, מה נראה הדבר הטוב ביותר בשביל האדם לעסוק בו במשך שעות ספורות אלו של לילה זה? כתוב בשם **צדיקים** שחודש ניסן אינו כמו שאר החודשים שבהם נקודת החיות קיימת בתחילתם ואח"כ היא הולכת ומתמעטת, אלא כאן נקודת החיות היא בליל ט"ו, באמצע החודש. אז באה החיות ונכנסת לנשמה. יעץ לנו הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו ואמר: לך בדיוק מה תעשה בזה הלילה. **תתלהב באמונה בהש"ת, והדרך הטובה ביותר להתלהב באמונה היא לבטא אותה מפ"ך כאילו אתה רואה בעיניך. תודה, תשבח, ותעורר בלבך הרגשים נפלאים אשר בהם תבטא את האמונה.** הדברים הקרובים ביותר לעין האדם, הם הדברים שהתרחשו עמו, דהיינו הניסים שאירעו לו. אומר לו הקב"ה לאדם: בזה תעסוק בליל הפסח.

מחדירים את יסודות האמונה

אכן צריך מאוד להיזהר לזכור שכל הפרטים... כאן יש ד' כוסות, כאן יש אכילת מצה, כאן יש זהירות שלא תיעשה שרויה... יש כאן הרבה מאוד פרטים. יש כאן גם אנשים שצריך לשית לב אליהם. אבל **כולם כלים הם לתת לך מהלכים איך נשמתך תהיה עסוקה עם האמונה שהקב"ה מנהל את העולם ושהוא טוב ומטיב ושהוא אוהב אותך כל-כך ומתמסר אליך.** כאילו היינו אומרים שאותם שבעה יסודות שרבינו המחבר מביא בפרק השני המביאים את הנפש לידי בטחון, כי הוא מבין שרק **הקב"ה יכול, והוא מבין שאין מה שמגביל את הקב"ה, והוא מבין שרחמנותו של**

הרי צריך תמיד חיזוק בזה כדי שתהיה לו בהירות בכל הענינים של אמונה ובטחון. ובכן, **לילה זה הוא לילה שכאשר האדם עוסק בזה כדבעי, זה משנה אותו לגמרי, וזה מותיר בו רושם עמוק לכל המצבים במשך כל השנה כולה.**

הצדיקים פירשו: כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. מרבה הכוונה באיכות. **כשהאדם מביע זאת היטב, כלומר, מן החלקים העמוקים שבנפש - הרי זה משובח. הוא עצמו נעשה יותר משובח, כי האמונה חודרת בו יותר חזק ועמוק.**

בליל הסדר נולדים מחדש

ידוע מה ששאלו המפרשים (הגרי"ז מבריסק ועוד): מה החילוק בין זכירת יציאת מצרים בכל השנה לסיפור יציאת מצרים בליל פסח? הן תמיד אנו מצווים לזכור יציאת מצרים, כפי שאנו אומרים בק"ש אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, וכן אנו מניחים תפילין זכר ליציאת מצרים, ויש כמה תשובות לדבר, כגון מה שידוע שבליל פסח זה צריך להיות דווקא דרך שאלה ותשובה. אך אחד מהחילוקים הוא היסוד הפשוט שבליל פסח נבנית הנשמה מחדש. **בליל פסח נולדת חיות חדשה בכל נשמה של יהודי,** בדומה לעצים שנכנסת בהם חיות חדשה ומתחיל לצמוח מהם עלים ופירות. תקופה זו של השנה, ובעיקר ליל קדוש זה, הוא תחילת בריאה לכל נשמה. עכשיו כל נשמה מקבלת חיות חדשה. אומר הקב"ה: אם כך הוא, עליך לדעת מה תעשה באותו לילה. הרי זה הולך להשפיע על כל השנה. נודלת בך חיות רוחנית חדשה. בניסן נברא העולם. הפנימיות של העולם ניטעת מחדש בחודש ניסן. הן רואים זאת במציאות. העצים קיימים בחורף, אבל הם חסרי חיות, וכיון

אותו כמה שהוא יודע אותו. אבל כשהוא צריך ללמדו לזולתו, הוא יודע אותו הרבה יותר טוב. וכמה סיבות לדבר: ראשית, כי פחות רימה את עצמו; שנית, כי היה צריך להוציא אותו מבפנים החוצה; שלישית, הוא היה צריך לחשוב כיצד להסבירו, כי פלוני לא הניח לו, אלא אמר: איני מבין. מוכרח היה לחשוב איך להסביר לו, וזה גרם לו להבין יותר טוב. אבל זה לא רק במוח, אלא גם בחושים. כלומר, בחלקי המוח התלויים בחושים. הוא רואה את פלוני ורוצה להטיב לו, הוא רוצה להסביר לו כדי שיהיה לו טוב, על כן הוא מתבונן באיזה מצב הלה שרוי ועל פי זה הוא מסביר לו. זהו באמת העומק של מתלמידי יותר מכולם, כי זה מעורר בו חלקי נפש עמוקים ביותר, מאחר שהוא צריך להתאמץ כדי לתלמידיו באופן שהדברים ייקלטו בלבם. אכן אם הוא אומר סתם ותלמידו חולם, זה לא יקרה. אבל אם תלמידו שואל ורוצה להבין, זה מעורר בו חלקי נפש מאוד מאוד עמוקים.

עד שנגלה אליהם מלך מלכי המלכים

נתן לנו הקב"ה מצות עשה דאורייתא לעסוק בסיפור יציאת מצרים ולדבר על האמונה בה', ועל כך שהקב"ה אוהב אותנו ובחר בנו מכל עם, ועל כך שהקב"ה התגלה לנו בזה הלילה, אשר זהו הטוב ביותר לאדם שהקב"ה מתגלה לו, עד שנגלה אליהם מלך מלכי המלכים. בזה אנו צריכים להיות עסוקים בזה הלילה. **האופן הברור ביותר שבו ראה האדם את הקב"ה בעודו בעולם הזה, היה בעת יציאת מצרים.** אכן לא רק על יציאת מצרים מספרים בזה הלילה, אלא כמו"כ מדברים על כל הניסים והנפלאות שהקב"ה עשה ועושה עמנו. אומרים נשמת כל חי לא רק מפני שכתוב בה ממצרים גאלתנו, אלא מפני כל מה שכתוב בה, כגון ומחלאים רבים ונאמנים דליתנו, וכן אומרים: צעקת הדל תקשיב

הקב"ה היא הרחמנות החזקה ביותר שקיימת והיא מקור כל רחמנות, והוא מבין שהקב"ה הוא זה שעזר לו מאז שנוצר, עם כל אותם שבעה יסודות תהיה עסוק, אבל עם דיבור, ועם עשייה, עשיית המצוות, ועם מחשבה ורגש.

עכ"פ זהו המהלך איך האדם צריך לעסוק בזה. ויציאת מצרים היא מקור כל הניסים שהקב"ה עושה עמנו. אז הוא רואה את שידוד המערכות, והוא מכניס את עצמו בתוכו כאילו הוא יצא ממצרים. הוא יודע שאין זה דבר צדדי, אלא הוא מרגיש שהוא עצמו עבר את כל זה, כפי שכל ספרי החסידות מסבירים שהוא מספר הכל כלפי עצמו ומרגיש זאת ברגש נפלא.

ומתלמידי יותר מכולם

אך נקודת הדבר היא שבמשך השנה האדם מזכיר יציאת מצרים קצת בהעלם, אך כשהוא צריך לספר עליה בפיו ולהשפיע על זולתו, הרי זה מכריח אותו להשתמש בחושים יותר חזקים ובחלקי נפש יותר עמוקים בסוגיא זו של זכירת יציאת מצרים. ונסביר: זכירת יציאת מצרים במשך כל השנה יכולה להיעשות עם פחות פנימיות. אין מחייבים אותך לספר עליה לזולתך, אין מחייבים אותך לעשותו בצורה של משפיע. **כליל פסח מחייבים אותך לבטא זאת בפיו ולעשותו בצורה של משפיע ומקבל, עם דיבור, ולא סתם דיבור, אלא דיבור שיכול לשכנע את המקבל.** עם החכם אתה צריך לדבר ככה, עם התם אתה צריך לדבר ככה, עם השאינו יודע לשאול אתה צריך לדבר ככה. כשאתה צריך לעסוק בזכירת יציאת מצרים באופן זה, זה מכריח אותך להוציא חלקי נפש יותר עמוקים.

הדבר פשוט ואפשר לראות זאת בחוש. כשהאדם לומד דף גמרא לבדו, הוא יודע

הקב"ה צוה אותנו לזכור יציאת מצרים כדי שנזכור את יסודות האמונה, וזהו בעצם היסוד שכתב הרמב"ן סוף פרשת בא. הוא שואל שם מדוע צריך שנקיים כל-כך הרבה מצוות זכר ליציאת מצרים? ומשיב שם: כי אני רוצה בעיקר שתסתכל על הניסים הנגלים ותבין מזה שיש גם ניסים נסתרים וזה יחזק בלבך את האמונה עד שזה ישפיע על לבך. אמר לנו הקב"ה ככה: במשך השנה כולה אתה יכול לעסוק בזה בעשיה, כגון בהנחת תפילין, אבל בלילה זה אני רוצה שתעשה זאת בהתפעלות. אני רוצה שהמצוה של הארת אור האמונה תיעשה עם התפעלות והתרגשות.

כך הידיעה מתלבשת בחלקים הנמוכים

אכן עצם זה שהאדם מחזיר את האמונה על-ידי הודאה, זה כשלעצמו הוא דרך להחזיר את האמונה על-ידי התרגשות. התבוננו והיווכחו. יש ידיעה. האדם יודע כל מיני ידיעות. אבל כשהאדם עוסק בהודאה, הלא זה דבר אישי, דבר רגשי. האדם מרגיש - אין לי מספיק מילים... הרבה מאוד נפש מונח בזה כשהאדם מודה לגמרי עם כל מהותו. ובכן, המהלך של הודאה, המהלך של תהילה, הוא מהלך שעל ידו האמונה חודר מאוד עמוק בנפש. והקב"ה חפץ בכך, ולכן בנוי סדרו של לילה בצורה של הודאה, וכיון שרוצים שההודאה תהיה באופן של התרגשות, לכן פותחים בגנות. אומרים לו לאדם: ספר על המצב שהיית בו בתחילה, היזכר במצב שהיית בו, ואח"כ תזכיר לעצמך איך הקב"ה הוציא אותך מאפילה לאור גדול, מיגון לשמחה. זהו כלי לעורר בלב האדם התרגשות עצומה.

והנה צריך להבין שאין זו מתנה של הרגשים, שאם יש לי התרגשות, יש לי

ותושיע, ומתכוונים לא רק למצרים. ואומרים: נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו ומתכוונים לא רק למצרים, ואומרים מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים. הכל עולה גם על מצרים, אבל לא רק על מצרים. מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה. בכל מה שאומרים בליל הסדר עוסקים בנתינת שיר ושבח והודאה להקב"ה. אבל נקודת השיר והשבח היא שהוא לא רק רוצה להודות למי שהטיב לו, אלא הוא מתבונן קצת יותר עמוק. הוא מבין באמצעות ההטבה שהקב"ה מטיב עמו כמה הקב"ה חי וקיים ומשגיח על כל פרט ופרט וכמה הקב"ה אוהב אותו וכמה הקב"ה מתמסר לו.

יסודות האמונה באתגליא

האמונה האיתנה הזו שמביאה לבטחון חזק בהקב"ה ולרצון עז לעבדו על-ידי שמעוררת בו רגש של הכרת הטוב, היא זו שמקיפה את מהות היהודי. ובמצרים ראינו זאת. היינו במצב קשה ונדמה היה שאין לנו תקוה, וכל דבר שמביא אל הנקודות הנכונות של אמונה ובטחון נתקיים באתגליא אחד על אחד. א. שנדמה שאין דרך והקב"ה סלל דרך. ב. שהקב"ה עשה זאת בשידוד מערכות וראינו שהוא כל יכול. ג. שזה נעשה בכזו אהבה עצומה. ד. שזה נעשה לא סתם מפני שהקב"ה רצה להוציאנו ממצרים, אלא מפני שרצה ליתן לנו את עצמו. הוא נתן לנו את 'ועל הכל ה' א-להינו אנחנו מודים לך'. הצדיקים פירשו: אני מודה לך שאתה משרה שכינתך עלינו. לכן אומרים על אחת כמה וכמה, ולכן אומרים כמה מעלות טובות למקום עלינו. מודים על שבת, מודים על ארץ ישראל, מודים על קבלת התורה, מודים על מעמד הר סיני, מודים על פסקה זוהמתן. כי כל צורתו ומהותו של הלילה היא לעסוק בשיר ושבח לריבונו של עולם.

מאוחר יותר עדיין לא חזר לעצמו. מה קרה? זה כבר נגמר מזמן, פלוני כבר מזמן הסתלק, באופן טכני הוא מזמן נרגע, אבל עדיין הוא מרגיש את טמטום לבו. הוא מרגיש את חוסר הנוחות, כי זה לא היה במוח בלבד, ואף לא בפה בלבד, אלא התלבש ברמ"ח ושס"ה שלו, ולכן הוא נחשב כעובד ע"ז. זה קיים בכעס וקיים בתאוה. הפירוש הוא שזה התלבש בכל מהותו ומשך אותו לגמרי כלפי מטה.

ידיעה עם התרגשות חודרת לעומק

אומר הקב"ה לאדם: אני נותן לך הזדמנות נפלאה, שתתבונן ותודה בצורה שתתרגש, כל אחד לפום דרגא די ליה. היכן שאתה נמצא, אבל עם יותר התרגשות והתפעלות. מה שיקרה הוא, שזה יחדור לחלקים היותר עמוקים שלך. זה יפעיל אותך לגמרי. ומה יהיה לך מזה? יהיה לך מזה דבר נפלא. זה יעזור אותך. מדוע דבר שהיה לו לאדם התרגשות ממנו, זכור לו עשר או עשרים שנה אחר-כך? זה תלוי בדרגת ההתרגשות, אבל האדם זוכר. אם זה חתונתו או אפילו שמחת הבר מצוה שלו. הוא זוכר אותך, מדוע? כי הן הפעילו אותו לגמרי וחדרו בו עמוק, ודבר שחדר עמוק, האדם זוכר אותו. כשמדובר בדבר של מה בכך, אפשר לשמוע את האדם אומר: נדמה לי שהייתי שם. פעמים הרבה שואלים את האדם: אתה מכיר את פלוני? ואינו יודע מה לענות. זה נקרא שאני מכיר אותו או לא? פעם שמעתי עליו. נדמה לי שפעם שמעתי אמרה פלונית. זכרון פירושו שהאדם אומר: אני זוכר את זה כאילו אירע היום. מדוע הוא זוכר אותו כל-כך טוב? כי זה הפעיל אותו וחדר בו מאוד מאוד עמוק ונעשה חלק ממנו.

אומר הקב"ה שעל האדם לעשותו באופן זה, אך כדי שבאמת יוכל לעשותו באופן זה,

הרגש נפלא - נעים לי, אני מרגיש מרומם. זהו רק חלק קטן מהמתנה. הוי אומר: נניח שהאדם רוצה להתפלל שיהיה לו לילה מרומם, הוא רוצה שיהיו לו הרגשים חזקים של קדושה. למה? אתה שואל אותו למה ואינו יודע בדיוק מה לענות. הוא אומר: מי אינו רוצה? איני מבין את שאלתך, מה פירוש? אני רוצה להרגיש בליל הסדר כך וכך. אבל יש לזה תשובה יותר רחבה וצריך לדעת לבטא אותה באותיות. **כשהאדם מתרגש ומתפעל, ידיעותיו מתלבשות בחלקים היותר נמוכים של מהותו.** ונסביר: יש לו לאדם מחשבות ורצונות שהם החלקים היותר גבוהים שבמהותו, ועוד יש לו במהותו חלקים יותר נמוכים אשר מושכים אותו לעצלות ופעמים שמושכים אותו לעצבות. יש שהאדם קורא לזה - לא כל העתים שוות. ככה הוא קורא לזה. פעמים שיש לי מצב רוח, פעמים שאין לי; פעמים שיש לי טעם חזק בדברים שבקדושה, פעמים שאין לי כמעט טעם בהם, ופעמים שיש לי גם משיכות לעבירות וכו'.

יש חכמה בינה ודעת שהן מוח האדם, ועוד יש חסד גבורה תפארת, ואח"כ יש נצח הוד יסוד, שהן יותר חלק העשייה, כידוע שהרגליים הן נצח והוד. מדובר בחלקים שהם יותר נמצאים כאן על הארץ. הוא צריך לעשות דברים, הוא צריך לסדר דברים וכו'. **כשהאדם מתרגש ומתפעל מאיזו ידיעה,** אותה ידיעה מתלבשת בנצח הוד יסוד. היא חודרת לו לתוך העצמות, לתוך האצבעות ולתוך ציפורני האצבעות. היא משתלטת עליו לגמרי. ודבר זה קיים אצל כל אחד. אין צורך להיות בעל השגה להבין את המושג הזה.

לדאבון לב, לפעמים יכול האדם לראות זאת מהצד שכנגד. נשתמש בכעס כדוגמא, המצב הפעיל אותו ובמשך חצי שעה

אי משום הא, יש שיאמר האדם: הן פער גדול בשנים יש ביני ובין הבחורים, ולא תקשה עלי המלאכה לחשב את הדברים תוך כדי הלימוד. כן? עושים כזה מצב - נו, יענק'ל, מה אתה אומר? משה, מה אתה אומר? נו, התווכח אתו ובניתיים אוכל להסתכל למטה בגמרא המבוארת...), אלא משום שתפקידו של המגיד שיעור הוא להתחבר במאה אחוז עם נפשות התלמידים, ואם עשרה אחוזים ממוחך יהיו עסוקים בהבנת הפשט, לא תוכל ליתן לתלמידים אלא תשעים אחוזים בלבד. ובכן, עיקר תכלית ההכנה היא שכאשר תיכנס אל השיעור, לא יהיה לך שום לחץ בענין הבנת הסוגיא, ולא תצטרך להתלבט כיצד להסבירה, אלא תוכל להיות לגמרי עם התלמידים. אתה שמח, אתה מיושב בדעתך, ואתה רוצה לעזור לתלמידך. אתה רואה אם הם אתך או לא, אתה מבחין בתווי פניהם מבלי שאתה יודע בחכמת הפרצוף. אתה לגמרי אתם, כי אז צינור ההשפעה כל-כך רחב שהאהבה עוברת דרכו, ואז הכוח להכניס את התורה בנפשותם חזק עשרת מונים.

אכן יסוד גדול ועצום הוא שנוגע לכל דבר ולא רק למגיד שיעור עם בחורים. כל פעם שרוצים להסביר איזה דבר למישהו ואין יודעים עדיין מה רוצים לומר לו. יש שהאדם אומר: ראשית אתחיל לדבר אתו ותוך כדי השיחה כבר אראה מה אני רוצה לומר לו. מוחו עסוק בדברים אחרים וחשבונות וברצון לחסוך מעצמו בזיונות, ועם בן שיחו הוא נמצא רק בעשרה אחוזים. ואם כך הם פני הדברים, האפשרות להשפיע איננה קיימת. כוחה של השפעה שהקב"ה הכניס בבריאה, היא כח עצום מאוד, אך **כדי שיוכל האדם להשפיע, עליו להכין את עצמו קודם לכן, ואז בשעת ההכנה הוא חושב מה הוא רוצה להשפיע.** יש לו בהירות, יש לו משל, יש לו מעשה.

הוא צריך שתהיה לו בהירות מה הוא רוצה לעשות ואיך הוא רוצה לעשותו. על פי איזה סדר זה קורה? התרגשות הרי אינה דבר שאפשר לעשותו מבחוץ. להתנדנד - אינו הנושא, לצעוק - אינו הנושא, להעמיד פנים כאילו הוא מתרגש - אינו הנושא. רק מי שחושב שכל מצות הלילה היא רק להעביר לילדים, הוא זה שיכול לטעות ולחשוב שהעיקר הוא לעשות 'מצב' וכן לעשות שינויים כדי שהילדים ישאלו. האמת שיש כאן נקודה שצריך לשים לב לזה. אם העיקר מה שצריך הוא לעשות שינויים כדי שהילדים ישאלו, אם כן די היה לנדנד את השולחן ולחבוש מגבעת משונה במראיתה. אבל **כמה שאנו יודעים ש'יודעתם כי אני ה' עולה על המספר עצמו, אם כן עליך להתרגש באמת,** כי כשאתה מפתיע את ילדיך, הם באמת מתרגשים, אך לא אתה, כי אצלך אין בזה כדי להפתיע, שהרי אתה יודע על כך מראש, **והרי אתה צריך להחדיר את האמונה בלבך באופן של התרגשות.**

ובכן, מהו הדבר שיכול להביא לידי התרגשות? הנה יש עצה נפלאה שהתורה נותנת לנו. היא אומרת לו לאדם: כשאתה תשפיע לילדיך (או אף לאשתך או אף לעצמך בדרך שאלה ותשובה), **כשתעשה את זה בצורה של השפעה, אבל כמו שצריך, לא סתם עם תחבולות, זה יעורר בך חלקי נפש עמוקים ביותר.**

בלי הכנה אין השפעה

כאברך צעיר לפני שהתמנתי למגיד שיעור לבחורים צעירים, התייעצתי עם יהודי חכם ואמר לי יסוד כזה: תקפיד להכין היטב את הסוגיא עם הראשונים, עד שתדע אותה ישר והפוך. והוסיף: לא מפני שאם לא תכין, לא תוכל להסביר כמו שצריך (כי

מה מצטרף אל ההשפעה? מה שצריך להצטרף אליה לפי התוכנית שתוכננה מראש. אבל אם אינך נותן נפש, אין מה שיעביר שום דבר.

כשהאדם חוזר לביתו לביל פסח ורוצה להעביר אמונה, השמחה והישוב הדעת הם המפתח, כי להעביר אפשר רק באופן זה. במאמר המוסגר: כשאתה מתוח ושבור ומרגיש אבוד, אתה עוסק ג"כ בהעברה. אתה מעביר נפש, אך נפש מסוג אחר. אתה מצליח להכניס גם את הילדים לאותו מתח.

הכנת נפש לליל הסדר

והנה כשאתה עוסק בנתינת נפש, עליך לדעת שכלפי זה נאמר החלק הראשון של השיעור **שכאשר אתה עוסק בנתינה, זה מעורר אותך באופן החזק ביותר.** הוי אומר: בתחילה אמרנו **שכאשר האדם עוסק בהשפעה, זה מעורר את כל חושיו, וכעת הסברנו שהשפעה פירושה שהאדם יודע בבהירות נפלאה מה הוא רוצה להעביר והוא שרוי במצב של שמחה,** וכך הוא בא לפלוני ונוכח אתו ומגלה לו רגשי אהבה ומקפיד שהידיעה שהוא מנסה להעביר לו, תהיה שזורה בשמחתו ובמצב נפשו המרומם. הוא מעביר לו את מצב נפשו המרומם **כשבו טמונים כל מיני ידיעות. וכיון שהוא עושה כן, יש לזה השפעה עצומה הן על המקבל והן על עצמו.**

לכן נדרש שהאדם יבין שהוא חייב להכין נפש כשהוא רוצה לדבר דיבורים של אמונה. הוא חייב להכין לזה שמחה. כפי שבענין שבת קודש מבין האדם שבאופן פשוט אם הוא מודאג מעסקיו, אין לו שבת. אין הוא צריך למצוא זאת בספר, הגם שזה בוודאי מופיע בכל ספר, אלא הוא יודע זאת מעצמו. כשהיה לו מצב של כל מלאכתך עשויה, לאו דוקא מפני שעבד על זה, אלא מפני שבאמת היה לו יותר קל... היה לו יום

הוא יודע לומר בדיוק רב מה הוא רוצה למסור. ואחר-כך **כשמגיעה שעת ההשפעה, הוא משתמש בנפש יותר מאשר במוח.**

הנפש פנויה להשפעה

נניח שיש לו לאדם ארגון גדול של קמחא דפסחא, כשהוא מחלק לנצרכים: תפוח אדמה וביצים ובצל וכו', הנה כמה חלקים יש לו בפרויקט שלו של ערב פסח. יש את הזמן שבו הוא עוסק בגיוס התרומות, אז הוא מסייע לנדיבי העם להשתתף בזכות הגדול. הוא מתקשר אליהם, מדבר אתם, מלהיב אותם ומלהיב את עצמו. ויש את הזמן שבו הוא מזמין את המצרכים (מיני המאכלים) המיועדים לחלוקה. ויש את הזמן שבו הוא עומד ומנצח על חלוקת המצרכים. עכשיו הוא עומד עם האנשים שבאים לקחת את צרכי הפסח ונמצא כל כולו אתם. ובכן, אילו היה צריך לעסוק בשעת החלוקה בשני החלקים הראשונים, לא היה יכול להשפיע עכשיו. **כשאתה עוסק בהשפעה, אתה מעביר עכשיו לב, אתה מעביר נפש.**

השפעה היא נתינת נפש

וכדי שבאמת נוכל לספר סיפור יציאת מצרים כדבעי באופן של השפעה, ידוע מה דאיתא **בפרק ערבי פסחים** (וכבר הבאנו כמה פעמים מרבי **צדוק** זיע"א שכל דבר אגדה שייך באופן מיוחד לפרק שבו הוא מופיע) שלכאורה יש סתירה בשאלה איך צריך ללמד תורה לתלמידים, האם זה צריך להיות מתוך מצב של שמחה, עם מילתא דבדיחותא, או שזה צריך להיות ביראה וגילו ברעדה? ואחת מהתשובות היא שתלוי בין הרב והתלמיד. תכונת התלמיד היא לקבל ולהיות בהכנעה, ולכן הוא זקוק ליראה שהיא חלק ממשפחת הקבלה. אך הרב עוסק עכשיו בנתינה. הוא נותן עכשיו נפש. זוהי ההגדרה של השפעה.

צריך הקב"ה להאי (לכל הכלי זמר האלה)?! אלא אמר דוד: כל מה שתשבחו לקמי קב"ה בהני מיני זמר, אינו כלום, כאדם האומר לחבירו: עכשיו עשה זה וזה, וכל מה שתעשה, אינו כלום עד שתעשה דבר פלוני (בעל הבית אומר לפועלו: שיהיה ברור! כל הדברים מסביב, אין לו מהם יותר מדי. הם דברים מאוד נפלאים, אבל אם אינך מביא לי תכלית, מה יש לי מהם?). כך אמר דוד הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי תרועה, כלומר [כל הני] אינו הילולו, אלא מהו הילולו? כל הנשמה תהלל י-ה הללוי-ה, והאחר אינו כלום אלא הילול נשמה, הדא הוא דכתיב כל הנשמה תהלל י-ה הללוי-ה.

התבוננות מעוררת התרגשות

מבואר שרק מה שהאדם מודה מלבו, זה נקרא הודאה. כשהאדם מודה מפני שבאמת התרגש מהטובות שהקב"ה עושה עמו... עם מעט התבוננות אפשר להגיע לידי התרגשות. אם רק נכין את המוח קודם לכן... אפשר וצריך להתרגש. מי אינו יכול לומר את המילים מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו. הכוונה היא הן בגשמיות ובוודאי ברוחניות. הקב"ה לקח אותנו ורוממנו. מלך מלכי המלכים לקח אותנו וסידר אותנו ונתן לנו אלוקות ונתן לנו את התורה.

בשיעור הקודם הזכרנו מה שאנו אומרים שהקב"ה עשה לנו טובה נפלאה - ועשה באלוהיהם. הוא הראה לנו שכל הכוחות מסביב אינם כלום. אתם יודעים באיזו הטבה מדובר?! האדם יכול לטעות כל-כך הרבה זמן, והנה הקב"ה מתגלה אליו ואומר: בא ואראה לך שאין בהם כלום. בין כשמסביב מתברר לו לאדם שאומה פלונית אין לה שום כח, ובין כשמתברר לו שכוחו ועוצם ידו אינו כלום. הלא זה טוב בשבילו.

חמישי נעים ויום שישי נעים... פעמים שיש שלושה ימים יו"ט, שבת אחרי ראש השנה, ובחול"ו גם בימים טובים אחרים. הכניסה אל השבת נראית אז אחרת לגמרי. כל אחד לפי דרגתו, אבל אף אחד אינו מגיע מן ההתרוצצות בשוק. התפילה אז בליל שבת באמת נעימה ומלאה טעם. כך צריך האדם להבין שאי אפשר ליפול מערב פסח לפסח, אלא צריך ביניהם ממוצע. אם יתרוצץ ויתרוצץ ומיד ייכנס אל הפסח, לא תהיה לו נפש. ואף שהאדם צריך לעשות הרבה דברים טכניים בערב פסח מצד עיצומו של יום, לא יתכן שזה יגזול מן האדם את נפשו. **האדם צריך להבין שהוא חייב להכין כוחות הנפש בשביל הסדר ולהגיע אל הסדר מאוד מיושב בדעתו.**

הודאה יבשה אינה הודאה

עלינו להבין עד כמה זה פשוט שזה מה שהאדם צריך. פתחנו את השיעור בכך שהאדם מודה. הוא באמת עוסק בלהודות לה! כך כתוב בהגדה לאורך כל הדרך. לפיכך אנחנו חייבים להודות ולהלל ולשבח ולפאר ולרומם ולהדר ולנצח. הודאה היא דבר שאם עושים אותה ביבשות, אינה באמת הודאה. היא חייבת להיעשות בהתרגשות. כל שכן אם אתה רוצה להעביר את הרגש לבניך. אתה רוצה לעורר את הרגש בך שבאמת תצא מהכלים מרוב שמחה כאילו זכית עכשיו באיזה סכום גדול של כסף. אכן כן, אפשר להגיע לדרגה שנרגיש אחוז גדול מאותם הרגשים, אבל נדרש לזה כפשוטו שהאדם ירצה להודות עכשיו. הוא בא עכשיו להיות באמת שקוע בהודאה לריבונו של עולם.

הנה ב**זוה"ק** איתא (זוה"ח מדרש הנעלם יא, ב): אמר רבי אלעזר מאי דכתיב הללוהו בתקע שופר הללוהו בנבל וכינור הללוהו בתוף ומחול הללוהו במינים ועוגב, וכי

באופן של בדיל ויעבור. הוא צריך להתבונן כדי שיקבל את הראיה הנכונה - בהשוואה למה? הרי בהשוואה להצלחותיך ולכל מה שיש לך, מדובר בדבר שטות. תמשיך הלאה! תודה ותשיר, כי לא קרה כלום בעצם.

בנשמת אנו אומרים: אילו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו מאירות כשמש וכירח וכו' אין אנו מספיקים להודות לך ה' אלוקינו על אחת מאלף אלפי אלפים וכו'. שאל **הרחיד"א**: מה היה עוזר לנו שעיינו מאירות כשמש וכירח? שיש לנו פה ולשון ושפתיים אנו יכולים להודות יותר, אבל שעיינו מאירות כשמש וכירח, מה יועיל לנו? אומר הרחיד"א: **בוודאי! אנו צריכים עינים פקוחות כדי לשים לב לטובותיו של הקב"ה**. על זה אנו אומרים שאפילו היו לנו עינים מאירות כשמש וכירח והיינו שמים לב למיליוני טובות שהקב"ה עשה לי, עדיין לא הייתי מגיע לאחת מאלף אלפי אלפים וכו'.

מה למחט בספר הזכרונות

הגה"ח **רבי יוסף חיים גרינוואלד** שליט"א מספר שהכיר אחד שהיה לו ספר זכרונות ובו רשם את כל הניסים ואת כל הטובות שנעשו לו, כי דרכו של אדם לשכוח כעבור רגע אחד. כאן היתה לי סייעתא דשמיא, כאן היתה לי השגחה פרטית... ספר עב שרשם בו ללא הרף כדי שלא לשכוח. פעם לעס פיסת לחם ותוך כדי הלעיסה הרגיש באיזה דבר קשה וחד שננעץ בין שיניו. הוציאו מפיו וראה שמדובר במחט לא פחות ולא יותר. הוא כל-כך התרגש - תחשוב שלא הייתי שם לב בזמן והייתי בולע את המחט, הלא יתכן שהיתה גורמת לי נזק. ובכן, בדרך כלל אין האדם מתרגש כלל מדבר כזה, אלא להיפך,

הקב"ה עזר לו וחינכו והדריכו... כשהאדם מבין זאת, זה מביא לו שיהיה לו רגש של הודאה אמיתית.

האחרונות משכיחות את הראשונות

והנה יש כמה חלקים שיכולים להביא לו לאדם את הרגש של הודאה אמיתית, אך נדרש לזה מחשבה תחילה להבין את הדבר. ונסביר: הסדר הטפשי של האדם הוא שהדרך איך שהוא מדבר ואיך שהוא מסתכל על מצב, היא בדרך כלל תחת ההשפעה של חמש הדקות האחרונות. למשל, מי שכבר עובד באיזה מוסד עשרים שנה, ובו בנה את עצמו, ותמיד קיבל משכורת מכובדת, ואף קיבל דמי יו"ט לפני כל יו"ט, אם בתוך חמש הדקות האחרונות המנהל אמר לו איזו הערה ועכשיו מישוהו שואל אותו משהו בנוגע למוסד, יענה לו: עדיף לא לדבר... יש כאן אנשים ממורמרים קצת, אנשים מצומצמים, האווירה כאן לא כל-כך טובה...

כך אנשים מדברים. תעקבו אחר הדבר. יש לו לאדם חיים, יש לו הצלחות, יש לו בנים ונחת ומה לא, אבל ילד אחד נתקע בו עם כוס קפה ושפך לו על הטלית החדשה שקנה לכבוד יו"ט. דבר אתו שתי דקות מאוחר יותר, לאו דוקא שידבר על המקרה, אבל דיבורו יהיה בסגנון של קבלת יסורים ביראה - תשמע, צריך להתחזק... איזה להתחזק? יהודי! הולך לך כל-כך טוב בכל התחומים. אתה משתטה בגלל איזה דבר קטנוני. הוא מתפעל מאיזה שטות והבל, למה? כי זה קרה לו עכשיו. היום היה לי יום קשה. זה משתלט על ההרגשים שלו.

ועיינו מאירות כשמש וכירח

ובכן, **כדי שהאדם יילחם עם השקר שאינו משקף כלל את המצב, הוא מחויב להתבונן בדברים, להתבונן היטב, לא**

כלל בטובותיו של הקב"ה ולא היינו זוכים לשום תענוגים. אך אם אינך בא עם מצב רוח זה של שמחה והודאה לה', אינך יכול לספר כלום. כשהאדם רוצה לספר מעשה, הוא צריך להיכנס לתוך המצב, ובכך, כשבעלי-מספרים מספרים לילדים, הם מציירים להם איך המצרי נראה וכך מכניסים אותם אל המצב של המציאות החיצונית. אך כשמדובר בבעל מספר המספר למבוגרים ברי דעת, ככל שהוא מצייר בשכלו האוירה שהיתה אצל החוזה הקדוש ותלמידיו, כך הוא בעל מספר טוב יותר. הוא חי את זה, הוא ספוג בזה, והוא יכול למשוך את השומעים לתוך אותו מצב. ועל כל זה, כדי שבאמת יוכל לספר את המעשה, הוא צריך שתהיה לו היכולת להתרגש ממנו. אם אין לו שום התרגשות ממנו, הוא מספר אותו יבש מאוד. הלה היה ככה, ואמר ככה, והלה השיב לו ככה. אינך שומע כלום בסיפורו. אין בו שום מוסר השכל ובוודאי שנפש אין בו.

הרגש הפשוט שהאדם מבין הוא שהוא רוצה להודות לה' על הניסים שהוא עושה עמנו. זהו הפירוש של ההגדה. וכדי להביא זאת, עוד לפני שאתה מצייר במוחך כאילו יצאת ממצרים, תזכיר לעצמך כמה הקב"ה מטפל בך. **זכירת הטובות שהקב"ה עושה לך אין עיקר תכליתה כדי שתוכל לספר עליהם בלילה, אלא עיקר תכליתה להכניס אותך למצב רוח שמח ועליו.**

משלימים את התמונה

והנה הקב"ה יודע שכדי שהאדם יוכל באמת להרגיש זאת, הוא זקוק גם לחצי השני, כי הנה תמיד גם כשהאדם יודע כמה טובות הקב"ה עושה לו, הוא אומר בלבו: כן, אבל דבר פלוני לא הולך לי. ונפשו תמיד מתרגשת מדבר זה שאין הולך לו יותר מכל מה שהולך לו. ואף שלפי חשבון

נגעל ממאכלו ומתרגו על האופה, ואת המחט זורק לאשפה, ואם הוא כן מתרגש מזה שתפס את המחט ברגע האחרון, הוא אולי מספר על כך לבני משפחתו, אבל שוכח מזה תוך חצי שעה. אך לא כך עשה אותו יהודי, אלא התרגש ורשם את המעשה בספר זכרונותיו, ואף הדביק שם את המחט שתעמוד למשמרת.

לא רק את הדברים שלא ראינו איננו זוכרים, אלא גם את הדברים שראינו איננו זוכרים, וסיבת הדבר, כי אין לנו התרגשות מהם. מדוע? כי הדברים של אתמול ושלשום, 'אלטע נייעס' הם. עכשיו הילד מעורר כאן קשיים. הוא לא רוצה לשבת במקום שיועד לו. מה, הוא הולך להרוס לי את כל הסדר?! הוא נשכב על הארץ ומיילל. מה זה? כולם עומדים ומחכים!!! ההתרגשות הזאת מפעילה אותו יותר מכל הטובות שהיה עד להם בזה השבוע.

שים לב שמדובר בטיפשות שאין כמותה. ובכן, **כשיש לו לאדם עינים מאירות ומתבונן בטובותיו של הקב"ה, זה נותן לו את האפשרות להרגיש שהקב"ה כל-כך מטיב לו.** אתה צריך להרגיש זאת, ואתה יכול להרגיש זאת, כל שתרושם לפני פסח. נכון שאתה עסוק וטרוד, אך עם כל זה תפנה קצת מזמנך ותרשום לך עוד טובה ועוד טובה ועוד אחת, תרשום בצורה שתזכור, ותתחיל לראות - שלושים וחמש, שלושים ושבע, ארבעים ושתיים. לא רק בתחום אחד, אלא בכל התחומים. **היכנס לאוירה לקלוט שהקב"ה ממטיר עליך טובות ללא הרף, וכך תוכל להגיע אל הסדר עם רגש כזה.**

דרכו של בעל מספר

זכור שגם יציאת מצרים שמספרים עליה בזה הלילה, היא הנס שהביא אותנו אל קרבת האלוקים. בלעדיו לא היינו מרגישים

מתרגו על הקב"ה, אינו יכול להתפעל. דבר מציאותי הוא. לכן צריך האדם שיהיה לו איזה מהלך במוח לכל הדברים האחרים.

בורא נפשות רבות וחסרונן

ובכן, נחזור על יסוד אחד, יסוד ידוע אבל אנו צריכים אותו לליל הסדר, כדי שיהיה לנו רגש מושלם להודאה לריבוננו של עולם. היסוד הוא שכל הדברים בחיי האדם שאינם הולכים כפי שהיה רוצה, הם טובה כה גדולה לאדם. הם הכלים לקבלת הטוב. יאמר האדם לעצמו: הקב"ה ידע שהדברים האלה יעזרו לי להישאר תלוי בו. בלעדיהם לא הייתי מתפלל ולא הייתה לי לא הכנעה ולא ענוה, אלא הייתי בעל גאווה. הדברים האלה הם צורה של קבלת התפילה של ותן בלבי אמונה הכנעה וענוה. אילו היו כל הדברים בחיי האדם הולכים כפי שהוא רוצה, היה מתרחק מהקב"ה. זה משלים את התמונה, כפשוטו ממש. הקב"ה רוצה להטיב לו בלי סוף, אבל אילו היה לו הכל רק לא את ה'יוחסרונם', לא היה זוכר מהקב"ה והיה מאבד את הכל. לאחר שאתה מונה וסופר את כל הטובות, תוסיף את החלק הזה ואומר שזה מה שמשלים את התמונה.

המניד ממעזריטש זיע"א שאל על הנוסח ועיינו מאירות כשמש וכירח: אם אמר כשמש, מדוע אמר כירח? הרי השמש מאירה יותר מן הירח! אך התשובה שמודים להקב"ה שנתן לנו גם מבט של ירח, אור חשון, כי אלמלא כן לא היית מרגיש שום דבר - אין טוב, אין הודאה על הטוב. מה יש לך להודות שיש לך כסף? לכולם יש כסף בכל עת ובכל שעה. לא היית מכיר כלל שיש אלוקים שנתן לך את הכסף.

על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה

הנה דוד המלך אמר כל הנשמה תהלל י-ה - על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה.

אין לזה פשר, שהרי מדובר באחד כנגד אלה, מכל מקום כך היא נפשו של אדם, מה שלוחץ אותה לוחץ אותה. אפשר לראות זאת גם אצל הגוף שאין האדם מתרגש כלל מכך שכל אברי גופו הפנימיים והחיצוניים פועלים כשורה, וכשציפורן אחת מאצבעות רגליו מכאיבה לו, מיד הוא מרגיש ומתפעל. שלום עליכם! עכשיו הוא יודע שיש לו רגל. אף לגבי חייו כך הוא, זה שיש לו משפחה ודירה ופרנסה, את כל זה אינו מרגיש. הוא שואל: מה אתה רוצה שארגיש בקשר לאלה? ברוך ה', הכל זורם. ורק כשיש דבר אחד שלא הולך כמו שצריך, מיד זה גורם לו ללכת עם האף למטה.

לכן כל-כך נחוץ לו לאדם שתהיה לו

הבנה במוח עוד לפני פסח גם על אותו חלק. אתה זקוק לשניהם. לכן אמרו לנו חז"ל שאתה צריך להודות על הרעה כשם שאתה מודה על הטובה. אחרת, אינך מתרגש. כי אתה אומר כך: כמעט הגעתי לידי התרגשות, עד שבא אחד והרס את זה. אתמול. בין מנחה למעריב. עדיף שלא לומר מי ומה עשה, אבל התרגשות כבר לא היתה לי. ודבר אמיתי הוא, כי התרגשות באה תמיד רק כשיש מצב מושלם של נפש. אם האדם כמעט הבין את הווארט שיכול היה להביאו לידי התרגשות, אבל ברגע האחרון משהו שפך עליו מרק, אין לו התרגשות, כי נעשה עסוק בדבר אחר. מה הוא יכול לעשות? מציאות היא. אך כאן, האדם אומר: אתה רוצה רשימה של טובות שהקב"ה עשה לי? רגע אחד, יש לי אותה בכיס האחר. הנה יש לי אותה. הוא מביא אותה אל שולחן הסדר. אין זה אומר שזה יביא אותו לידי התרגשות, מדוע? כי התרגשות היא דבר שקורה ממצב שלם, אבל אם תוך כדי יש משהו שכואב לו או מפריע לו ואינו שולט על המצב, זה גוזל ממנו את האפשרות להתרגש, ואף שאינו

וגו', בפשיטות היא שעמדה על ההבטחה דלעיל מינה קאי, ויש לפרש עוד דקאי על ועבדום וענו אותם דסמוך לה, ויבואר עפ"י דברי הוזה"ק ריש שמות, גלות למה ומצרים למה? ואמר ר"א שהכל היה עצת ה' כדי שלא יהיה להם חיבור עמהם, כי לא יוכלון המצרים לאכול לחם את העברים דוכרין גועלין בהון נוקבין גועלין בהון, וזה היה להם לעזור ולסעד שלא יטמעו בהם, וכעין זה יש לפרש דהגזירה ועבדום וענו אותם שעמדה לישראל אז שלא יטמעו בהם, היא שעמדה גם לנו בגלותנו זו. ובכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, ובשביל זה עצמו, ישראל מובדלים מהם, והקב"ה מצילנו מידם שלא יטמעו בהם ושלא יכלו בהם ע"י גזירותיהם, ואף במקומות שמראין פנים שוחקות לישראל אע"ג דאינהו לא חזו, מזליהו דישראל חזו שכוונתם גם בזה לכלותנו, כי עשו שונא ליעקב, וכמים פנים אל פנים גורם הבדלה ופרישה מהם, אם כן זה שעומדים עלינו לכלותנו, זה לטובתנו, וגם על זה אנו נותנים שבח להשי"ת.

וכפי שהוא לגבי אומות העולם, כך הוא לגבי האדם עצמו עם הקשיים שלו. והיא שעמדה לנו. אלה הם הדברים שבאמצעותם הקב"ה מכריח אותך להיות יהודי ושומר עליך שלא לעשות מעשי שטות. כשאחד חי חיים מגושמים, חיים שמנוהלים על-ידי קנאה תאוה וכבוד, הוא חי חיי צער שאין כמותם. אין צריך בשביל זה אמונה. מציאות היא. כמה פעמים הוא כועס, כמה פעמים אינו מסתדר עם נפשו. נפשו קרועה לגמרי. מהלך חיים כזה אינו מתאים אף מצד חכמת חיים. הוא נעשה מסוכסך וקרוע עם עצמו חוץ ממה שהוא נעשה מסוכסך וקרוע עם כל השכנים. הקב"ה מצילנו. כל הזמן הוא מזמין לך דברים שיעמידו אותך במקום ויזכירו לך את האמת.

ובכן, כמה אנשים מתרגשים מהנשימה? רק אותם בני אדם שגם זו היתה חסרה להם. הם לא יכלו לנשום ואז נזכרו שהם צריכים להודות לה' על כל נשימה ונשימה. אבל שאר בני האדם אינם זוכרים כלל להודות על נשימתם. רק על הכסף הם מודים, על שקיבלו מספיק קמחא דפסחא. הכסף מפעיל את האדם יותר מהנשימה. לכאורה אין לזה פשט, כי כסף בהשוואה לנשימה, אינו כלום. אבל מה? היכן שחסר לו, שם הוא רואה את הקב"ה.

אפשר לשמוע אדם אומר: טוב, את זה אין לי ואת זה אין לי, אבל פו, פו, הקב"ה יעזור גם הלאה, אני מודה לריבוננו של עולם על הנחת... מה הבעיה? הלא הוא יהודי! בוודאי הקב"ה שורה עליו. מה, אתה כל-כך מתפלא שהקב"ה נתן לך ילד אחד...?! אין הוא יודע למה, הבחור השלישי, בלי עין הרע... הקב"ה ימשיך להניח עליו את ידו הימנית... הוא כל-כך מרוגש - אינני יודע מדוע הקב"ה נתן לי כזו מתנה. אין זה לפי המגיע לי. מתנה. עלם חמודות. מדוע אתה מתרגש? אה... כי זה כירח. הבנת ששם אין המצב כל-כך פשוט. הנה כי כן, בגלל זה הוא כל-כך מתפעל ומתרגש. הוא זוכר היטב בנשמת את הפרט הזה. החלק של כירח מעורר כזה מין קרבת אלוקים, ולא רק קרבת אלוקים, אלא הוא מרגיש טוב, הוא מרגיש הכל. בסוף, זהו המפתח שבכלל יהיה לו הכל. בגלל שזה גורם לי להיכנע ולזכור מהקב"ה, זה מביא לי גם טוב הנגלה וגם קרבת אלוקים, ולכן אני מודה על הכל, כי אני זוכר שזה חלק מהטבה מושלמת שהקב"ה עושה עמי.

היא שעמדה לנו שלא להטמע באומות

ב'שם משמאל' כתב בענין הנוסח של והיא שעמדה וזה לשונו: והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו

שלך בשאלה אם הגיע מה שהזמנת או לא הגיע ואז ללכת להחליף וחזור חלילה. אני מבין, זה דברים טכניים שצריך לסדר, אבל אם אתה משקיע בזה את מוחך ולבך, אינך יכול להתרגש מן ההודאה, ואם אינך יכול להתרגש מן ההודאה, אתה מפסיד את ההזדמנות להחזיר בך ובבני ביתך את האמונה. ליל פסח נועד להודות מתוך התרגשות. **רבינו תם** כשהיה יושב ולומד היה מחזיק לפניו מטבעות של זהב כדי שתהיה לו נפש שמחה. כך צריך האדם להביא את עצמו למצב כזה בליל פסח, אבל לא באופן חיצוני, אלא באופן פנימי זה דרוש לו. **כשאתה באמת מודה על הטובות ואתה מבין שהקב"ה רק מטיב אתך בכל עת** ושגם החלקים האחרים הם הטבה, והקב"ה העלה אותך מאשפות ונתן לך עוד ועוד, כך אתה יכול לספר מעשה, כך אתה משפיע, כך זה חודר לתוך נפשך, וכך זה חודר לנפשות המקבלים קטנים כגדולים וממלא את האויר. ווארט יבש, כמה שיהיה יפה, אינו נכנס באויר. **ווארט שנאמר מתוך נפש עליזה ואסירת תודה לה'**, הוא זה שנכנס לאויר, וכיון שנכנס לאויר, הוא חודר לתוך כל הנמצאים שם. **יעזור ה' שנוכל לקיים את הפסח כדבעי ולהתקרב אליו יתברך.**

ובשבע כלכלתנו

ה'חתם סופר' שואל על מה שאומרים בנשמת ובשבע כלכלתנו. הא תינח וברעב זנתנו, שהוא עזר לי כשאף אחד לא היה יכול לעזור לי, אבל ובשבע כלכלתנו, מה צריך לכלכל אותי אם יש שבע? משיב ה'חתם סופר' שכלכלתנו פירושו **שהוא נותן לי בדיוק מה שאני צריך**, כמו שנאמר אצל יוסף ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו שנתן לכל אחד מה שהוא צריך לא פחות ולא יותר. מודה האדם להקב"ה שגם כשהיה שבע גדול, שמר עליו שלא יתקיים בו משלם לשונאיו אל פניו להאבידו. הקב"ה אמר לו אז: מצד אחד אני נותן לך מה שאתה צריך ומצד שני אני שומר לבל ייגרע מהעולם הבא שלך. בתוך השבע כלכלתנו.

ולא רק בענייני כספים, אלא כך הוא בכל דבר, הקב"ה מטיב ומטיב, אבל בתוך זה הוא מכלכל אותנו. אילו היה האדם רואה שהכל מצליח אותו, היה מתרחק והולך, ולא היה טוב לו לא בעוה"ז ולא בעוה"ב. **מה שחסר לו, זה מכריח אותו לראות את הקב"ה ולהתקרב אליו ואז הוא באמת מרגיש את הטוב.**

האדם צריך להתבונן בזה בערב יו"ט. אינך יכול להתעסק בכל הרמ"ח ושס"ה

יום רביעי פרשת תזריע ב' ניסן תשפ"ד

הזכות והחובה להקפיד על מסורת האבות

אלה תולדות יעקב יוסף

היום הוא היארצייט של הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. ידועה ומפורסמת הקפדתו שלא לזוז בזיו כלשהו מדרכי אבותיו, מנהגים ומסורות. אכן הסוגיא של אל תטוש תורת אמת, היא מהסוגיות היסודיות בעבודת ה', ותמיד צריך לחזור עליה, ובפרט בערב פסח צריך ללמוד אותה. תמיד כשלומדים איזה דבר, אף שמוסיפים בו רק הבנה אחת, זה יכול לעזור לאדם הן בהתנהגותו והן בגישתו לענין זה. רוצה לומר, פעמים שהאדם מתנהג כיאות בענין מסוים, אבל חסרה לו המחשבה הנכונה וזה מה שפוגע בגישתו אליו.

אלוקי אברהם בעזרו

נתחיל בדיבור נפלא מבעל ההילולא: הגאון רבי יונתן שטייף זצ"ל* היה מבקר את האדמו"ר מסקווירא מידי פעם והיה אתו בידידות גדולה. פעם הגיע לבקר אותו בחול המועד פסח והתגלגלה שיחתם על ענין כשרות המצות מכונה אשר כידוע היה בזה מחלוקת גדולה בין גדולי ישראל במשך כמה וכמה דורות, הללו אוסרים והללו מתירים. בתוך השיחה, התבטא ר' יונתן ואמר: האמת שהיום זה כבר לא כמו בעבר, כי היום השתכללו המכונות, והרבה מהחששות שבגינים יצאו רבים מגדולי ישראל כנגד מצות המכונה, אינם קיימים יותר.

אמר לו הרבי מסקווירא: הבה ואסביר

לך: חז"ל אומרים במסכת ברכות (ו, ב) כל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו, וכשמת - אומרים לו: אי עניו, אי חסיד, מתלמידיו של אברהם אבינו. ולכאורה תמוה מדוע יש בזה משום ענוה? לכאורה יש בזה משום קביעות ורצינות, לא משום ענוה. אכן הצ"ח מבאר שם על אתר בטעם הדבר, כי כשאדם מתפלל, הוא מקדש את המקום, וכשהוא בא אח"כ להתפלל בו שוב, הרושם שנשאר בו מתפילתו הקודמת, מסייע לו עכשיו בתפילתו, ולכן כדאי לו להתפלל תמיד באותו מקום כי רושם הקדושה מהתפילות הקודמות, יסייעו לו בתפילתו שיוכל לכונן ולהתרומם. נמצא שכאשר האדם מדקדק להתפלל תמיד באותו מקום, הרי הוא מגלה דעתו שהוא מבין שהוא צריך סיוע, הוא מבין שכאשר הוא הולך להתפלל, הוא צריך לבקש מהקב"ה שיצליח, ולכן הוא נעמד באותו מקום שהוא מתפלל תמיד באמרו בלבו: יעזור ה' שהקדושה שבמקום זה יעזור לי שתפילתי תעלה יפה. ולכן אלוקי אברהם בעזרו, כי היות שאינו תולה את תפילתו בזכות עצמו, אלא בכוח קדושת המקום, הקב"ה יעזור לו מאחר שהוא ניגש אל התפילה בגישה הנכונה, ומהאי טעמא אומרים לו בשעת פטירתו, הי עניו מתלמידיו של אברהם אבינו.

העצה להזהר ממשהו חמץ

עוד הוסיף הרבי מסקווירא: חז"ל (שם כו, ב) אומרים תפילות אבות תיקנום, נמצא

א. מגדולי הפוסקים בארה"ב אחרי המלחמה וסגן נשיא התאחדות הרבנים דארה"ב וקנדה. שימש כראב"ד בפעסט הונגריה, וברבנות דקעי" וויען בוויילאמסבורג.

השחרית שתצליח. בדרך כלל הוא אומר כמה מזמורי תהלים שתפילתו תצליח, או אומר את תפילתו של הרבי ר' אלימלך, או מכון בד' שפתי תפתח שלבו יהיה עמו ושיוכל לרכז את מוחו, והיום **כשהוא רואה שלא הצליח בתפילתו, הוא קולט - כן, זה מה שהיה חסר לי.**

הן כך פירשו **הצדיקים** דברי **המשנה** (ברכות ל, ב) חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין, **שבאותה שעה היו מתפללים שיוכלו להתפלל.** אכן נקודת הדבר אינה התפילה גופא, אלא **ההבנה שיש לו לאדם בלבו שאינו יכול לעשות כלום בכוחות עצמו, אשר זהו אחד מיסודות הדת שאלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו,** ועל זה נשענת עבודת ה' של האדם. **זה נוגע לעבודת ה' שלו בעשה טוב ונוגע לעבודת ה' שלו בסור מרע.** אין הוא יכול לבד. הוא זקוק שאלוקי אברהם יהיה בעזרו. **ההבנה שהוא צריך שאלוקי אברהם יהיה בעזרו, היא זו שמעמידה את האדם במקום הנכון והיא זו שנותנת לו את הסייעתא דשמיא.**

ובכן, **הדבקות במסורת האבות, יש בה הכנעה וענוה עצומה.** היא גורמת לאדם לחוש - אני סך הכל מיוצאי חלציהם של האבות, אני יותר רחוק מהם ממעמד הר סיני, ואני מבין שאני צריך להתלות באילנא רברבי, כי לבד איך אוכל להצליח, הרי העולם מלא ביצרים ותאוות רעות. היא מכניסה את האדם למקומו הנכון, **וגורמת לו לעבוד יותר טוב את ה' בהכנעה וענוה ולבטוח בהקב"ה ולא בכוחות עצמו.**

אין מחמירים בלי מסורת

הרבי מסקווירא היה חוזר על כך **שהמעדני שמואל²** על הלכות פסח מביא

שכל פעם שהאדם מתפלל, הוא אומר שאין לו כח עצמי לגשת אל התפילה, אך היות שהאבות הקדושים סללו דרך להתפלל, יכול הוא להצטרף אליהם ולצעוד בדרך הסלולה ולהתפלל שתפילתו תתקבל מאחר שהוא צועד אחר עקבותיהם של האבות. ובה מובן יותר מדוע אמרו עליו **חז"ל** אלוקי אברהם בעזרו, שהרי הוא מראה שכל גישתו היא שהוא זקוק לקדושת המקום ולקדושת האבות.

הפטיר הרבי מסקווירא באמרו לבן שיחו: בפסח הרי יש לעמך בית ישראל הרבה מנהגים וחומרות ואין אדם מסוגל בכוחות עצמו להיות נזהר, והרי הוא יודע שהוא זקוק לשמירה מלמעלה, ולכן **העצה היא להתנהג במנהגי האבות, ואף שיש דברים שאינם נוגעים בימינו, מכל מקום זה מוליד את ההכנעה בנפש האדם כאשר הוא מבין שהוא זקוק לסייעתא דשמיא וחוסה תחת צל אבותיו.**

אין הצלחה בלי סייעתא דשמיא

והנה דיבור זה נחוץ מאוד לקחתו אתנו, ראשית באופן פרטי לזכור **שהדבקות אל מנהגי האבות נותנת לו לאדם סייעתא דשמיא ושמירה עליונה,** אך יותר מזה, זה בא ללמד שאחד מהפרטים הנדרשים ליהודי הוא **שהעבודת ה' שלו תהיה בענוה ועם בטחון בה'.** הוי אומר: הסוגיא של **מסורת האבות** אינה סוגיא נפרדת, אלא היא פרט של אחד מהיסודות הגדולים ביותר של עבודת היהודי באופן כללי. הנה מי שלומד ושוכח להתפלל לקבל **סייעתא דשמיא חדשה וקולט שזה חסר לו.** אותו דבר לגבי תפילה, **כשלא עלתה יפה,** הוא נזכר: אה! לא התפללתי היום מספיק על תפילת

ב. להגאון רבי שמואל הכהן בארשטין זצ"ל אבד"ק שאטאווא בפאדאליא בארץ רוסיא. מחבר כמה ספרים יקרים הלכה למעשה על סדר 'קיצור שולחן ערוך'.

זה ממסורת האבות. פעם היה שרצו להנהיג חומרא חדשה לעטוף את המקלות שאופים בהם המצות עם נייר ולהחליף כל פעם בנייר חדש והרבי מסקווירא התנגד לזה. לאחר זמן התברר שהנייר שהוכן לזה מרוח היה באלכוהול ולו היו משתמשים בו, זה היה נחשב לקולא ולא לחומרא.

דברי הרה"ק מאוסטרהא שם כתוב עוד בענין מה שאמרו **חז"ל** (שבת קי, א) על העובר על דברי חכמים הפורץ גדר ישכנו נחש (קהלת י, ח), שהכוונה למי שמחפש חומרות חדשות, **כי הוא מורה בזה שאינו מאמין לראשונים. הוא סבור שהם לא הבינו ולא קיימו את התורה כראוי, והרי הוא מוציא עליהם לעז.**

כל המשנה ידו על התחתונה

פעם הגיע אחד אל הרבי מסקווירא והראה לו חיבור שהוציא על משיב הרוח ומוריד הגשם להוכיח שצריך לומר גשם בסגול תחת הגימל ולא בקמץ. עיין הרבי בחיבורו ולאחר כמה רגעים אמר: אתם אומרים יפה מאוד, אבל אבי מורי אמר בקמץ ואף אני ממשיך לומר כן.

כן היה אצל **הגרי"ז מבריסק** זצ"ל לגבי מוריד הטל, שפעם הגיע אחד להוכיח לו שצריך לומר טל בקמץ ולא בפתח, והגרי"ז ענה לו: יתכן שאתה צודק, אבל אם אבי מורי אמר בפתח, זה נשאר כך.

לא בגבורת הסוס יחפץ

אכן יש אנשים שאינם רגילים בזה, מה גם שבסוגיא זו יש כמה נקודות עדינות, וכשנלמד את הסוגיא קצת יותר טוב, נוכל לזכות לבהירות בס"ד. הנה **בפסוקי דמורה** אנו אומרים "לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האישי רצה, רוצה ה' את יראיו את

בשם הרה"ק **רבי יעקב יוסף** [השני] **מאוסטרהא** זיע"א: ה'שולחן ערוך' כתב **בהלכות פסח** (תמב, ו): נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ, ויש להם על מה שיסמכו. ולכאורה ייפלא כי נראין הדברים כאילו מדובר בקולא שצריך ללמד זכות על הנוהגים בה. אך התשובה **שכאשר האדם הולך עם מסורת האבות, הוא מבטל את דעתו** - אין לי את השכל שלי... אני סומך על אלה שהבינו טוב ממני. **אני איני מבין טוב כמותם והריני סומך עליהם.** אכן **אם האדם משנה מדרכי אבותיו או רבותיו, הגם שהוא משנה לחומרא, יש בזה חסרון** - אה, אתה הולך לפי דעתך, אתה מבין יותר טוב. האבות לא גררו ואתה כן מגרר. אתה מקבל על עצמך חומרות חדשות שלא שערום אבותינו. מדוע אתה מוסיף את החומרות האלה? כי הגעת להבנה שאתה מבין טוב יותר. זהו החסרון. על זה אומר המחבר: יש להם על מה שיסמכו. כוונתו לומר: יש מקור לזה, יש לזה מסורת, אין זו חומרא חדשה, מותר לנהוג בה.

הרבי מסקווירא הראה זאת לבנו יבדלחט"א, כי ביאור זה מביע את הענין שהאדם צריך לבוא מתוך הכנעה מוחלטת - אני איני מבין יותר טוב מהאבות, לא לקולא ולא לחומרא. וכך נהגו יראי ה' כשנולדו חומרות חדשות. הם מאוד חששו, כי אמרו: אם אתה ממציא חומרות חדשות, הרי אתה אומר שאתה רוצה לסלול לעצמך דרך חדשה, ואם כן היכן הסייעתא דשמיא שלך? היכן השמירה העליונה שלך? אולי אתה טועה?

חומרא המביאה לידי קולא

אכן כמה פעמים ראינו את הסייעתא דשמיא המיוחדת שזכו לה בני אדם כאשר עמדו על משמרתם שלא לשנות בכי הוא

אמיתית בלבו והשכינה יכולה לשרות עליו יותר כי יש לו יותר ביטול וענוה, הקב"ה יותר רוצה את זה השני.

אכשר דרא בגבורת הסוס

והנה בנוגע לסוגיית מסורת האבות, יש מבט פשוט שצריך לשנן ולזכור. ונדבר ברורות: בדור שלנו יש הרבה מגבורת הסוס ושוקי האיש ברוחניות. דברים שאינם דברים של מה בכך, דברים באמת חשובים. אפשר ללבוש בימינו ציציות שעולות יפה לכל השיטות, אפשר למצוא בימינו קמח שמתאימים לכל הדעות, אפשר לפעול היום שהאתרוגים יגדלו יותר מהודרים, וכן הלאה בכל מצוות התורה. הסתכלו היום על ארון הספרים של הבית היהודי ושל בית הכנסת. כשבונים היום בית כנסת, ויש לזה נדבן, זה מגיע מראש עם ארונות מפוארים ועם כל הספרים הדרושים לבית כנסת המכבד את עצמו, ספרים חדשים ומפוארים עם כל המפתחות והצינונים. א מחיה! כשהספרים מודפסים באותיות גדולות ובהירות ועם מפתחות מסודרים, יותר אנשים יכולים ללמוד בהם ולהתעורר.

אנו מתכוונים להראות כמה דברים חשובים באמת כלולים היום באותה גבורת הסוס. הנה איזה יהודי פשוט בעבר היה לו את היכולת ללמוד מסכת יבמות או כריתות או תמורה? יהודי פשוט לא היה מסתדר עם המסכתות האלה. אנו מדברים סך הכל על כמה שנים אחורה. האותיות היו קטנות ומקוטעות, ומי מדבר על השולחן ערוך, שם האותיות היו זעירות כאשר כל המפרשים כולל הקצות והנתיבות נמצאים כולם באותו עמוד צפופים ודחוסים. ההוצאות המהודרות של ימינו גורמות לכך שעוד ועוד יהודים ילמדו ותשרה עליהם השכינה ויתדבק בריבונו של עולם. אין אלו דברים של מה בכך. הם דברים חשובים

המיחלים לחסדו", וכבר דיברנו על זה כמה פעמים שלכאורה יש בזה קושי, כי הפסוק מעמיד את גבורת הסוס וירא ה' זו לצד זה, כאילו היה הוה אמינא שהקב"ה רוצה יותר את גבורת הסוס, והנה הוא בא לגלות שהוא רוצה יותר את יראיו את המייחלים לחסדו. זה נשמע תמוה שצריך לשלול את גבורת הסוס כנגד יראי ה' הצדיקים.

וכתב ה'שפת אמת' באחד ממכתביו שהדבר מוכח מתוכו שכאשר הפסוק מדבר על גבורת הסוס ושוקי האיש, הוא מדבר בעבודת ה', כי פעמים שיש לו לאדם הרבה מה להראות, אם זה דפי גמרא, אם זה משרה מכובדת, אם זה זכויות רבות שיש לו ברוחניות, זכויות של דברים אמיתיים, כגון בניית בנינים, או עשיית מבחנים על מקצועות רבים בתורה. אומר הפסוק הדברים האלה חשובים אצל הקב"ה הרבה פחות מיהודי שיש לו יראה נכונה ובטחון נכון בו יתברך. גבורת הסוס אינה חשובה לפניו כל-כך. נניח שיש לו לאדם גבורה נפלאה בריתחא דאורייתא, יש לו שוקיים, הוא כלי מפואר בלי עין הרע. אני שומע... אבל יותר מזה רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו. יהודי זה שיש לו יראה פנימית, יהודי זה שמייחל לחסדו באופן אמיתי, הוא יש לו ערך הרבה יותר גדול אצל הקב"ה, כי הקב"ה מסתכל על לב האדם. רחמנא ליבא בעי (סנהדרין קו, ב). הוא רוצה לראות את הכנעת האדם ואת הביטול שיש לו אשר אלה מביאים לדביקות אמיתית.

כשיש לו לאדם גבורת איש, היינו שהוא מוצלח גדול ברוחניות... יש לו משרה פלונית ופלונית ויש לו מוח חזק - בקל הוא בא לידי גאווה. שוב, מדובר בדברים גדולים מאוד. אדרבא, אם לא היו שווים כלום, לא היה הפסוק צריך לדבר עליהם. הם באמת חשובים, אבל בהשוואה למי שיש לו יראה

התקרה דולפות טיפות מים. אבל הם יושבים ולומדים ואין עוסקים ח"ו בדברים בטלים, ולימודם הוא בשברון לב אמיתי, שברון לב לריבונו של עולם. הם אומרים זה לזה: עוד מעט פסח ועלינו לנקות את הלב מן החמץ. הם אינם יכולים להתאפק, מוציאים ספר תהלים ואומרים כמה מזמורים בדמעות שלישי - הנשמה מה תהא עליה? כמה הם כבר מספיקים ללמוד? באמצע הלימוד יש להם הרהורי תשובה, וכשלוומדים דיבור בתוספות, הם משתדלים ללמוד אותו עד כמה שהם משיגים. הם לומדים אותו היטב, אבל חידושי רבי שמעון שקאפ אין להם, וכן אין להם חידושי רבי נחום בהוצאה חדשה שמסביר את המחלוקת בענין מיגו למפרע. אין להם מי שיסביר להם מה סברו התוספות בקושיא ומה סברו בתירוץ...

לעומת כן, כשאתה מציץ היום בהיכלי התורה די בכל אתר ואתר, אתה מתפעל לשמוע את קול התורה. אנשים רבים יושבים ולומדים. אומר הקב"ה: אני מאוד מחשיב את זה, ואולי אף יותר מעבודת הדור הקודם מצד זה שהיום הנסיונות קשים בהרבה, וכשאדם קורע היום את עצמו מן הרחוב ועוסק בתורה, הדבר חשוב מאוד בעיניי. אבל מצד החשבון שהללו יושבים שם עם גמרות מהודרות ומשוכללות ומבינים הרבה יותר טוב כי הם באים משיבות מובחרות שם מוחם השתפשף כדבעי ולומדים כמה שעות ברציפות בלי להתעסק בשום דבר, מצד זה אלו שישבו בבית המדרש העתיק יותר היו חשובים בעיניי, כי הללו היו בהכנעה וענוה, לעומת הלומדים של היום שיש להם יותר את ההרגשה של כוחי ועוצם ידי. ואף שהם לומדים בצורה הרבה יותר למדני, עם כל זה רוצה אני את יראי את המייחלים לחסדי. יתכן באמת שהללו פחות הבינו את

ומועילים ביותר. וכמו בתורה, כך בחסד. נעשים היום חסדים בסדר גודל שלא היה אף פעם, וצריך בוודאי לרקוד ולהודות לה' על כל אלה.

רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו

אומר הקב"ה: אבל אני רוצה לומר לך עוד דבר אחד קטן. כל אלה באמת מאוד חשובים, אבל יהודי זה שיש לו יראת שמים, וכל פעם שיש לו איזה ספק ואף אחד אינו רואה ואינו יודע ויש לו כמה צדדים להיתר, הוא מחליט בלבו מחמת יראתו: "לא! אינני עושה", הוא יותר חשוב בעיניי.

וכך הוא לענין המייחלים לחסדו. יהודי זה שיש לו הכנעה אמיתית כי הוא יודע שאינו יודע כלום ושהוא מלא נגיעות והוא מתבייש מהפניות שיש לו, הקב"ה מאוד שמח אתו, כי יותר מקום יש לו להקב"ה לשרות אצל יהודי זה מאשר אצל כל הדברים החשובים האחרים.

בין הלומדים של פעם ללומדים של היום

נאמר בדרך משל שיש לך שני בתי מדרשות, אחד הוקם לפני מאה שנה, בין שתי מלחמות העולם, בשנת תרפ"ד... הבה ניכנס לאיזה בית מדרש עתיק בפולין או בהונגריה או ברוסיה. אנו נכנסים ומוצאים שם שני יהודים שזקנם יורד על פי מדותם יושבים והוגים בתלמודם. יש שם סך הכל שתי גמרות גדולות אשר דפיהם קרועים וקמוטים ואותיותיהם קטועות ומלאי טעויות, והספסל שעליו הם יושבים והשולחן שעליו הגמרות מונחות, שבורים ומטים ליפול...

נאמר בדרך אפשר: אי אפשר לדעת כמה הם לומדים ברציפות, כי יש להם הרבה הפרעות, אחד מתפלל שם ומן

זוהי הנקודה. האדם אומר ככה: **אני צריך למדוד את היראת שמים שלי בהשוואה ליראת שמים של אבי ובהשוואה ליראת שמים של זקני ושל אבי זקני ושל אבי אביו**, וכשאני רואה את המצב, אני מתמלא בושא. איך נראה הביטול שלי? איך נראית ההכנעה שלי? איך נראית התפילה שלי? האם אני מוזיל כל-כך הרבה דמעות כפי שהם היו מוזילים בשעת תפילתם? האם אני מרטיב את הסידור? התשובה הרי פשוטה. ואם כן הרי ברור שחסר לי במייחלים לחסדו, ובמה אפוא אני בא אל השולחן? אני בא אל השולחן עם מצות שנעשו עם כל-כך הרבה חומרות שממות אדם הראשון לא היו כמותן. כן!!! הוספתי על גבורת הסוס, אך הורדתי קצת מהיראת שמים וקצת מהמייחלים לחסדו...תהיה בטוח שדמעות בעת אפיית המצות לא היו...

מצות שנאפו עם דמעות

כל עוד האדם מכיר במציאות ויודע למה הוא שואף, זה יכול לגרום לכך שגישתו תהיה נכונה. גישתו תהיה כזו - אני רוצה מצות שנאפו במאפיה שיש שם אנשים שבוכים בשעת האפיה (וזההים כמובן שהדמעות לא יגעו בבצק כדי שלא יחמיץ). יש להשיג מצות כאלה? אני רוצה שיהיו שם אנשים יראים אמיתיים המייחלים לחסדו ומתפללים החל משבוע קודם לאפיית המצות שהקב"ה יעזור להם באפיית המצות וחוזרים בתשובה ונותנים צדקה, וכשהימים מתקרבים, הם נזהרים ביותר בדיבורם שפיהם יהיה קדוש. במצות כאלה אני חפץ. ומאחר שאיני יכול להשיג מצות כאלה, **עלי לכל הפחות להתקשר אל האבות ולעשות מה שהם עשו.** אצמד למנהגיהם והקפדותיהם ואצרף לזה תפילה שזה מה שסייע לי.

הקובע מקום לתפילתו - אלוקי אברהם בעזרו, ואומרים עליו **אי חסיד אי עניו, כי**

התוספות, אבל **לגבי מה שהתורה צריכה לעשות בלב האדם, שם זה הועיל יותר.**

הקב"ה אומר שוב: אף מה שלומדים ועושים היום מאוד חשוב ונפלא, אבל התורה של פעם היתה תורה יותר טהורה, תורה שחדרה ללב. היה שם אור והשראת השכינה.

אכן בוודאי זה מאוד עדין וצריך לדעת לקבל אותו באופן הנכון. הקב"ה מאוד מחשיב את הלימוד של היום, ורק ככה יכולים להגיע לדרגות יותר גבוהות, וצריך ללמוד בעיון ובעמל ויגיעה. **השאלה שהאדם צריך לשאול את עצמו היא: לאן אני רוצה להגיע? מה היעד שלי? אין הענין סתם להכות על הראש. הענין הוא לברר מה היעד.**

ובכן, כשהאדם מבין את הנקודה, הוא מבין שהיה להם לאבות מה שאין לנו. זה שהאדם אומר: אני יותר חכם מהם, הם לא ידעו... אמנם כן, יש דברים שפעם לא היו. יש זהירות שהיום ניתן לקיימן ובעבר לא היה ניתן לקיימן. **השאלה היא מה קורה בלבך, כי זה מה שיעשה אותך יהודי ירא שמים.**

מלא אני בושא וכלימה

וכאן אנו מגיעים אל הנקודה. **הסמיכה על מסורת האבות מבלי לזוז ממנה כלל, יש לה ביכולת לשמור על הלכות השולחן ערוך שלא ייעשו בלי הבנה ובלי הרגש, כי כשהם נעשים בלי הבנה והרגש, הם הנפכים למעשים יבשים אשר אין ביכולתם להפוך את האדם ליהודי טהור. כשהאדם מקיים את השולחן ערוך עם הגישה הנכונה, דהיינו מפני שמבין שהוא רוצה להצטרף. הוא רוצה להתקשר לאותן עבודות שאבותיו עשו אשר היתה להן יותר פנימיות משלו.**

נו! תאמר רק את האמת. דומה הדבר שהיה מתבייש מהדור הקודם, ואם לאו, הוא כנראה צריך להתבונן קצת.

כשאדם ניגש ללימוד התורה ולקיום המצוות, עליו לכוון שיצליח בזכות האבות. הנה הקב"ה לא הניח לדוד המלך לבנות את בית המקדש, רק לבנו שלמה. סליחה על המשל, אבל רק כדי לסבר את האוזן בזהירות, שלמה המלך הוא אברך הכולל - לאבי הקב"ה לא הניח לבנות את בית המקדש, רק לי. וכשבא להכניס את הארון לקודש הקדשים, השערים אינם נפתחים. רק כשהוא מזכיר את זכות דוד אביו, הקב"ה פותח לו את השערים.

מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי

ההבנה שיש לו לאדם היא שבסוגיא זו של רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו הוא יכול להתחפר באדמה מבושה. מי צריך בכלל את כל הדברים שאני מתגאה אתם? הלוואי! הלוואי שהתורה שאני לומד תהיה לזכות שגם אני אוכל להתקרב למדרגת אבותיי. אכן כן, על האדם להזהר שלא להפסיק ללמוד בגלל כן ואף לא לזלזל בלימוד שלו, אלא **יקווה שהתורה שהוא לומד תקרב אותו גם כן לביטול כזה.** ובכן, **אדם כזה תולה את עצמו תמיד בזכות אבותיו, והכנעתו אל אבותיו היא ככה,** ואף מוחזק חושב באופן זה, וממילא דיבורו ג"כ באופן זה, **ואז הוא באמת זוכה לסייעתא דשמיא.**

הביטול וההכנעה אל האבות צריכים להביא את האדם לידי ביטול והכנעה וביטול לריבונו של עולם, ואם האדם עדיין אינו שם, **זה שהוא מתנהג כך, יעזור לו להגיע לזה, כל שיעשה כן בגישה הנכונה.**

קובע מקום מתלמידיו של בלעם

אפשר לראות זאת הרבה פעמים לפי האופן שהאדם מקיים את מסורת אבותיו.

הוא קולט את מצבו, ואינו רוצה בקדושתו העצמית, אלא **בקדושת אברהם אבינו. הוא רוצה לקבל את הקדושה של המצוות הקודמות שנעשו.** זורע צדקות מצמיח ישועות. כשזורעים מצוה, צומחת ישועה. אני רוצה להיכנס לשם. אינני רוצה ללכת לבד. אם אני הולך לבד, פירושו של דבר שאני בעל גאווה. את זה אני לא מוכן להיות. אינני מוכן להיות בעל גאווה. הוא מבין שהגאווה תמנע ממנו את השראת השכינה ולכן הוא ירא בין כשה מגיע לקולות בין כשה מגיע לחומרות. מדובר בסגנון מחשבה שאומר: הבה ואצטרף לאלה שהיו יותר בנקודה זו.

סיבת חוסר הדרך ארץ בדורנו

והנה אחת מהסיבות שבדורנו מתמודדים הרבה עם חוסר דרך ארץ ועם חוסר הכנעה וביטול לזקנים ולאנשים מבוגרים וליראי ה' ועם חוסר כיבוד אב ואם, היא מפני שחושבים באופן זה. האדם אומר לעצמו במחשבה: "אני יותר חכם", וזה יוצא לו על פי חשבון פשוט - "הללו תקועים היו בעבר... הם לא הבינו, הם היו עסוקים ב'נערוויין' שלהם..." הוא מוכשר ויודע הרבה ללמוד, בעוד אביו בעל הבית פשוט העובד לפרנסתו. הוא מרחם על אביו, אתה מבין? לך תגיד לו כי רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו. הוא לא יבין בכלל מה שאתה אומר לו. הוא מרגיש תלמיד חכם עצום כי כבר נבחן בכלל על סימן אחד בשולחן ערוך, ומרגיש שאביו צריך להתבייש ממנו.

אבל אצל הקב"ה אין זה נמדד ככה. אצלו זה נמדד על פי הלב. הקב"ה יודע מה קורה בלב האדם. כשאף אחד אינו נמצא בין ארבע קירות... אם היינו שואלים את התלמיד חכם הטרי: מה קורה עם הפרישות מתאוות העולם הזה? מה קורה עם 'קדש עצמך במותר לך' כשאף אחד אינו יודע?

פלונני. אמנם יש לברר כדת מה לעשות, אבל **העיקר הוא שהמוח והלב יהיו במקום הנכון**. בכלל צריך לדעת שבתוך ד' אמות, גם נקרא במקום הקבוע^ג, **ומי שמוותר יהיה לו ג"כ סייעתא דשמיא, ואולי אף יותר**. יחשוב אפוא לעצמו: יהודי מתפלל כאן, אזהר שלא לפגוע בו חס ושלום. ומה יקרה אם באמת לא תהיה לי את הסייעתא דשמיא של המקום הקבוע? עדיין זה כדאי, העיקר שיהודי לא ייפגע. **הוא קולט שסך הכל הוא זקוק לקדושה ולסייעתא דשמיא, והיום הקדושה תגיע אליו על-ידי הווייתו.**

מסורת אבות הבאה מתוך גאון

וכפי שבענין קביעות המקום קיים דבר כזה שאין האדם מבין מדוע הוא מקפיד עליה, ואז אין דברי הצ"ח מתקיימים בו, כך הוא קיים לגבי מסורת האבות. כשאין האדם מבין את טעם ההקפדה על מסורת האבות, זה נעשה אצלו הדבר החשוב ביותר - כך צריך להיות כי כך נהגו אצלנו. וזה גורם לכך שפעמים הרבה הוא עושה דברים בלי מדות, בלי חשבון ובלי שום הגיון, כי היצמדותו אל מסורת האבות באה אצלו מתוך גאון, לא מתוך הכנעה. כשהוא אומר: "אצלנו עשו ככה, ומי שאינו עושה ככה, עף מכאן", **הרי זה ביטוי של גאון.**

אכול תולעת ולא איש

הרה"ק רבי חי יצחק מרחמסטריווקא (ארה"ב) זי"ע סיפר שפעם השתתף בפדיון הבר שערך צדיק אחד, והיו מסובין שם כמה וכמה צדיקים וחשובים, וכשחילקו את הבר, שאל אחד מהמסובין בקול: מאיזו שחיטה זה? והדבר נחשב היה כפגיעה בבעל השמחה. ישב שם בין המסובין הרה"ק רבי שמעון שלום מאמינוב זי"ע א, כשראה כזאת אמר: **דוד המלך** אמר: ואנכי

פירוש: אם האדם מבין שמסורת האבות נועדה כדי שתהיה לו יותר סייעתא דשמיא ושתתעורר בו ההכרה שאינו יכול לבד, זה נעשה תמיד בעדינות. הוא תמיד אומר: אני זקוק לסייעתא דשמיא ואני מקווה שזה מה שיעזור לי שתהיה לי סייעתא דשמיא.

ניקח את הדוגמא של **הצ"ח**. יש לו לאדם מקום קבוע לתפילתו, והנה יום אחד הוא מגיע קצת באיחור ורואה שאחד עומד על מקומו. נו, הרי צריך לקבוע מקום לתפילה, כך כתוב בשולחן ערוך. כעת נוכל לראות את המעמד המרומם של סילוק האורח. הוא מגיע עם שק הטלית ותפילין שלו ומניחו על הספסל, ומיד הוא תופס את שק הט"ת של האורח עם הסידור ועם כל הכבודה ומעביר אותם לזרועות האורח הנבוכ, תוך שהוא לוחש: נו, אה, נו, אה... ואז הוא מרים את שק הט"ת שלו מהספסל ומניחו במקומו, ובטרם מתעטף בטליתו, הוא לוחש לשכניו בהתמרמרות: יש אנשים בלי נימוסים. מה, אין הוא יודע שמישהו עומד כאן?! הרי כתוב כאן מפורש שזה המקום שלי! זה שפלונני הוא אדם מבוגר והגיע לראשונה להתפלל כאן, לא מעניין אותו. הוא צריך להיות אחד שקובע מקום לתפילתו כדי שיוכלו לומר עליו אי עניו. עכשיו הוא בטוח שיאמרו עליו אי עניו.

מה הפשט? הפשט הוא שלא הבין מדוע הוא קובע מקום לתפילתו. הוא מעולם לא למד את זה. מדוע הוא רוצה את המקום הקבוע? לא מפני שכך כתבו חז"ל, אלא מפני שרוצה שיהיה לו נוח. זה המקום שלי, אני קניתי אותו, הסתלק מכאן. צריך לכתוב אזהרה גדולה שלא יעמדו במקומות קנויים...

אכן מי שיודע מדוע הוא קובע מקום לתפילתו, הרי הוא נזהר שלא לסלק את

כמה וכמה סיפורים כמה היה נזהר שחס ושלום לא ייפגע ממנו איש בגלל זהירותו. אחד מהסיפורים הוא שהיתה לו קפידיא שכל המתעסקים באפיית המצות יהיה עם חתימת זקן. פעם היה שם בחור אחד שאמנם צמח לו זקן, אבל גילחו למישיעי. לא רצה הצדיק שייגע בחור זה במצות. ניגש אליו ואמר לו: "ראיתי שהיכן שמנקים את המערוכים צריך מישוהו בעל יכולת (א טויגליכער) שידוע לעשות את המלאכה, נראה לי שאתה מתאים לכך, אולי תעשה לי טובה ותיגש לשם?". הבחור שמע ומיד הלך לשם שמח וטוב לב על שהרבי נתן בו את אמונו.

יכול היה לומר לו בקול תקיף: "סליחה! אצלנו מקפידים שמי שמגלח את זקנו לא יתקרב אל המצות". אכן רבים המה האנשים שהיו עושים זאת כך בלי שום חשש, אך לא כן הרבי. כן ידוע שהיה נזהר שלא להשתמש במים שאשה נגעה בהם או אפילו נגעה בכלי שהמים בתוכו. פעם ביקר אצל ה'אמרי חיים' מוויזניץ זיע"א והכיניו סעודה לכבודו, ועזרתו מקודש של האמרי חיים הכינה לו מים לנטילה. כשראה כזאת, התחיל לשוחח עם ה'אמרי חיים' מענין לענין ולא נטל את ידיו. היה שם החסיד **רבי משה בטלן** זצ"ל והבין את הענין, עשה את עצמו כמתכוּפף להאזין לשיחתם, ותוך כדי כך נתקל בספל המים והפכו כאילו שלא במתכוון. הרבנית רצתה ללכת למלאותו בשנית, אך הוא מיד ניגש ואמר: "לא! אינכם צריכים לטרוח. אני אלך למלאותו, אני שפכתי ואני אמלא". הוא הלך למלא מים ולצדיק הרווחה.

הכלל הוא **שכאשר האדם עומד בספק כדת מה לעשות עם הקפדותיו**, עליו לעצור ולהתבונן: "הן המטרה היא להתקרב יותר אל הקב"ה ולזכור שאיני יודע ואיני

תולעת ולא איש - עדיף לי לאכול תולעת מאשר לאכול אדם. הוא לא יכול היה לסבול את זה שהוא מחמיר על חשבון פגיעתם של אחרים.

אכן דבר זה נוגע הרבה למעשה. אדם מגיע לשמחה ויש לו קפידות הרבה, מצוי הדבר לדאבון לב שתחילה לכל יודא הלה שכל היושבים בשולחנו ידעו על כל חומרותיו, ואז יודא שירגישו כולם בחוסר נוחות. הוא יעשה מזה עסק כה גדול, שכל המסובים שכן רצו לאכול, ירגישו כמו גוים, למה? כי הוא יש לו בקבלה מרבותיו...

אומרים לו לאדם כזה: לענווה אינך מגיע באופן זה, לסייעתא דשמיא אינך זוכה, כי לקחת את מסורת האבות והשתמשת בה לכיוון ההפוך.

שוקלים את מעשיהם במאזני פלס

מסופר שפעם היה האדמו"ר מבאיאן עם קהל חסידיו בעיר תל-אביב, ויהודי אחד מתושבי המקום הכין קוגל וחילק, ויראי ה' הזהירים חששו לאכלו כי לא ידעו מה טיבו של האיש, אך החסיד **רבי נטע ציינווירט** זצ"ל שהיה ג"כ ביניהם, אכל מהקוגל, כי הבין שזהו הנכון לעת כזאת.

כעין זה יש מהגאון **רבי משה פיינשטיין** זצ"ל שכתב להמנע משתיית יי"ש ממין מסוים כי יש בו חששות, והוסיף: ומה שאני שתייתי ביום פלוני, משום שישבתי בשולחן המזרח עם עוד אנשים גדולים וחשובים והם שתו ממנו, ואם הייתי נמנע משתייה, זה היה פוגע בכבודם.

הנה כי כן, מדובר על אנשים שהגיעו לפסגת היראת שמים, אך תמיד ידעו לשקול במאזני פלס לראות האם רצון ה' עכשיו לעמוד בכל התוקף על הקפדתם או לוותר. ואף על הרבי מסקווירא עצמו יש

ממקום חיותו, שוב אין לו תקנה, ואף כשיעשה תשובה בודאי לא תתמיד ויחזור לסורו. הכלל, **שכל עצמה של תשובה שמועלת, היא מפני ההשתלשלות עד האבות, ממילא זה שהוא סורר ומורה נפסק חיבורו מאביו ואמו ושוב אין לו חיבור בשלשלת הקודש, בודאי שלא יעשה תשובה, ואף אם יעשה, לא תתמיד ויחזור לסורו, וסופו ללסטם את הבריות, אבל כשאביו ואמו מוחלין לו, הנה הוא עדיין נקשר בשלשלת הקודש, שוב אינו נהרג, שיכול להיות שעוד ישוב בתשובה שלימה המתקבלת".**

נמצא שהאדם אומר כך: אני צריך לקבל אמונה בפסח? אני צריך לקבל בטחון? אני צריך לזכות לחזור בתשובה? הדרך הקלה ביותר שכל זה יקרה, אינה על-ידי דברים חיצוניים שאני מוסיף, אלא על-ידי התקשרות לאבותיי. **כשהאדם מתקשר לאבותיו, אזי מתעוררים בו הרהורי התשובה, ואז הוא מתקשר לאבות הקדושים, למקור של בני ישראל, לכנסת ישראל, וממילא הוא זוכה לאור החירות.** זוהי הסיבה שהוא חושב כל הזמן איך יוכל להכניע את עצמו יותר ופחות לחשוב שהוא החכם. זהו הרעיון של מסורת האבות. **אכן כשהאדם מתבונן בזה, כיון שהוא עושה מעשה ומצרף בזה את המחשבה, זה יכול לעזור לו הרבה לעלות ולהתעלות ולהתקשר אל הקב"ה.**

מבין, **ואם כן אני צריך למצוא את שביל הזהב?** יאמר לעצמו כך: "גאווה בוודאי איננה המהלך, פגיעה באחרים, אף היא איננה המהלך. עכשיו הבה נראה מה כן".

מועלת ההתקשרות לשלשלת האבות

הנה ב'שם משמואל' (כי תצא תרע"א) כתב: **"בש"ס סנהדרין** (פח, א) בן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו מוחלין לו, ויש להבין הלוא אינו נהרג על מה שהמרה נגדם, אלא על שם סופו שסופו ללסטם את הבריות, אם כן למה תועיל מחילתם? ונראה דהנה יש להתבונן **במאמרם ז"ל** (שם עב, א) הגיעה תורה לסוף דעתו וכו' הלוא כמה רשעים גמורים שעשו כל התועבות שבעולם ולבסוף עשו תשובה, ושמא יהיה אף זה כמותם, הלוא לא ננעלו דרכי תשובה לפני שום אדם וכו'. אך נראה דהנה איתא **במדרש תנחומא** (פרשת האזינו סי' ז) שתשובה מועלת לישראל ולא לעכו"ם. ונראה דמחמת **שישראל הם בני אברהם יצחק ויעקב, שהם בעצם נפשות טהורות וטובות** רק שבמקרה נתלכלכו בעבירות, אבל **כשעושה תשובה שוב מתעוררת בו הנקודה השרשית האחוזה בשלשלת הקודש עד האבות הקדושים ושופעת בו רוח חיים חדשים ממקור ישראל, ובודאי תתמיד תשובתו וישאר נאמן להשי"ת ותורתו, אבל עכו"ם מאחר שנתקלקלו ונכרתה חיותם כענף הנכרת**

יום חמישי פרשת תזריע ג' ניסן תשפ"ד

כשיודעים מה מחפשים מתלהבים מענייני היו"ט

האדם מחפש חידושים

בעודנו מתכוננים ליו"ט, נשמתינו משתוקקת ללמוד קצת את פנימיות המצוות, כי כך אפשר לקבל חיות יותר גדולה. מי אינו רוצה להכין את נשמתו לליל הסדר שיוכל לקיים טוב יותר את המצוות דאורייתא ודרבנן? כל אחד יש לו השתוקקות עצומה להתחבר לאור היו"ט.

ענוה וזה וזה בגימטריא תשובה ושבשבת הגדול צריך לחזור בתשובה? שצריך לחזור בתשובה הבנתי. באלול שמעתי על תשובה, ובתשרי שמעתי על תשובה, וכן שמעתי שצריך לחזור בתשובה לפני שמתיישבים ללמוד ובערב שבת. מה מיוחד בפסח? שוב פעם לחזור בתשובה?! לחזור בתשובה הרי תמיד צריך.

עכ"פ יש לפעמים הרגש כזה אצל האדם שהוא ממתיך לחידוש, הוא מחכה לשמוע במה יו"ט פסח נתייחד משאר הימים טובים. האדם כאילו אומר כך: אותם חמשה דברים שהסבירו הספרים שהם קליפת עמלק, עכשיו הם מסבירים שהם חמץ. קליפת עמלק היא גאוה וחמץ היא גאוה, מחיית עמלק היא להיות בקדושה ובטהרה, וביעור חמץ הוא ג"כ להיות בקדושה ובטהרה כמו שכתב ב'תפארת שלמה' על רגלכם לא בצקה. ובכן, פסח מה היא?

האדם לא נברא אלא להתענג על ה'

אכן כדי שנוכל להבין זאת טוב יותר, כדאי מאוד לחזור קצת ולחקור מאין הרגש זה מגיע ומדוע זה יכול להפריע לאדם. ידוע לכולנו מה שכתב ה'מסילת ישרים' בתחילת חיבורו: "יסוד החסידות ושושר העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו". והנה פעמים הרבה יש שאנשים מחליפים שאלה זו בשאלה אחרת הדומה אליה - מדוע הקב"ה ברא את העולם? הם עסוקים ביסוד שרצונו להטיב ושואלים מדוע הוצרך לכך. אך ה'מסילת

והנה כשמסתכלים בספרים, פעמים שיכולים לקבל קצת עגמת נפש, זאת כשרואים שהם מסבירים שהחמץ הוא ענין של גאוה והמצה היא ענין של ענוה, וענין ההכנה הוא שיהיה הפה נקי כדי שנוכל לומר את הדיבורים לריבונו של עולם, פה סח. מכשירים את הפה מהדיבורים הבלתי טהורים. ומדוע זה גורם עגמת נפש? כי יש שהאדם יש לו איזה רצון נסתר למצוא בספרים שיש איזה יחוד שקיים פעם אחת בשנה בלבד, בליל פסח, ואם יודעים לעשותו נכונה, זוכים לדברים נפלאים. או שמא הוא רוצה סתם למצוא איזה חידוש שאף פעם לא שמע. למשל, בשנה הראשונה ששמע את דברי ה'זוה"ק' שכל הפמליא של מעלה באים לראות איך היהודי עורך את הסדר, המלאכים מרחפים מעל ביתו של היהודי ושומחים בשמעם את היהודי מספר סיפור יציאת מצרים - זה השפיע עליו חזק מאוד. אבל את זה כבר שמע אשתקד ולפני שנתיים, וזה כבר לא משפיע עליו. נדמה לו לאדם אפוא או שאין כבר דברים מחודשים, או שכל הדיבורים הם רק בדרך דרש. בדרך דרש פירושו שהוא שואל: מה יש לי מזה שזה וזה בגימטריא

שימעט לעסוק בתכלית הכללית שבגללה הוא נמצא כאן בעולם, כך ימעט להבין מדוע הוא צריך לעשות את מה שמצווים אותו לעשות, מה חובתי בעולמי? בוודאי שתי השאלות קשורות זו בזו, אבל השאלה הבאה ראשונה והיותר נחוצה היא: מה אני צריך לעשות כאן? מדוע אני מתהלך כאן? אני הולך לישון, אני קם, אני עושה מצוות, אני לומד תורה, אני עושה חסדים - אני שומע, אבל מה התכלית של כל זה?

והנה לשון ה'מסילת ישרים' הוא שזהו יסוד החסידות ושורש העבודה, כלומר, עם שאלה זו צריך האדם להיות עסוק מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישיים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו. בכל עת צריך האדם להשקיע את כוחות נפשו ומחשבותיו והרגשיו ומבטו בשאלה זו - לאן אני רוצה להגיע? מדוע אני עובד כל-כך קשה? מה אני מנסה לעשות כאן?

מאידך, **אם יהיה עסוק בשאלה מה חובתו בעולמו ויתחיל לקלוט שהשכינה צריכה לשרות עליו ושגאוותו היא מעכב גדול, וירגיש בכך, ויידע אפילו מתי גאוותו מעכבת, זאת מפני שכבר התנסה וראה מתי גאוותו מרימה ראש, אזי כשתודמן לו אפשרות לחזור בתשובה, לא תהיה לו שאלה מדוע צריך לעשות זאת באופן זה דווקא.** הן אמת שהטעמים והפרפראות יוסיפו לו הרבה, אבל הוא ייטפל אל העיקר.

ועל זה אומר ה'מסילת ישרים': "והנה מה שהורונו **חכמינו זכרונם לברכה** הוא **שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו** שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא, ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה, אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם".

טבעו של אדם למצוא הזדמנויות

נניח שיש לו לאדם בעיה עם כסף. זו הבעיה שהוא מתמודד אתה. אין זו בדיחה. זה לא סתם שיש לו איזה תשוקה ילדותית להיות עשיר. לא, לא! יש לו בעיה אמיתית. הוא אינו מסתדר עם הוצאות ביתו. הוא מגלגל חובות ואין לו מהיכן להחזיר. זה לא נותן לו ללמוד, זה לו נותן לו להתחבר אל השבת, וזה רק מביא לו בזיונות. בעיה אמיתית בחיים. עכשיו כשהוא שומע שיארציית פלוני הוא סגולה להיושע בפרנסה, הוא נעשה מאוד עסוק עם היארציית. אדם כזה מוצא איזה מקור

שאלה מעיקרה ליתא

אך לפני שאנו באים אל התשובה, עלינו להתבונן בשאלה. הנה כיון שיש פרטים הרבה בחיי היהודי... יש מעשי מצוות, יש זמנים, יש מצוות מעשיות... כאן מבקשים ממנו להישאר ער בלילה, כאן מבקשים ממנו להתענות, כאן מבקשים ממנו להזיל מכספו, כגון למצות ויין, למלבושים לבני ביתו ולשאר הוצאות החג, כאן מבקשים ממנו לעשות כפרות, וכן הלאה, ככל

נקודת הדבר היא שאם האדם מחפש איזה דבר מאוד חזק, כל מה שיעשה יסתובב סביב זה. אכן יש שהאדם רוצה דבר נכון. הוא רוצה ישועה ברוחניות, הוא רוצה שבנו ייושע, וכן הלאה. אך הבה נחזור לדוגמא הנ"ל.

הישן נעשה חדש

הבה נשאל: יהודי זה שיש לו חולה בתוך ביתו ומגיע פסח ומוצא בספרים על כאן הבן שואל שבליל הסדר אפשר להתחנן על הנפש (ז"ך אויסבעטן), ועוד הוא מוצא בספרים שהודאה בליל הסדר פותחת את כל השערים של כל העולמות, וכן הוא מוצא בספרים שסיפור יציאת מצרים הוא מעל הטבע ומסוגל לרפואה - האם יש לו קושי להתחבר עם יו"ט פסח? ברור שאין לו שום קושי. הוא מאוד מאוד שמח שיו"ט פסח מגיע והוא משקיע הרבה. אדרבא, אצלו מצרים זה המחלה, ומעל הטבע זה הרפואה, ו'ונצעק אל השם' זה פשוטו כמשמעו, ומצה זה מיכלא דאסוותא...

נשאל עוד: נניח שיהודי זה הוא בן ארבעים וחמש, ובנוסף לכך הוא בעל כשרון ועובד. האם הוא כבר ראה לפני כמה שנים שמצה היא מיכלא דאסוותא? - כן. האם הוא כבר ידע עד כה מה זה מצרים ויציאת מצרים ומה זה טבע ומעל הטבע? - כן, את הכל הוא למד. איך אפוא הוא מתחבר עכשיו כל-כך ליו"ט פסח? מדוע הוא כל-כך מתפעל? מדוע הוא הולך למקוה פעם אחרי פעם לפני ליל הסדר? התשובה היא שיש עכשיו איזה דבר שהוא בנפשו, ויש לו אמונה איתנה שאפשר לפעול ישועה - הקב"ה יודע ומכיר את מצבי. בליל הסדר הוא אומר לבניו: בפסוק נאמר בכל צרתם לו צר, ופירושו שהקב"ה ירד במצרים עם ישראל. ילדים יקרים! מה הפשט שירד אתם במצרים? בני ישראל

שמצוה פלונית תוכל להביא לו ביזת הם ומצוה פלונית תוכל להביא לו זוטו של ים ושלוליתו של נהר, מדוע? כי הוא שקוע כל כולו בשאלה: איך אני יוצא מהסבך? ולכן הוא מוכן לעשות כל מה שאולי יכול להועיל לו.

כעין זה אם יש לו לאדם חולה בתוך ביתו... באופן מפתיד... אדם שעדיין נמצא בדמי ימיו, והוא מאוד מבוהל בזה. ה' ישמור. הרופאים מצאו בגופו גידול ממאיר. מדובר בפרח שנמצא עדיין בתחילת פריחתו ותמיד הוא שומר עליו כעל בבת עינו, והנה עכשיו מחלה נוראית מקננת בו. ללא ספק הוא יעשה הרבה מאוד דברים נכונים כדי להצילו. הוא יוותר על סכסוכים שיש לו עם אנשים אחרים; הוא יתקשר לפלוני ויאמר לו: דע לך שאני מוחל לך בלב שלם; הוא יקבל בזיונות באהבה, וכן הלאה, כל מיני דברים שהם יהדות אמיתית. הוי אומר: האדם יעבוד על עצמו, יתגבר על נסיונות, ויקבל על עצמו קבלות שיש להן תוכן ועושות אותו יהודי יותר אמיתי. מה הסיבה? כי כל-כך בוחר לו בנפשו להחיות את הנשמה באופן ניסי, שהוא אומר ככה: אני מאמין שרוחניות היא האפשרות היחידה, אני מבין שאם רוצים לעשות שינוי במציאות, הדרך היא על-ידי התחזקות ברוחניות, ולכן אני מוכן לקלקל את השורה ולעשות דברים קשים שיעמדו לזכותו. הוא ילך ויבטל עצמו לצדיקים, וכן יעשה כל דבר שבעולם, הכל מפני שמבטו נתון לשם, ובסגנון לשון ה'מסילת ישרים': כי כל מבטו ומגמתו שלבנו יהיה רפואה, וכיון שהוא בעל מדרגה ומבין מה באמת יכול לעזור, הוא עושה כל מה שאפשר במגרש זה. אכן אם הוא בעל מדרגה יותר קטנה, הוא משקיע בעיקר בכסף ותורם הרבה לדברים שבקדושה, ואם הוא בעל מדרגה יותר גדולה, הוא מתקן את מדותיו לכבוד ה'.

תיפגע. אבל אי אפשר למצוא אם לא מחפשים כלום. אם אינך צריך כלום, אינני יכול לעזור לך. אני באמת לא יכול לעזור לך. יש שהאדם שמע שיש איזה צדיק נשגב שפועל ישועות בימינו. הוא רוצה להכנס אליו, אבל הוא אומר לעצמו: אין לי מה לבקש ממנו. איזה מופת אבקש ממנו לעשות לי? שום דבר לא חסר לי. הנה אדם כזה כשמעניקים לו ליל הסדר, מצות, ד' כוסות וכל השאר, אינו מבין בשביל מה. הוא מחפש איזה דיבור, איזו פרפרת נאה, אבל שום דבר אינו חודר עמוק בלבו.

כן נפשי תערוג אליך אלוקים

אבל דוד המלך אומר בתהלים: כאלו תערוג על אפיקי מים, כן נפשי תערוג אליך אלוקים. מכאן שמצבו הנכון של היהודי הוא לחפש את הקב"ה. הוא מתחיל לקלוט שהוא חי בצורה כל-כך מעוותת, הוא מתבייש בראותו כמה הוא שקוע בקנאה תאוה וכבוד ואומר בלבו: אני כבר בן ארבעים וחמש ומותר לי כבר לחשוב על להתחיל להיות קצת בן אדם. החיים מתקדמים ואני עדיין עסוק במה פלוני אמר ומה פלוני חשב, האם אני מצליח או לא מצליח לפי מה שזה נקרא ברחוב. הוא מאוד מאוד מתבייש ומתחיל לעבוד על עצמו, וכעת הוא באמצע מלחמה. הוא שרוי עכשיו במלחמה על דבר מסוים שהוא רוצה להפטר ממנו, כגון איזה הרגל רע.

הבה אשאלכם: היש מי שאינו צריך להפטר מהרגלים? לכל אחד יש הרגלים שהוא צריך להפטר מהם, הרגלים קשים ובלתי נעימים. אמנם אצל כל אחד לפי מדרגתו. אין זה אומר שאצל כולם זה שווה, אבל בסוף יש לכל אחד הרגיל שהוא צריך להפטר מהם. ומפני כך אמר הרבי ר' אלימלך זיע"א: לעולם ימכור אדם כל מה

עבדו בפרך והתייסרו והקב"ה ראה והרגיש בצערם... הוא סוחף את כל בני משפחתו... כזה סדר מעולם לא היה לו.

הרעיון שכאשר יש לו לאדם צורך גדול שמלווה אותו כל הזמן, ובגללו אין לו לא יום ולא לילה... הוא חושב עליו, מדבר עליו, ויש לו תשוקה עצומה - "אני מוכן למסור את הכל ובלבד שזה יקרה", ואח"כ הוא רואה שסגולת היו"ט היא לדבר זה ממש, אבל בשביל זה הוא צריך לחגוג את היו"ט באופן מהודר ועם כל הלב, הרי הוא נמצא בתוך היו"ט עם כל לבו ויש לו חידושים והתפעלות, כלום אינו חסר.

בלי מצוקה אין חידושים

מאיך, אם האדם בא לליל הסדר והכל טוב לו. אין שום דבר שמעיק על לבו. חסר קצת כסף? נו, יש לו בטחון שהכסף יגיע. טוב לו. מה עוד? הכל טוב ונפלא ברוך ה'. בניו נראים כשתילי זיתים סביב לשולחנו. אמנם בדרך כלל מזדמנת לו מדי כמה שבועות איזו התמודדות, כל פעם עם בן אחר, כל פעם עם עסק אחר, אבל דווקא עכשיו בשבועות האחרונים שלפני הפסח, לא צפה לו שום התמודדות. לא חסר לו כלום. הנה הוא נוכל לראות אותו מחפש לקנות איזו הגדה חדשה לפסח כדי שיוכל להתעורר קצת. ובכן, כשהוא מגיע לדרשה שבת הגדול ושומע את הרב אומר שביעור חמץ מרמז להסיר את הגאווה ולחזור בתשובה על העבירות, זה מציק לו - מדוע הרב חייב לדבר כל שנה אותה דרשה? הוא לא יכול להכין איזו דרשה חדשה? תמיד אותם דברים, תמיד אותה גימטריא, תמיד הוא חוזר על אותו פירוש ששמע מזקנו. אינני שומע שום דבר חדש.

אף אנו נאמר לו: הסיבה שאינך שומע כלום היא כי אינך מחפש כלום. סליחה! אל

ורואה שהיא תואמת להפליא עם התכלית שעושה הוא מחפש מימים ימימה, הוא מתרגש מאוד ושמח באמת עם כל אלה.

קרבת אלוקים יחפצון

זוהי הסיבה שהיהודים של פעם היו כל-כך עסוקים בהכנות החג וכל-כך התרגשו מהי"ט הקרב ובא, כי **שקועים היו בכל מהותם ביעד שאליו רצו להגיע. נשמתם השתוקקה לריבונו של עולם,** להרגיש קרבת אלוקים, והיא הבינה כמה ההרגלים מפריעים לה, כי הם סתירה מוחלטת לקרבת אלוקים ושלא יוכלו לזכות לקרבת אלוקים אם לא ייפטר קודם לכן מההרגלים הרעים. הם תפסו את זה. יש אנשים שאינם תופסים את זה. הם רוצים קרבת אלוקים, הם אפילו יכולים לפרוץ בבכי כשמגיעים לפסוק בתהלים המדבר על קרבת אלוקים, אבל לוותר על ההרגלים שלהם אינם רוצים. מי שנמנה על האנשים האלה, עושה משא ומתן עם הקב"ה. הקב"ה כבר השיב לו בשלילה על ההצעה האחרונה, אבל הוא ממשיך לשאת ולתת - אולי כן אוכל להישאר עם ההרגלים ואעפ"כ נתן לי קרבת אלוקים, מה רע? אדם כזה אין לו עדיין שייכות עם הפסח. רק כשהוא קולט שזה אף פעם לא יקרה, במצב כזה אף פעם לא יגיע לקרבת אלוקים, רק אז הוא מבין שהוא בבעיה קשה ומתחיל לחפש פתרון - למי יש את הפתרון לבעיה שלי? אה! ליו"ט יש את הפתרון. הטרחות והיגיעות... **הוא מבין שזה הוא מתרוצץ ועושה ולא הולך לו, זה מה שיכול להועיל לו, וממילא הוא מתמלא שמחה מההכנות לפסח.**

ואני קרבת אלוקים לי טוב

אנו רואים שאלו האנשים שעוברים עליהם קשיים גדולים ל"ע ואין להם לא יום ולא לילה ומתפללים להקב"ה, והקב"ה מתחיל להסביר להם, והם מתחילים להבין

שיש לו ויקנה מנעלים לרגליו - **שימסור את הכל ויעסוק בעשיית מנעול על ההרגלים שלו.** שיהיה עסוק בשאלה איך מתפטרים מן ההרגלים. **הוא מתפלל על זה, הוא עושה סגולות על זה. יש לו בעיה. יש לו חולה בתוך ביתו, כלומר בתוך גופו ונפשו.** כשהוא אומר בשמונה עשרה שהקב"ה הוא רופא חולים, הוא אומר בלבד: אני חולה באופן רציני. מה, אני צריך שפלוגי יאמר לי שאני חולה?! אני צריך להפגע כשאראה שמישהו אחר מסתכל עלי ככה?! אני בעצמי אומר את זה. אני חולה. אכן יש דרגות בחולי. אני חולה על ענין זה שבנפש כי איני יכול להפטר מן ההרגל. אני עדיין מחפש אותו ואיני יודע למה, וזה מפריע לי, וזה הורס את הגשמיות שלי, והורס את הרוחניות שלי, והורס את הנצחיות שלי. אין זה תכלית ככה. בשביל זה נתן לי הקב"ה כשרון?! בשביל זה הוא נתן לי חיים?! אני שרוי בבית האסורים פשוטו כמשמעו.

ובכן, **אם האדם מבין שתכלית החיים היא שיקרע את עצמו בשביל הקב"ה** כדי שהשכינה תשרה עליו, **ורחמנא ליבא בעי, שיגיע לענוה הרבה יותר גדולה ויהיה יותר שמור בקדושה והפה יהיה הרבה יותר נקי,** והוא מבין שכאשר זה קורה, כתוצאה מכך, השכינה שורה עליו וממילא התפילות מקבלות פנים אחרות והלימוד נראה אחרת והשבתות הרבה יותר נעלות, ומתחיל לקלוט איך יהודי אמיתי צריך להראות ואיך הוא נראה כאשר הוא מסיח את דעתו ממצבו... הנה **ככל שיבין את הנקודה ויתחיל באמת לקרוע את עצמו, יוכל להתמלא בשמחה עצומה כשיגלה מה היו"ט מציע לו, מה התכלית של כל הטרחות והיגיעות, מה התכלית להיות כל-כך עסוק עם החמץ.** כשאין האדם יודע מהי התכלית של כל אלה, הן רק מרגיזות אותו, אבל **כשהוא יודע מהי התכלית**

אינו מרגיש עכשיו בבעיה, הוא אינו רואה את הגאווה שיש לו כבעיה עכשווית, **הוא אינו רואה את המחשבות המעוותות שיש לו כמעכב להתקדמותו בעבודת ה', ממילא אינו מחפש. הוא אינו מרגיש שיש לו מצרים.** הוא אומר: אתה מציע לי יציאת מצרים, מה עוד יש לך להציע לי? כי ליציאת מצרים איני צריך. הוא אינו מבין מה יש להתרגש מזה שבתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, וממה שה'אור החיים' הק' אומר שבכל ליל פסח הקב"ה מוציא את כל הנשמות ממצרים. הוא מרים את אצבעו ואומר: רבונו של עולם! אני יכול להחליף למשהו אחר? כי אני דווקא אינני במצרים, אולי אתה נותן לי משהו אחר? הנה **אדם זה שרוי בבעיה הגדולה ביותר.**

אולם מי שמבין שתכלית היהודי היא שהשכינה תשרה עליו ושכל מחשבה דיבור או מעשה שלא כהוגן מרחקת ממנו את השכינה, כך שהוא הולך ומתרחק מתכליתו, ובמקום להתקדם, הוא חוזר אחורנית, **הרי הוא קולט שיש לו בעיה גדולה, יש לו מצרים, יש לו יצר הרע והמצב ביש.** הוא מחפש את הדרך ולא מוצא אותה, או מצא אותה אבל עדיין נמצא בתחילתה, **ככל שיבין זאת יותר, כך יוסיף להתלהב כשיראה שיש לו דרך איך להכניע את עצמו לריבונו של עולם ואיך להשתפר.**

זוהי הנקודה הראשונה שהדבר תלוי בכמה האדם מבין שמצבו חמור וכמה הוא שקוע בחיפוש אחר פתרון. כפי שאתה רואה כן אצל אנשים המחפשים ישועה גשמית, כך תבין שכאשר האדם עסוק כל כולו בחיפוש אחר ישועה ברוחניות, יראה שכל דיבור בספר חסידות מדבר אליו. זה בכלל לא גימטריא. במקרה זה גם גימטריא. הוא קולט שגאותו מורידה אותו לשאול תחתית, היא דוחקת את רגלי השכינה ואין

ולקלוט מה תכלית היסורים ומה צריך לחשוב, הם מתחילים להתקדם ולהתעלות עד אין שיעור. פעמים שרואים שהם מגיעים למדרגות גבוהות מהר מאוד. הם נעשים באמת בעלי מדרגה. רואים איך הם עובדים את ה' עם ביטול והכנעה וכל גישתם כשל יראי ה'. מה הפשט? הפשט הוא שהקב"ה הכריח אותם. הוא הכניס אותם בבעיה ועכשיו הם מחפשים את הדרך לצאת ממנו. בתחילה הם ביקשו לבטל את הבעיה, אבל אחרי שראו שאין שום דרך שתתבטל כי אם על-ידי שיעברו דרך השי"ת, הם הבינו שהבעיה היתה כלי לקרבם אל השי"ת. היא היתה הטבה. בלעדיה היו ממשיכים לתעות כל ימי חייהם. זה הכלל, **כשיש לו לאדם חסרון, הוא מחפש, וכשהוא מחפש, הוא יכול להתקדם.**

טבעתי בין מצולה ואין מעמד

אכן חוסר החיפוש, שהוא מנת חלקם של רוב אנשים, מתקיים אצל כל אחד לפי מדרגתו, ונסביר: יש שחושבים שכאשר מדברים על מי שאינו מחפש קרבת אלוקים, מדברים על איזה אברך חלש ששקוע בהבלים. אך לא. כל אחד שנותן לעצמו להרגיש נינוח ושלי, יש לו בהכרח את הבעיה של חוסר החיפוש. הנה הוא נהנה מתפילתו, נהנה מלימודו, ברוך ה', בלי עין הרע, אבל אינו במצב שיאמר: טבעתי בין מצולה ואין מעמד, באתי במעמקי מים ושכולת שטפתני, יגעתי בקראי ניחר גרוני, כלו עיני מייחל לאלוקי... רבונו של עולם! אני שקוע בשאול תחתית, אתה חייב להציל אותי. כיון שאינו במצב כזה, אלא הוא מרגיש שמצבו טוב דייקא מפני שהוא לומד ומתפלל ועושה חסדים, ולגבי הדברים הלקויים אצלו, כבר אמר לעצמו במוח: אף אחד אינו מושלם, ובעזרת ה' יבוא יום ואתקן גם אותם. הוא

בענינו של האדם (על כל עיקרי החסרונות שיש להם לבני אדם בטבעם, כאילו היו אומרים להבדיל אלף אלפי הבדלות שהרופאים סקרו את כל האנשים של כל הדורות לגלות מה הן הבעיות העיקריות שיש לאנושות), **ועל כל עניני המעלה והיקר האמיתי המצטרכים לו להיות ראוי לשיהיה מתדבק בו יתברך שמו ונהנה בטובו, וכנגד כל זה, סידרה לו סדרים והגבילה לו גבולות** (הקב"ה סידר לו לאדם תרי"ג מצוות, סדר מדויק אשר נועד לפתור את כל הבעיות שיש לו. כך הרמח"ל אומר בלשונו. פעמים הרבה אומרים: "לא!!! יש לו בעיה נפשית, הוא צריך ללכת למומחה, הוא זקוק לטיפול". אה! הרבה אנשים יש להם את הבעיה הזאת? ובכן, דע לך שגם הקב"ה ידע מזה, ולכן סידר רשימה של תרי"ג מצוות...) **אשר בשמרו אותם יתעצם בו כל מה שצריך מן המעלה האמיתית שזכרנו וישלל מענינו כל מה שהוא הרחקה מן הדבקות העליונה וכו'.** ואין הדבר נעשה בפעם אחת, אך על כל פנים מתחזקת הנשמה בעצמה והגוף מזדכך בכח אף על פי שאינו נעשה בפועל, וקונה האדם מצב שלמות בכח שיצא אחר כך לפועל בזמן הראוי לו. אך הסדרים והגבולות האלה הנם הם כלל המצוות, העשין והלאוין, אשר כל אחת מהן מכוונת אל תכלית הקנות באדם והעצים בו אחת ממדרגות המעלה האמיתית שזכרנו, והסרת אחד מעניני החושן והחסרונות על ידי פועל המצוות עשה ההיא, או המניעה מן הלא תעשה".

תופסים הזדמנויות בשתי ידיים

כזה אור בהיר! האדם מתחיל לקלוט שיש לו בעיה אמיתית. לא בעיה הכתובה בספר, אלא בעיה שקיימת בתוכו פנימה, ולא בעיה קטנה, אלא בעיה שצומחת בו זמן רב וכבר הספיקה לשלוח ענפים רבים, היא מתבטאת באופן חשיבתו ובאופן דיבורו ובאופן התנהגותו. הוא כאילו אומר:

לו סייעתא דשמיא, וכל מה שיש לו, אינו אלא מבחוץ. מבחוץ הכל מבריק ונוצץ, אבל הוא אינו כפי שהוא צריך להיות. הוא יכול לפרוץ בבכי בכל ספר חסידות שהוא לומד, כשרואה שהספר קולע למצבו. הוא הולך לאפות מצות, ומחפש בחיפוש אחר חיפוש, מה עוד אני יכול לעשות יותר טוב כדי שיועיל לי להסיר ממני את הגאווה ואת המחשבות המעוותות, והוא מאמין שהקב"ה יכול לעזור לו ויעזור לו למעלה מדרך הטבע. הוא מסכים להפקיר את כספו ואת כל מה שיש לו, ובלבד שיזכה שהפסח הזה יוציא אותו מהשאל תחתית שהוא שקוע בו לפי דרגתו. אנשים חושבים ששאל תחתית יש לו רק פירוש אחד, אך לא, אלא לפי דרגתו האדם אינו בכי טוב, רגליו יורדות מות, הוא שקוע בהבלים לפי ערך. זהו היסוד הראשון שאין האדם יכול להתלהב באמת מהיו"ט, אם אינו מחפש באמת לצאת מהבעיות שלו ברוחניות.

רפאות תהי לשריך ושיקוי לעצמותיך

ומכאן אנו באים אל הענין השני, והוא שהקב"ה נתן לנו מצוות מעשיות כדי שייסיענו לנו לצאת משם. ידוע מה שמביא ה'מאור ושמש' בשם הרבי ר' אלימלך על וידבר את כל הדברים האלה לאמר אנכי, שכל המצוות הן בעצם עצות ומהלכים להגיע אל האמונה שלימה. ובכן, האדם מבין שכל המצוות המעשיות הן בעצם דרכים לחלץ אותו מהבעיה שיש לו. הוי אומר: העצה המועילה ביותר היא עשיית המצוות המעשיות בנישה הנכונה ובכונה הנכונה שיחלצו אותו.

הרמח"ל בדרך ה' (ח"א פ"ד) מרחיב הרבה בענין תכלית ביאת האדם לעולם באופן יסודי מאוד, ונעתיק חלק מדבריו הנוגע לעניינינו: "השקיפה החכמה העליונה (חכמתו יתברך) על כל כללי החסרונות המוטבעים

מעביד שמתנהג אליך בצורה כזו, **כי כל אלה יביאו אותך לשלימות נפשך.**

וכשהאדם קולט זאת, הוא אומר: אך חוץ מזה יש דברים כלליים שהקב"ה תיכנן בשביל כולם. כפי שיש דברים פרטיים שהוא מזמין לכל אחד בנפרד, לזה בזיונות, לזה הכנסת אורחים, לזה עני הגון, כל אחד לפי מה שהוא צריך, כך יש דברים כלליים שכולם זקוקים להם. החפץ היית בסגולה אחרת במקום ליל הסדר? **אתה זקוק לסגולת ליל הסדר, כי זה מה שיתן לך חיים.** סיפור יציאת מצרים, ה'הלל', ה'נשמת', **ההבנה שהקב"ה נמצא עמך במצוקתך ויחלץ אותך ממנה, וההבנה שהקב"ה מקנה לך את ענין החירות, והשמחה בזה, ונקיון הבית מן החמץ, והטרחות והיגיעות, ומצות תשבייתו. אתה זקוק לכל אלה בשביל נשמתך.**

הבנת הקשר בין הפתרון והבעיה

אכן **על האדם להתבונן איך הדברים האלה יביאו לו את הישועה הנצרכת לו.** חשוב מאוד להבין זאת. האדם כבר מבין שהוא זקוק לישועה גדולה, וכן הוא כבר מבין שהמצוות נועדו להביא לאדם ישועות, כעת הוא צריך לשאול על כל מצוה שהוא עושה: מדוע מצוה זו מספקת לי את מה שאני צריך? איך הוזהירות מלבישת שעטנז עוזרת לי בקושי שיש לי להסתדר עם הילדים שלי? תסביר לי, אינני מבין את הקשר ביניהם. או כעין זה: אתה רוצה לומר לי שהבעיה שלי היא גאוה? בסדר, אני מקבל, דווקא אני יודע שזה אמת, אבל תסביר לי איך פדיון פטר חמור פותרת את הבעיה הזו.

מי שלא יתבונן בקשר שבין המצוות ובעיותיו, חסר יהיה לו בחיותו, וידמה למי שמחזיק את הכפית עם התרופה בידו, אבל עד שהיא מגיעה לפיו, חצי ממנה כבר

"אני אדם נורמלי כזה, מה שאנשים מכנים היום אדם נורמלי, עירוב של טוב ורע, פעם יש לי התפעלות מדבר שבקדושה, פעם לא; פעם אני נופל, פעם אני מתחזק... ברוך ה', לא נורא". וביתר דיוק, האדם אומר: "קצת אור יש אצלי, אך מנגד יש לי בעיות קשות. יש דברים שאני מצליח בהם רק לפעמים, ויש דברים שאינני מצליח בהם כלל..."

אכן **מעשי המצוות הן אלה שיובילו אותך לאן שאתה צריך להגיע, הן אלה שיעשה לך סדר.** יש לך הזדמנות לעשות הכנסת אורחים, יש לך הזדמנות לבקר חולים... כל הזדמנות שיש לך... תפוס אותה בשתי ידיים. נזכיר שוב את ה'אור החיים' הק' הידוע בפרשת וירא, שכאשר הקב"ה יודע שהאדם צריך איזה ישועה, הוא מזמין לו את המצוה אשר סגולתה היא להביא אותה ישועה. שם ה'אור החיים' הק' מדבר על אברהם שהוצרך לסגולת כל המתפלל בעד חבירו, ולכן זימן לו הקב"ה את המעשה עם אבימלך כדי שיתפלל בעדו (וכן הוא מה שאמרו חז"ל כשהקב"ה אוהב את האדם שולח לו דורון ומזמן לו עני כדי ליתן לו צדקה. מדוע זה דורון? כי הקב"ה יודע מה פלוני צריך עכשיו והוא שולח לו).

אך כמו"כ הוא ברוחניות. הקב"ה יודע מה אתה צריך ברוחניות ולכן הוא נתן לך הזדמנות. למשל, אחד מהדברים שנתפרסם בשנים האחרונות הוא שאם האדם מקבל בזיונות, יקבלם באהבה ויאמר: יהיה זה לזכות פלוני הזקוק לישועה. אנשים התחילו לשים לב שקבלת בזיונות באהבה היא הזדמנות עצומה. אך אותם אנשים עצמם עדיין אינם שמים לב **שהדברים המודרניים לפנייהם בחיי היום יום הם ג"כ עצות ומהלכים שהקב"ה מזמין להם כדי למלא חסרון נפשם.** ולכן נתן לך הקב"ה נסיון מסוג כזה דווקא, ולכן נתן לך בית מסוג כזה, דווקא, ולכן נתן לך מעביד מסוג כזה,

משהו קודם אכילת המצה? הנה כי כן, אמת נכון הדבר שקודם אכילת המצה צריך לומר משהו. צריך לומר אז מצה זו על שום מה. אולי תמעט קצת באמירת פרפראות בתחילת ההגדה, כנגד ארבעה בנים דיברה תורה, אשר שם עוסקים בעיקר בכל ההקדמות, מי ומי הם החייבים לספר יציאת מצרים ולמי הם חייבים לספר, ולהגיע מהר יותר אל ההמשך אל רבן גמליאל אומר ואל סיפור יציאת מצרים, ושם להרחיב, לדבר על הסיבה ולהשחיל עניני עבודה בין השורות התואמים עם פירוש המילות. יסביר לילדים כשהם עדיין עירניים ויאמר להם: תראו עוד מעט נאכל מצה, דעו לכם שמטעם זה אנו אוכלים מצה. עכ"פ הוא מחפש לראות איך עושים זאת יותר טוב

כדי שזה ישפיע רפואה עליו ועל בני ביתו. אם האדם מבין כמה הוא זקוק לישועה ומבין שהמצוות המעשיות יכולות להביא לו את הישועה הנצרכת לו, הוא מתחיל לשאול: איך? איך צריך לאכול את המרור? איך צריך לספר סיפור יציאת מצרים? איך צריך לעבוד את עבודת ערב הפסח? יש לו לאדם מלחמה, האם עדיף שיהיה לו ישוב הדעת או שיתרוצץ כל היום, כאן המצות, כאן שריפת חמץ, אולי לנקוט קצת מזה וקצת מזה? אה! אבל מה אתה רוצה? אתה רוצה לזכות לחזור בתשובה. אז זה יכול להביא לאדם הארה גדולה מאוד. כל דיבור. אותם דיבורים שכבר שמע מאה פעמים. אבל עכשיו הם מדברים אליו, עכשיו הוא קולט אותם. מאוד מאוד נחוץ בחיי היהודי שיתבונן בדברים כאלה, ואז בכל יו"ט מתעוררת בו תשוקה קודם היו"ט, בכל יו"ט הוא רוצה לעזוב את עניניו בדווקא קודם לכן - עזוב אותי, איני רוצה לחשוב עכשיו על זה, אני רוצה לעסוק בעניני היו"ט, זה חשוב לי יותר מכל. יעזור ה' שנזכה לקבל את הארת היו"ט.

נשפך על הארץ, או לילד קטן שעוצם את פיו בחזקה בסרבו לשתות את התרופה, וכשמכניסים לו בכוח, כמעט הכל נשפך החוצה ונמרח מסביב לפיו. תפתח את הפה לגמרי, הרחב פיך, למה? כי ואמלאהו. **כשתעשה את המצוות עם הבנה, היינו שתבין שזה מה שאתה צריך ואיך זה פותר את הבעיה, אז המצוות ימלאו אותך.** ואז האדם מקיים את המצוה באהבה ויראה, כי אז הוא ניגש אל המצוה מתוך השתוקקות, כי הוא מתחיל לקלוט את התמונה כולה - זהו הדבר שאני צריך וזהו העצה בשבילו והוא מבין איך לעשותו יותר טוב ויותר נכון כדי שיחדור אצלו.

דברים המתקבלים על הלב

כשאחד צריך לומר משהו לבנו במה שנוגע לחינוכו, אך בנו כבר מבוגר קצת ולא קל לו לקבל, הנה הוא יכול לגשת אליו ולומר לו: דע לך שלא מקובל מה שאתה עושה, דע לך שאתה עושה לי עגמת נפש. הוא יכול לגשת אליו עם שולחן ערוך ולהראות לו - אתה רואה? אתה עובר על הסעיף קטן הזה. אבל אם פיקח הוא, הוא מחליט לעשות זאת באופן שיתקבל על לב בנו. הבה נחשוב, אולי אעשה את זה בדרך אגב. הוא נושא תפילה קודם לכן שהקב"ה יתן לו סיוע ממרום, הוא מחכה עוד יום שהקב"ה יאיר לו. וכך הוא ניגש אליו בנעימות ומשוחח אתו במאור פנים ואומר לו מה שמבקש לומר בדרך אגב כשהוא מצרף לזה מעשה או משל.

כשהאדם מבין שהמצוה צריכה להתקבל אצלו, הוא שואל את עצמו: איך אני מקיים אותה יותר טוב כדי שתתקבל אצלי יותר טוב? איך עושים זאת? האם יש דרך לפעול שהמצוה שהיא מיכלא דאסוותא יותר תשפיע עלי? האם יש משהו שצריך לעשות ואיני יודע? אולי אני צריך לומר

יום ראשון פרשת מצורע ו' ניסן תשפ"ד

מתנת החירות שלא להתפעל ממצבי העוה"ז

באופן שנוכל להתקרב על ידה לריבונו של עולם? ובכן, נלמד קצת מדברי בעל התניא בענין זה ואח"כ מדברי ה'שפת אמת'.

חז"ל אומרים: חסידים הראשונים היו תורתן קבע ומלאכתן עראי - זה וזה נתקיימה בידן. העיקר היה אצלם התורה שלמדו בסדרי לימודם הקבועים, ולמלאכתם הלכו רק כי מוכרחים היו לכך. וכבר ביארנו כמה פעמים שאין זה תלוי בשעות, אלא במה נחשב אצלו עיקר ומה נחשב אצלו טפל. אולם **בעל התניא** (ליקוטי תורה פרשת שלח ופרשת פנחס) מבאר יותר מזה. **עראי פירושו דרך עראי בעלמא בלי התלהטות והתלהבות וחמימות הלב בכלל.** הם עסקו במלאכתם כלאחר יד, בדומה למי שמכין את שעון השבת בערב שבת אחר הצהריים, או מעביר את המקרר למצב שבת. האם הוא נעשה אז מחובר רגשית למה שהוא עושה? הוא מדבר אז בטלפון או חושב בלימוד. הוא לא מתחבר לזה רגשית. כך האדם עושה מה שהוא צריך לעשות. **למושג כזה קוראים מלאכתן עראי.**

משאירים את החמימות לדברים שבקדושה

הוא מוסיף עוד: **התורה אמרה: ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם.** זנות פירושה שהאדם מתלהב ומתלהט מדבר שאינו הגון. היא דבר המתרחש בנפש. מה שהאדם עושה אח"כ, זה כבר תוצאה של מה שהתרחש אצלו בנפש. עוד לפני המחשבה. צריך לשים לב לזה. לא שהאדם כבר עבר עבירה

הוציאנו מעבדות לחירות

מבואר **בכל הספרים** שבעת יציאת מצרים ניתנה לבני ישראל מתנה גדולה, מתנת החירות. **לנפש האדם יש כוחות כבירים, אבל כשאניס במצב של חירות, אין האדם יכול להגיע באמצעותם לאן שהוא צריך להגיע.** אכן כשבני ישראל יצאו ממצרים וקיבלו את מתנת החירות, **קיבלו את האפשרות לנצל את כוחות נפשם באופן הנכון.** הוי אומר: חירות איננה כח נוסף שקיבלה הנפש בדומה לחסד גבורה תפארת, אלא היא כח כללי שהצטרף לכל הכוחות שבנפש אשר על ידו נעשו ראויים ומוכנים לקבלת התורה שנותנת להם את היכולת להתדבק באמת בריבונו של עולם. אלמלא היו מקבלים מתנה זו, לא היה האדם יכול להתדבק באופן אמיתי בריבונו של עולם, כי בלי מתנה זו הוא אסור בבית אסורים וכוחות נפשו אינם מצליחים להשתעבד לגמרי לריבונו של עולם.

מלמדים אותנו **הספרים הקדושים** שכפי שהיה באותה שנה, כך בכל שנה ושנה **בליל הסדר נותן הקב"ה את מתנת החירות לאדם, וזה מה שנותן לו כח לקבלת התורה הפרטית שלו, לעבודתו הפרטית, לנסיגותיו וליעד שאליו הוא צריך להגיע.** אותה מתנה שהוא מקבל, זוהי הכלי שנותן לו את היכולת להתדבק בריבונו של עולם.

תורתן קבע ומלאכתן עראי

צריכים אנו להבין מהי אותה מתנה, צריך לדעת להגדיר אותה, מהי המתנה? איך משתמשים בה? איך מרגישים אותה

לימוד! א התעוררות! וכשעסקו במלאכה, עשו מה שצריך לעשות ודיים.

אשר יצר את האדם בחכמה

הנה ה'שפת אמת' (פרשת תזריע תרנ"ו) כותב כך: **הקב"ה נתן באדם חכמה, ותכלית החכמה, שיכיר מי הוא, מי הוא באמת, נשמה שנתתי בי טהורה היא, וכיון שהוא מכיר מי הוא, אזי כשהוא צריך לעסוק בדברים מאוסים, חכמתו אומרת לו: זה דבר שעושים אותו רק כי צריך, אבל אין זה מהותך. החכמה נותנת לו את היכולת לעסוק בדברים כאלה כלאחר יד.**

הוא מוסיף שם בין השורות, וזהו בעצם הבנה חדשה בברכת אשר יצר. כשהאדם יוצא לצורך, אינו מתחבר לזה רגשית. הוא עושה מה שצריך לעשות וממשיך הלאה. זהו הפירוש אשר יצר את האדם בחכמה. אומרים לו לאדם: עם החכמה שניתנה לך, אתה יכול להכיר שיש דברים מאוסים שאתה צריך לעשות... אכן כן, חייבים לעשות אותם. אם לא תעשה, הרי גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת, אבל ברגשותיך אינך מתחבר לזה. אולי אתה מתחבר לברכת אשר יצר, בה אתה מתלהב ומתלהט, אבל במעשה עצמו, אין שום רגש. זה צורך הגוף נחוץ ביותר, אך לא יותר מזה. תחילת הברכה מלמדת לאדם לשים לב איזה עוד דברים בחייו צריכים להיעשות באופן זה.

מה יעשה אדם ויחיה?

עוד יש ב'שפת אמת' (ליקוטים ח"ב בהשמטות) שהקב"ה רוצה מן האדם שישמור הרצון וההתלהבות להיותם בלתי לה' לבדו. הוא כותב שם בלשונו: החשק שבאדם הוא דבר טוב ויקר, אבל יש להטמינו רק למעשים טובים ועבודת

במחשבתו או בעיניו. אלא עצם זה שיש לו לאדם התלהבות והתלהטות וחמימות הלב שלא לריבונו של עולם, זה מה שנקרא זנות. והתורה מדברת כלפי עניני הגוף שהאדם מחויב לעשותם ואומרת: ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' אשר אתם זונים אחריהם, היינו שאתה מוזהר שלא לעשותם בהתלהבות הלב אלא בקרירות.

הוא מביא לזה מה שאמרו שעניני הגוף נעשים כפי שכפאו שד, וכוח התשוקה נשאר בלב. הציווי הוא שכוח זה שיש לו לאדם להתחבר באופן רגשי, ישאיר לריבונו של עולם. כח עצום הוא מה שיש לו לאדם. הוא מתחבר לדברים, הוא מרגיש דברים, הוא מתפעל מאוד בלבו מדברים. אומרים לו: דע לך שכוח זה הוא תכונה שבנפש והשתמש בה אך ורק לריבונו של עולם, כששאר הדברים שעליך לעשות, תעשה בקרירות.

לכם כל עמם בעניני הגשמיות

האמת שה'חובת הלבבות' כבר מדבר על זה בשער אהבת ה' (פרק ז) שאוהבי ה' אמנם עושים מה שצריך לעשות בעניני הגשמיות, אבל לכם כל עמם, אך הם עושים אותם כמי ששונה תרופה מרה, אשר ישתה אותה בפיו לא ברצונו, והוא מואס שתייתה לעצמה, ומקל על עצמו סבל מרירותה לדחות הנזק מעליו.

אכן השאלה היא איך מגיעים למקום הזה? הן ודאי שצריך לעבוד הרבה וללמוד מה הם המהלכים שהתורה נותנת לנו, כי כשהתורה נותנת לנו מתנה, היא נותנת לנו גם את המהלכים להגיע אליה, אבל תחילה עלינו לדעת להגדיר לאן התורה רוצה שנגיע. חז"ל מספרים לנו שהחסידיים הראשונים הצליחו כשלמדו את התורה להתפעל - פעסט! גישמאק! א תוספות! א

חיות ומכניס בהם את כל מהותו, ראשית כל, הוא נקשר אליהם. **עכשיו חלק מנפשו נמצא בהם, והרי הוא מחובר לעולם הזה, ואינו משוחרר להכנס לעולם הבא**, כי הוא אסור בחבל בעוה"ז שהרי הותר בו חלק מנפשו. אך יותר מזה, **ההתקשרות אל הדברים הגשמיים, יוצר שינוי במהות האדם**. הוא נשתנה להיות פחות רוחני ויותר חומרי. אך החירות שהקב"ה נתן לאדם, נותנת לו את הכוח להישאר על כנו ולא להשתנות לרעה. כל אימת שהאדם עוסק בדבר גשמי, השאלה היא מי יתפעל ממנו. יש אכילה בהרגשת טעם ויש אדם, והקב"ה הפגיש בין שניהם. הם התיישבו על שולחן אחד, האוכל והאדם, והשאלה היא מי ישכנע את מי.

לפי הסדר של העוה"ז, היות שיש לו לאדם לב שמחפש תענוג, ולמאכלים יש את הכוח לעורר את התענוג, האדם חלש מן המאכלים. כשהוא מתיישב עם המאכלים, אתה יכול לדעת מראש מי ישכנע את מי. ברור שהוא יימשך אחריהם, וכך הוא יתקשר לעוה"ז בחבלים דקים. אחרי האכילה יברך בורא נפשות וירצה להגביה עוף ולעסוק בתורה, אך לא יוכל, כי יגלה שהוא קשור בקשר על גבי קשר לעוה"ז.

חירות פירושה **שהקב"ה נתן לך כח נפלא בנפשך שעל ידה אתה יכול לשכנע את המאכלים**, וזהו בעצם המושג של העלאת המאכלים, כי הגם שנכנסת למלחמה (כך נקראת האכילה בזוה"ק ומובא בספרים) שבה כולם עומדים ומסתכלים מי הולך לנצח, **יש בך כח בנפשך לנצח את המאכלים**. ועליך לדעת מכוח זה שיש לך. דומה הדבר למי שהולך למטפל או לגרפולוג והלה שואל אותו: שמת לב שיש לך כח פלוני? אני אומר לך! **אולי עכשיו זה נסתר**. אבל אתה חייב לדעת, יש לך כשרון

השי"ת. יש לך כח להתרגש? יש אנשים שנראים מבחוץ אנשים קרים. הם אינם נעצבים יותר מדי ואינם נעשים שמחים יותר מדי. הם תמיד היכן שהוא באמצע. לעומתם יש אנשים שתמיד שמח סביבם. הם מתרגשים מכל דבר. יש אצלם התלהבות. תכונה נפלאה שהקב"ה נתן להם, אבל הם צריכים לשמור עליה ולהזהר להשתמש בה רק למעשים טובים ועבודת השי"ת.

הוא מביא שם מה שאמרו במסכת תמיד (לב, א): מה יעשה אדם ויחיה? ימית את עצמו. ולכאורה אינו מובן שהרי אמרו וחי בהם ולא ימות שבהם, אלא הכוונה היא כנ"ל ימית את עצמו היינו שיעשה את הדברים הגשמיים בלי חיות פנימית. אכן מטעם זה נקראים הרשעים מתים, כי הם מתדבקים בחיות נפלאה לדברים גשמיים. אבל יראי ה' מתרגלים לעשות מה שיש להם לעשות בקרירות ואת התלהבותם הם משאירים למקומות שצריך להשתמש בה, והיינו כשהם רוצים להתדבק לדברים שבקדושה, אז הם מוצאים אצל כל כח ההתלהבות שלהם.

מוציא אסירים בכושרות

אומר על זה ה'שפת אמת' (תזריע שם): כדי לקיים דבר זה, זקוק האדם למתנת החירות. אם יש לו מתנה זו, רק אז הוא יכול לקיימו. ומשמעות הדבר היא שהקב"ה נתן כח נפלא לנפש האיש הישראלי בעת יציאתו ממצרים שלא להיות נאסר ונדבק בהבלי העולם. זוהי המתנה. נתתי לך יכולת שלא תתקשר. אינך חייב להתקשר. אתה יכול להמשיך לאכול ולישון ולעשות את שאר הדברים הגשמיים מבלי להתקשר אליהם.

ומסביר שם סיבת הדבר, כי כשהאדם עושה את הדברים הגשמיים עם רגש

מעט ניקח עוד כף, נראה כבר. ובכן, על האדם לדעת שיש בכוחו לשלוט על המצב, וכדאי שיידע מה התוצאה של דבר כזה. התוצאה של השליטה על אותו מצב, אינו דבר צדדי שקשור לתאות אכילה או לטעם בשבת. התוצאה היא שלקח מאכלים גשמיים ושעבדם לעצמו, ולכן מיד לאחר מכן הוא רוצה להתיישב ללמוד או לשיר עוד שיר, או שהוא סוגר את עצמו בחדר ואומר: י-ה אכסוף נועם שבת. רבונו של עולם! הלוואי שארגיש אותך יותר. ואח"כ אינו רוצה ללכת לנוח. למה ללכת לנוח? כל-כך נעים ככה. זוהי דוגמה למה שקורה למי שיש לו חירות.

סופו מוכיח על תחילתו

והנה דבר זה אינו קשור לאכילה בלבד, אלא לכל עסקי העוה"ז, ובכלל זה מלאכת הפרנסה, שהרי על זה אמרו חז"ל באמרם חסידים הראשונים היו עושים מלאכתן עראי. הפרנסה מושכת את האדם באופן רגשי, לא פחות, ואולי יותר, מהאכילה. לא באופן של תאוה. אלא מחמת התלהטות הלב שמחברת את האדם לדבר שהוא עוסק בו. אמור מעתה: אותן תוצאות הקיימות באכילה, קיימות ג"כ בעסק הפרנסה. מי שאין לו חירות, כשהוא עומד בסוף יום שבו עסוק היה בלשכנע מישהו ובעריכת טיוטה^א להסכם, והעורך דין שלו אמר לו: "כאן הלה יכול לתפוס אותך, תוסיף כאן עוד סעיף", ועוד ענינים רבים באו עליו, הנה עכשיו כשהוא צריך לבוא לסדר לימודו הקבוע, אין לו טיפת כח. נפשו כבר סחוטה לגמרי.

יש לכם מושג מה עבר עליו היום? הוא כבר חשב, הוא כבר התרגש, הוא כבר התיימש, הוא כבר היה בשמחה, הוא כבר

עצום. כל יהודי קיבל כשרון עצום שלא יהיה מוכרח להתרגש ולהשתכנע מהמאכלים, אלא להיבך, ואז יוכל להתרומם אחרי אכילתו ולהגיע לאן שהוא רוצה.

יושב בעוה"ז ומטייל בעוה"ב

הוא מביא שם מה שכתוב בכל הספרים שהאדם הוא בעליונים ובתחתונים. כך כתב האור החיים' הק' בפרשת בראשית שאם האדם לא היה אוכל מעץ הדעת, היה יכול להיות בעולם העליון ובעולם התחתון בו בזמן, כמו בית ועלייה. הוא עושה מה שיש לו לעשות כאן ואח"כ הוא עולה אל הקב"ה ומתדבק בו. אך כיון שאכל מעץ הדעת, נעשה פגום, ומעתה אינו יכול להיות בעולם העליון ובעולם התחתון בו בזמן. אם הוא בגוף, הוא מחובר לעוה"ז. נשמתו נמצאת במאסר. אך הקב"ה נתן לנו חירות, הקב"ה נתן לנו תורה, אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, וכשהאדם משתמש בכוח זה, הוא מקבל בחזרה את היכולת להיות בעוה"ז ולטייל בעוה"ב.

ולענייננו, פירושו של דבר שהאדם יכול להסב על שולחן השבת כשמגישים לפניו ברבורים ושליו ודגים והללו אינם פוגמים כלל בהתלהבותו בקדושת השבת. אכן כן, יש דבר כזה. האדם יושב ושר ומרצה בדברי תורה ושוורת שם אוריה עילאית, ואז מגישים לפניו צלחת עם מרק חם. הוא עוצר לכמה רגעים, מכניס לפיו כמה כפות, ופתאום מתנער - אני חייב לספר לכם סיפור שנוכרתי. גופו אומר לו באותו רגע: אם תספר עכשיו את הסיפור, המרק יתקרר. אך מיד השיב לו: טוב מאוד, הפלא ופלא. הוא מסתכל על השומעים ומספר להם את הסיפור וסיפור גורר סיפור. עוד

לנושא הבא. הוי אומר: הוא עושה את זה בקרירות, לא בהתלהבות והתלהטות באופן שהוא מתחבר לזה. זה שבימינו יכול האדם לדעת דקה אחרי דקה, שניה אחרי שניה, מה קורה בכל העולם כולו, **הוא אשר גורם להתלהטות הלב. לבו נכבש ומבחינתו שום דבר אינו קיים יותר חוץ מזה.** זהו חורבן, זהו קליפה. חוץ ממה שהוא נעשה קשור וחוזר לזה שוב ושוב ואינו יכול לא ללמוד ולא להתפלל. **כל זה רק מעיד על כך שיש כאן חבל שמקשר אותו לעוה"ז בקשר של קיימא.** אתה רואה את החבל? איך הוא נוצר? **הוא נוצר על-ידי ההתלהבות וההתלהטות שהיתה לך בשעת מעשה, כי לכן אתה רוצה עכשיו עוד.** מאחר שהרגשת חיים (שלא מהמקום הטוב), אתה רוצה להרגישם שוב. זה הרי מלחמת האדם כל הזמן כאשר גופו רוצה לקבל חיות ממקומות בלתי נכונים ונשמתו רוצה לקבל חיות ממקור החיות.

לא ניתנה חירות למלאכי השרת

אך יש בזה ידיעה וחיזוק עצום. המלאכים לא קיבלו את הכוח הזה. המלאכים אינם יכולים להיות בעוה"ז, להתעסק בענייני ממון, להתווכח עם אחרים, לאכול ולשתות או לקבל סיכום על המתרחש בעולם, **ואת הכל לעשות בקרירות רק כי צריך ותוך כדי כך להתלהב בעבודת ה'.** בני ישראל קיבלו את הכוח הזה אז כשיצאו מצרים. אז כשלא שינו את לבושם לשונם ושמם, **הקב"ה נתן להם את מתנת החירות. הוא נמצא כאן ואת חיותו הוא שואב מגבוה.**

בפרשת קדושים מבאר ה'שפת אמת' שזהו הביאור במה דאיתא **במדדש** שהמלאכים יש להם קדושה אחת וישראל יש להם שתי קדושות. המלאכים יש להם רק קדושה אחת, כי הם נבדלים מן

התחזק בבטחון (בסגנון כזה שהוא מנסה לשכנע את הקב"ה לעמוד בצדו), ועכשיו הוא מגיע אל החברותא וככה זה נראה: יש להם שעה ללמוד, אבל מה לעשות, הרי הוא צריך להכין את עצמו ללימוד. ובכן, החלק של דאגה בלב איש ישיחנה לוקח לו שעה וחצי. במהלך כל הזמן הזה, הוא רק מנסה לפרוק את אשר רובץ על לבו. הרי היתה לו טראומה היום. אחרי זה הוא רוצה ללמוד, אבל כבר הגיע זמן תפילה של ערבית. בעיה טכנית. הוא רצה ללמוד. הוא לא רצה לשוחח, ובדרך כלל הוא באמת אינו משוחח, אבל כאן הוא טען: מה, אני עשוי מפלסטיק?! באמת היה לו יום מייגע מאוד ולבו סוער מרגשות. הוא חייב לפרוק אותם כדי שיוכל להמשיך הלאה.

אך כל זה משום שלכתחילה הוא היה שם. עכשיו הוא כבר בבעיה. הוא כבר משועבד, הוא כבר קשור. הוא עדיין יכול להתגבר, אבל זה כבר סיפור לא פשוט. **לוציר שבשעת תפילתו בבוקר הבין היטב שהקב"ה מנהל את העולם וזה עור עכ"פ לשעה הראשונה.** פלוני אמר לא? - אז לא. כפי הנראה אין זה הדבר הנכון. **הוא נלחם בעצמו לזכור את האמת שהוא הבין בשעה שאמר אשרי, והמשיך הלאה כאילו לא אירע כלום.** פלוני אמר כן, פלוני אמר לא... **רצונו לכתחילה לא התחזק כל-כך. הלא כי אז, אין אדם זה משועבד כל הזמן לעוה"ז.**

יש נייעס ויש נייעס

אף ה'נייעס' הוא אותו דבר. אילו היינו חיים כמו בשנות העבר... האמת שגם אז היה האדם צריך לעבוד על עצמו, אבל הרעיון הוא שיש לו לאדם שתיים שלוש דקות ביום שבהן הוא מקבל סיכום על הנעשה בעולם ויכול להמשיך הלאה. זה לא תופס אותו, זה לא מלהיב אותו. הוא שומע מה קורה בעולם ומיד מעביר את הדף

כעת מוטל עלינו לברר איך עובדים על זה. אמנם כן, זו מתנה נפלאה, אבל מה עושים כדי לקבל אותה? הנה באופן כללי יש שני דברים שמשלימים זה את זה. **האחד הוא להתרגל למאוס ברע, והשני - להתרגל להתלהב מדברים שבקדושה.** כשהאדם עוסק בשני אלה, הוא מתחיל עם הזמן להתלהב יותר מדברים שבקדושה ולעסוק יותר בקרירות בעניינים הגשמיים, וכך הוא מתקדם.

שני אופני עבודה

הדרכה נפלאה יש על כך **מבעל התניא** (פרק יד). הוא מדבר שם על האדם הבינוני, ואומר שחסרונו הוא שאינו מואס מספיק ברע, כי דבר המסור ללב הוא ולא כל העיתים שוות, ולכן פעמים שהוא מדבר גבוהה גבוהה ופעמים שהוא מחשיב את הדברים הגשמיים. ובכן, **עבודתו היא שייחד לעצמו זמנים שבהם הוא ממשיך לעשות מה שצריך, אבל הוא מואס ברע.** והרי זה ככל פעם שרוצים להגיע אל הלב, שיש את **המהלך של מוח שליט על הלב, חלק ההתבוננות.** אפשר לקרוא לזה המהלך של בעל התניא. ועוד יש את המהלך השני, המהלך של צדיקים אחרים ועוד שהסבירו **שהעשיות משפיעות על הלב. האדם עושה מעשה מצוה, או כפי שדיברנו ביום שלישי שעבר שהאדם מתאפק מלעשות מעשה, כי אף בזה יש כח עצום להשפיע על הלב.**

כך היה לנו גם באור החיים הק' (פרשת שמיני) **שכאשר האדם מתאפק ועושה לעצמו גדר וסייג, הוא משתמש בחלק גדול שבנפשו, ודבר זה נקרא בשם קדושה.** האם צמת? לא! רק אמרת לעצמך: את זה אני לא אוכל. כשאב אומר לבנו: "אנחנו איננו אוכלים מהכשר זה. הרבה אוכלים, אנחנו לא" - **אין לנו מושג מה זה עושה לנפשו. זה לא רק מצד חינוך, כלומר, זה**

הגשמיות. אך בני ישראל יש להם עוד קדושה שניתן להם **שהגם שהם בגשמיות ובלבוש גשמי, אעפ"כ יכולין להישאר בקדושה.**

כשמסתכלים על יהודי ירא שמים שעבד על עצמו (וכפי הנראה לכתחילה לא פגם כל-כך), רואים שכאשר הוא אוכל, הוא בעיקר עסוק בברכות, מה מברכים ואיך מברכים. בשבילו, לא בשביל אחרים. מוחו אינו מונח בצלחת. הוא מונח במקום אחר לגמרי. את זה אינו אוכל, עכשיו אינו אוכל, וכשהוא כבר אוכל, הוא שקוע בחלק האחר. זהו ביטוי של חירות שיש לו לאדם, **כי באמת יש לו לאדם סתירה פנימית, מצד אחד הוא נמצא בעוה"ז ומוכרח לאכול ולעסוק בענייני העולם, ומצד שני הוא רוצה להיות מחובר רגשית לריבונו של עולם.**

ההכנות לפסח מאת ה'

והנה כשהאדם עוסק בהכנות לפסח על כל הטרחות והיגיעות, זה ג"כ אותו דבר. האדם אומר: הלואי והייתי יכול להכין את עצמי לפסח כדבעי, להיכנס לשיבה לשבועיים ימים וללמוד ברציפות מסכת פסחים וספרי חסידות, אבל המציאות מטפחת לי על פניי, איזה מין מציאות משונה, אין לי בכלל את הראש עלי, אני מתרוצץ מהכא להתם ומהתם להכא... פעם זכרתי, פעם לא זכרתי... כשהגעתי, כבר היה סגור... ביקשתי מאחד מהילדים ולא הסכים... אין לי טיפת ישוב הדעת.

אומרים לו לאדם זה: בכוונה תחילה **הכניסו אותך לעוה"ז, אך הטילו עליך העבודה להחזיק ראש ולא להתפעל ממנו. במוחו הוא עובד עכשיו את ה', הוא מכין את עצמו לפסח, הוא מביא דעת. אדרבא, כך מקבלים דעת.** כפי מה שיש לו לאדם דעת, כך הוא מצליח לעמוד על הארץ ולהרים את ראשו השמימה.

כח יותר חזק ממשיכת העוה"ז, ועליך רק לדלות אותה מבפנים. שנית, עליך למאוס ברע על-ידי התבוננות, וכבר דיברנו הרבה פעמים בענין לא לדבר על אוכל. תיזהר! האדם מזיק לעצמו כשהוא מדבר על אוכל. אבל גם להתבונן שאין זה מתאים. יש בזה הרבה לשונות בחז"ל - "מה, אחר דבר כזה אתה רודף?!", לשונות שמסייעים לאדם להבין שאין זה בשבילו, שבאמת יסלוד מזה. ואף שאין כל העיתים שוות - חיזוק עצום מבעל התניא! - ואתה יודע שאינך שם. אתה יודע שיש לך נפילות אחרי נפילות ועדיין אינך באותה דרגה, אבל אתה חושב נכונה, מכניס עוד מחשבות נכונות, וכך זה הולך ונבנה. וגם בעשיה. כל פעם שהאדם עושה איזה גדר וסייג של פרישות, זה בונה אצלו את הכוח הזה.

גודל ההתלהבות כגודל ההכנה

אך בנוסף לזה יש עוד כח עצום, כח ההתלהבות בדבר שבקדושה, כי כאמור כח החירות הוא שיוכל האדם לקחת את כח ההתלהבות אשר גורם לו להתקשר ולהדבק בדברים ולהשתמש בו, אך לא לדברים גשמיים אלא לדברים שבקדושה. ובכן, נדרש מן האדם שיבין שעליו לטעום את טעם ההתלהבות בדברים שבקדושה, וזה ישמש אותו, כי ירצה עוד ממנו, כי זה מה שמביא חיות ותענוג לאדם. והדרך לעשות זאת היא על-ידי שהאדם חושב על הדבר קודם לכן. הוא עוסק בהכנה במעשה ובטרח ובמחשבה. כל זה עוזר לו להתלהב בשעת מעשה.

אחת מהסיבות שחלק גדול מעם ישראל מתלהב בליל הסדר מדברים שבקדושה... הן ליל קדוש הוא וברור שמשפיעים אז סייעתא גדולה מן השמים, והרי יש אתערותא דלעילא בליל זה... אבל אחד

לא רק להרגילו שיוכל לומר 'לא'. אף זה נכון, אבל זה הרבה יותר מזה. רואים בחוש שילד כזה גדל הרבה יותר עדין, הוא הרבה פחות מגושם, אף גם בדברים אחרים. זה מה שה'אור החיים' הק' אומר שם, שאם אתה משתמש בתכונה שנקראת קדושה, היינו שהרגלת את עצמך לפרוש - 'לא! אינני עושה כזאת! אינני אוכל את הדבר הזה! אינני מדבר כדברים האלה!', גרמת שהקב"ה ישכון עליך, כי הקב"ה קדוש, כנאמר כי קדוש אני, ודרכו לשרות על הפרושים. הוא משרה את שכינתו על מי שעשה פעולה כזאת.

אומר בעל התניא שענין זה הוא דבר נפלא לקנות חירות. הקב"ה נתן לך מתנה מתוך נשמתך פנימה שהעוה"ז לא ימשוך אותך חזק כל-כך, והעיקר אינו שלא תיכשל, אלא העיקר הוא שכאשר תעשה מה שצריך לעשות, הדברים הגשמיים לא יעשו ממך תל. הם לא ימשכו אותך כלפי מטה להפוך אותך לאדם מגושם. אתה עושה מה שיש לך לעשות, בקרירות, ומוחך מתעניין במשהו אחר ולכן מתלהב ממשהו אחר. בדיל ויעבור.

הלכה למעשה אתא לאשמעינן

האדם מתלונן: מה אעשה שאני כן מתפעל מהדברים הגשמיים. אני אומר לך, זו המציאות. תמיד אני מדבר, חושב ומתפלל, וכשמגיע למעשה - בום!!!

אכן הסיבה היא כי באמת יש לזה כח משיכה חזק, והסיבה שיש לזה כח משיכה חזק, כי זה תלוי ברתיחת דמו של האדם, זה תלוי בחלק הנותן חיים לאדם, וכשזה מתעורר, האדם מרגיש שהוא נמשך בכל הכוח כלפי מטה. ובכן, כמה עצות יש לזה. ראשית כל, ידוע תדע שצפונה כך מתנה נפלאה, מתנה שנקראת חירות, אשר היא

מגדירים את עצמם כנמנים על סלתה ושמנה של הציבור החרדי, בשולחן ליל הסדר הם נוכחים, כל אחד לפי דרגתו. הכלל הוא **שהתלהבות נבנית על-ידי הכנה במחשבה, הכנה במעשה והכנה בדיבור, והאדם זקוק לזה.**

אידי דטריד למיפלט לא בלע

עוד אחד מהדברים שמועילים הרבה ונכון לכל פעם שהאדם עוסק בדברים גשמיים שלא להתפעל מהם, הוא מה שכתוב **בגמרא** שכאשר האדם שוחט בהמה, הדם שיוצא ממקום השחיטה רותח, והשאלה היא אם כן איך מותר לאכול את הבשר והרי הדם היוצא חוזר ונבלע בו מחמת רתיחתו, ותיצרו דאידי דטריד למיפלט לא בלע. פירוש: מאחר שמקום השחיטה טרוד עכשיו לפלוט מבפנים החוצה, אינו בולע מבחוץ פנימה. אמרו **הצדיקים שכאשר האדם עוסק בנתינה, עצה נפלאה היא שלא להתחבר רגשית בליקחה מן הדברים הגשמיים**, כי מדובר בשתי תכונות הפוכות הנוגדות זו את זו. **כשהאדם עוסק בנתינה, שמירה היא שבילו שלא יקח מבחוץ.**

ונסביר יותר: **כשהאדם עוסק בנתינה**, לא באופן טכני, אלא באופן רגשי. **יש לו עכשיו הנאה ליתן לזולתו.** נניח שמחזק את פלוני ואומר בלבו: איך אעשה זאת טוב יותר? הרי פלוני כל-כך שבור. וכך הוא מוציא חלקו נפש עמוקים עבור הנתינה שהוא עוסק בה. הוא לא סתם נותן, אלא **סוחט מתוכו חלקי נפש עמוקים כדי להצליח באותה נתינה. באותה שעה מתעוררת בו התלהבות גדולה, והוא נעשה מחובר למעשה הנתינה, ואז אינו מרגיש צורך לקחת.** לא מעניין אותו בכלל לקחת. הוא עוסק עכשיו כל כולו בנתינה.

מהדברים שגורמים לאדם להיות מוכן לאותה סייעתא הוא מה שהוא מכין את עצמו הרבה קודם לכן. האדם באמת חושב על זה קודם לכן, הוא טורח הרבה קודם לכן, וזהו אחד מהדברים שמסייעים לו להיות נוכח בשעת מעשה. הלא זה ההיפך מכלאחר יד. בדרך כלל אין האדם אומר לחבירו אחרי ערבית לביל פסח: "הנה אני כבר בא לדבר אתך. אני רק צריך לערוך את הסדר, ובלי נדר בשעה שתיים אחזור לבית הכנסת ונמשיך את השיחה מהיכן שעצרנו. באמת מאוד חשוב לי להמשיך בה. תכננתי לעסוק בענין זה מיד אחרי הסדר, והנה בהשגחה פרטית פגשתי אותך ואני מאוד רוצה לדבר אתך. עכשיו אני חייב ללכת כי בני ביתי מחכים לי, אבל מיד שאסיים, נמשיך בע"ה".

מדוע זה לא קרה אצל אף אחד? כולם בעלי מדרגה כאלה גדולים? לא! לא זוהי הסיבה, אלא משום שבמוחו של כל אחד יש את ההבנה הפשוטה שעריכת הסדר היא הדבר החשוב ביותר עכשיו. אין עכשיו משהו יותר חשוב ממנה. כאן אני רוצה להיות, זה מה שחשוב לי עכשיו יותר מכל. אכן כן, אפילו האדם הפשוט אין לו תשוקה לדברים אחרים בשעת עריכת הסדר. אם משהו כואב לו, זה רק מדוע אינו מרגיש יותר מקדושת הלילה. אמנם לפעמים יש לו לאדם נסיונות אחרים, בעיקר טכניים, כתוצאה מהמסובים הרבים, ואז **עבודתו להזכיר לעצמו שהקב"ה תכנן זאת ככה, ואיך שזה נראה - זה נפלא.** אין הלכה שצריכה להיות התרגשות מסוג מסוים דווקא. הקב"ה נמצא כאן ואני עובד אותו. אבל אין האדם משתוקק עכשיו לדברים מגושמים. צריך להיות מאוד מאוד רחוק כדי להשתוקק אז לדברים מגושמים. נדמה שאפילו אנשים חלשים ביותר שאין

מדברים ממושמים. וזה מה שעשה יהודים ליהודים יראים ושלמים. איננו מבינים, אבל כשנתבונן - נקלוט. **נתינה שדורשת מן האדם את כל כולו, מזככת אותו באופן שאין כדוגמתו,** זה מועיל לו גם לימים הבאים.

כשהנשמה משכנעת את הגוף

כשהצדיק מקערעסטיר זיע"א היה עוסק באופנים קשים ומפרכים של הכנסת אורחים, עם אנשים קשים, היש לכם מושג איזה כוחות נפש צריך כדי לתת לאנשים כאלה?! אתה דולה מתוכך אותם כוחות נפש הנדרשים לך שלא להתפעל מדברים גשמיים. תבין למה, כי כשאתה רואה את העני ואין נעים לך לדבר אתו בגלל לבושו וריחו וכו', ואינך מתפעל מגופו אלא מנשמתו, ואליה אתה מתחבר ובגללה אתה נותן ונותן - "ראיתי, ראיתי, בסדר, אני ממשיך הלאה. אני אוהב אותו אהבת נפש", אתה יודע מה עשית בזה? **דלית מתוכך את הכוח שהנשמה תשכנע את הגוף.** כשאחד בלי נימוסים מגיע אליך ומלכלך לך את רצפת הבית ומפטפט ומבקש עוד ועוד, ואתה מתפעל מזה ומתרגז, סימן הוא שהעוה"ז שכנע אותך. אבל אם אתה נותן לו ואוהב אותו ונותן לו עוד כי אתה מבין מה זה יהודי, סימן הוא שאתה שכנעת את גופך שלא להתפעל מן העוה"ז, ואז אתה מגיע למדרגות גבוהות ביותר.

אם הזכרנו את הצדיק מקערעסטיר, הנה בדורנו אנו מי שהגיע להשגות גבוהות על-ידי הנתינה, היה הצדיק **רבי אשר פריינד** זצ"ל. יש עוד, אבל הוא היה אחד שהכירו אותו ועדיין יש רבים שזוכרים אותו. הסתובבו סביבו אנשים חלשים ביותר והוא היה מתחסד אתם עד כדי מסירות נפש. עוסק היה בחסד בצורה ששום דבר לא הצליח להרתיע אותו. אתם יודעים מה

נתינה עם כל חלקי הנפש

נניח שמתקיים שיח בין איש מבוגר למוד נסיון לנער צעיר שרוצה לעשות איזה צעד בחייו, צעד שעלול להוריד אותו לבאר שחת. האיש מדבר אתו ורואה שהבחור מתלבט, ומבין שיש לו סיכוי לשכנע אותו שלא לעשות את הצעד הזה. הוא רואה שאזני הבחור כרויות, אבל מצד שני הוא עדיין שוקל. הנה מוחו של האיש פועל אז בכל הכוח לראות מה עוד יוכל לעשות כדי למצוא מסילות ללב הבחור, ותוך כדי הוא מזכיר לעצמו שזקוקים כאן לסייעתא דשמיא עצומה, וכך הוא דולה מתוכו חלקי נפש מרובים לשכנע את הבחור מכמה וכמה אופנים.

אכן בדוגמה זו, עדיין אין הנתינה מוציאה את כל חלקי הנפש. יש מצבים אחרים של נתינה שמוסיפים יותר חלקי הנפש. למשל, נתאר לנו מי שהגיע לפתחו עני שאין לו מה לאכול. בימינו פחות מצוי שיעמוד אחד על הפתח וישאל אם אפשר ליתן לו קערה עם מרק. אבל כל הסיפורים של פעם, ולא לפני יותר מדי זמן. סבתותינו ואמותיהן, נהגו לשפות קדירות גדולות עם מרק על האש כדי שכאשר יבוא אליהם עני ורש חסר בית, מיד יוכלו להאכילו במרק רותח. ובכן, נתאר לנו שהעני מגיע ובגדיו מרופטים ומלוכלכים ונודף ממנו ריח רע, ואין לו נימוס, והוא מדבר בקולי קולות ומבקש להיכנס למיטתו של בעל הבית לישון, ככל הסיפורים המסופרים על הצדיקים. **כמה כוחות נפש נדרשים מבעל הבית להלחם עם יצרו ולהכניס את עצמו במצב של חמימות ולדבר עם העני במאור פנים וליהנות מכך שהוא משיב את נפשו.** הלא הדבר ברור שאין לו עכשיו שום רצון לקבל איזה תענוג, והאמת שאין לו גם מה לקבל.

אבל הצדיקים גילו לנו שכאשר האדם עושה כן, למחר הוא פחות מתפעל

הזדמנות נפלאה לדלות את כח החירות. המצב רוצה למשוך אותך, הוא רוצה לגרום לך להתפעל משטותו של פלוני, מקטנותו של אלמוני, מהחלקים הטכניים שלא היו כהוגן, מהדבר שאמרת עשר פעמים להכיני ולא הכינהו. אתה יכול להתפעל ולבוא לידי כעס ורוגז, עצב ויגון, אבל **אתה אומר בלבך: "ברוך ה'! הקב"ה ככה ניהל. זה בדיוקא ככה. תודה לך ה', זה כל-כך נפלא"**. כשאתה אומר כך לעצמך, אתה **דולה מתוכך את כח החירות, וכח החירות זהו המפתח לקבלת התורה ולדביקות ולהשראת השכינה.**

כשהאדם ישים לב לכך, יראה בחוש איך כח זה פועל עליו. אותו מצב, אותו מקרה קרה לו, אך כאן הוא הרגיש מרומם, וכאן הוא הרגיש שהוא רק רוצה לברוח והוא כל-כך ברוגז. מדובר באותו מצב, מה אם כן השתנה? הנה כי כן השאלה היא מה הוא אומר לעצמו במחשבתו. אם הוא אומר לעצמו: "פלוני אשם, אלמוני אשם, מי הביא אותי לכאן בכלל? מי החליט שזה ייראה ככה?", אזי הוא מתפעל מהמצב, ואם כן הוא מתקשר לעוה"ז ואינו בן חורין. אבל מדוע תעשה כן? הלא ניתנה לך היכולת להיות בן חורין. השתמש ביכולת הזו, עבוד איתה, ואז באמת תהיה בן חורין. צריך להכיר בזה, צריך להתכונן על-ידי משלים מהחיים שלנו עצמנו, **וכשיעזור השי"ת, באמת נוכל לזכות לאור החירות.**

קרה לו ליהודי זה? ובכן, אין הרבה יהודים שהגיעו לדרגת השראת השכינה שלו. אכן, כן, מספרים עליו עובדות וסיפורים שסיפרו על הצדיקים של פעם. אבל זה היה ברור, כולם ראו בחוש שמדובר בעבודה ובתוצאה.

יש לך שעת הכושר

ובחזרה אלינו, עלינו להבין את המושג **יש לך לראות את כח החירות שעל ידו הוא יכול להיות יותר חזק מהעוה"ז, אבל הוא צריך לדלות אותו.** הוא חייב לדלות את הכוח הזה, כח החירות. והדרך לעשותו כפי שנתבאר עכשיו הוא, שכאשר אתה מוצא את עצמך בעוה"ז, במקום שתקנה שם שביטה ותיקח ותיקח ותיקח אשר אז תשתכנע מהעוה"ז, **תלחם עם גופך שלא להתפעל מהמצב, אלא תכניס בו אור.**

יש שהאדם בא לאיזה מקום ומגלה שהמצב אינו כפי שציפה ונבהל. למשל, הוא נמצא בקרב אנשים ורואה שהם חלשים בהרבה מכפי שדימה בנפשו, כגון שנקלע בשבת בבית החולים והאנשים שהוא סועד אתם, חלשים מאוד ברוחניות. וכן יש שהאדם הגיע לשולחן הסדר אצלו בבית ונשבר מאוד, כי האויר מאוד גרוע. יש כאן אחד שמדבר ללא הרף על שטותים והבלים ואי אפשר להשתיקו. הוא זועק בלבו: אתה יכול להפסיק לדבר על שטותים בלילה כזה קדוש?! הנה **מצב זה הוא הזדמנות,**

נדבת הר"ר אליהו מזרחי הי"ו
לרגל נישואי בתו שתחי'

נלמד לז"נ הרה"ח ר' אשר אלטער בן ר'
חיים יהודה לייב ז"ל הנ"מ **יוכבד גיטל**
נדבת חתנו הר"ר **ביינש ראזענבוים** הי"ו
נלמד לזכות החתן **מאיר דוד** בן **הענדל לאה**
והכלה **חנה פראדל** בת **יוטא יטל**
נדבת אבי החתן הר"ר **יואל וואלדמאן** הי"ו

יום שני פרשת מצורע ז' ניסן תשפ"ד

הגדה של פסח היא תפילה בנוסח של שבת

ואף ביאור תכלית זו יכול להיאמר בסגנון פשוט ויכול להיאמר בסגנון יותר גבוה. אפשר לקרוא לה **דביקות** ואפשר לקרוא לה הרגשה של **קרבת אלוקים**.

דביקות מביאה שפע

עכ"פ אלו הם שני יסודות התפילה. היא צריכה להוריד שפע לעולם וצריכה לדבק את האדם בבוראו. ישאל האדם: מה העיקר? הדביקות או הורדת השפע? הנה התשובה הפשוטה היא ששתיהן תלויות זו בזו. **הקב"ה רוצה שהאדם יתדבק בו, כי זה הטוב ביותר בשבילו, זה טוב לו וטוב לנצחיותו, כי כך הוא מתדבק למקור הטוב, והרי זהו תכלית התורה והתפילה, לדבקה בו. בשביל זה לומדים ובשביל זה עוסקים בתורה ומצוות. את הכל עושים כדי להתדבק בריבוננו של עולם. אך כמו"כ הקב"ה רוצה שיגיע שפע לעולם, כי רצונו להטיב. הקב"ה רוצה שיהיה לאדם לחם לאכול, נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. ובדרגה יותר גבוהה, הקב"ה רוצה שיהיה לו לאדם דעת. זה אותו ענין, **שיעור שפע של דעת ויגיע לזה העולם דעת והכרה מה אמת ומה שקר ומהו השי"ת.****

נפתולי אלוקים נפתלי

ידוע שיש שני סגנונות בביאור פעולת האיש המתפלל. הסגנון הפשוט הוא **שהאדם מבקש שיתמלאו צרכיו**. יש לו צורך, יש לו חסרון, והוא פונה לאביו שבשמים, מלך מלכי המלכים הקב"ה ומבקש ממנו שימלאהו. הסגנון השני הוא **ג"כ אותו דבר אך יותר גבוה הוא שהאדם מתפלל כדי להוריד שפע בעולם**. בסגנון הראשון האדם מתפלל: רבוננו של עולם! תן לי פרנסה, שלח לי עבור הוצאות הפסח. בסגנון השני שהוא יותר רחב, הקב"ה הוא מקור הכל ורוצה לשלוח שפע לעולם, וכיון שהנברא משתוקק אליו ומכיר בכך, הוא מצליח להמשיך את השפע לעולם.

אך עוד סגנון אנו מוצאים **בספרים, שתכלית התפילה היא שהאדם יתדבק בריבוננו של עולם**. כך פירשו **הצדיקים** שתפילה היא מלשון התקשרות כמו נפתולי אלוקים נפתלי. **האדם נמצא כאן בעולם ורואה מושגים של טבע**, דברים של עוה"ז, **והללו מרחיקים אותו מהקב"ה, וכיון שהוא זוכה להתפלל ולהתעלות וכאילו נכנס לעולם אחר שם יש לו שייכות אל הקב"ה.**

ונסביר: נניח שאחד רוצה לארגן חלוקת קמחא דפסחא לבני קהילתו. הוא רוצה שיהיה ליהודים מה לאכול ביו"ט. הוא רוצה לשמח משפחות שבורות ושאין שבורות. בקיצור, להאיר בתי ישראל לקראת חג הפסח הממשמש ובא. אחת מהדרכים שהוא יכול לעשות זאת היא שאם הוא מכיר יהודי שיש אצלו שפע יותר גדול ואשר רוצה בכל לבו לעזור ליהודים אחרים כדי שיהיה ביתם מלא דיצה וחדווה, יביא את היהודים הנצרכים מקהילתו אליו לביתו וידברו אתו ויפתחו את לבו, ואז יפתח הלה את כיסו ויתן להם בעין טובה, וכיון שיקבלו את השפע, ישוּבו לביתם עם השפע ויקנו את צרכי החג.

כעין זה קבע הקב"ה שאם האדם יעמוד לפניו בתפילה וייכנס לעולם שממנו רואים את העולם נכונה, ולאחר שמונה עשרה יפקח את עיניו... או כפי שאמר **בעל התניא** - עצמת את עיניך כשאמרת שמע ישראל ה' אלוּקינו ה' אחד, כי אז זכרת שהכל אחד, אבל בברוך שם פתחת כבר את עיניך. מה הפשט? יחודא עילאה ויחודא תתאה. ובשפתינו: בשניהם אמרת שיש רק א-ל אחד בעולם והכל הקב"ה, אבל כשרצית באמת להבין את זה, מוכרח היית לעצום את עיניך, מדוע? כי ברגע שאתה רואה בעיניך, אתה רואה חילוק בין אדם לאדם ובין דבר לדבר, אתה רואה פיורוד. לכן כשאתה אומר, אתה צריך לומר שמע ישראל ה' אלוּקינו ה' אחד, אבל אח"כ אתה צריך לפרשו. אתה פוקח את העינים ואומר: אה, כן, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. **על כל מה שאני רואה עכשיו התכוונתי כשאמרתי שמע ישראל ה' אלוּקינו ה' אחד. ובמשך כל החיים אתה עובד על זה, ואהבת את ה' אלוּקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. אתה רוצה להחדיר בכל חלקי נפשך את האמונה שזה הקב"ה וזה טוב ומושלם ונפלא.**

נמצא שבשניהם הקב"ה חפץ. והדרך ששניהם מתקיימים היא התפילה, **כי האדם בשעה שמתפלל, עולה לעולם יותר גבוה של מושגים. יותר גבוה אין פירושו שהם מושגים מופשטים ואין מבינים אותם, אלא שרואים את הדברים באופן יותר נכון.** כשאתה מסתכל על האילן והמים, אתה רואה מי ברא אותם. אינך חושב שמדובר בענין פוליטי מה שאומה פלונית רוצה להרע לישראל, אלא אתה מבין שהקב"ה ברא אומות והאומות נלחמות, ובני ישראל על-ידי יהללו שמו במחול בתוף וכינור יזמרו לו, מקיימים לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאומים. עם ברית מילה הם מקיימים לאסור מלכיהם בזיקים ונכבדיהם בכבלי ברזל. ואתה מבין שאם אין להם לאומות העולם כח להזיק לבני ישראל, אזי מתקיים הדר הוא לכל חסידי. נעשה מזה קידוש ה', כי כולם רואים שהקב"ה מצילנו מידם. **אתה רואה אותה מציאות, אבל אתה רואה אותה יותר נכון. אתה נכנס לעולם חדש של מושגים, עולם שבו אינך רואה דברים אחרים, אבל מה שאתה רואה, אתה רואה יותר נכון.** העושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל. אין זה איש פלוני שמחליט ליתן לי כסף או לא ליתן לי.

עולה לקבל שפע ויורד

הכלל הוא שכאשר האדם עוסק בתפילה, הוא עוסק בלאמץ הסתכלות יותר נכונה על העולם ועל המתרחש בו, ופירושו של דבר שהוא עולה בדרגה בעולם המושגים שלו. הוא מפסיק להסתכל על העולם במבט ילדותי, ומתחיל להסתכל עליו במבט אמיתי. וכיון שאתה מסתכל על העולם בהסתכלות אמיתית... בעצם זה שאחד שהוא בשר ודם ונמצא כאן בעולם, מסתכל וחושב על העולם עם אותה אמת הכתובה בכל חלקי התפילה, בפסוקי דזמרה, בק"ש, בשמונה עשרה, גורם לשפע שיבוא לעולם.

התפילה? ובכן, אומרים לו לאדם: דע לך שזה אומנות. זה לא קורה בין רגע. תארו לכם שנכנס לבית הכנסת ואומר: רבונו של עולם! תן לי כסף. ברוך ה', הוא דיבר אל אביו שבשמים, אבל הוא לא הכניס את עצמו למצב אחר.

לכן אמרו חז"ל **במסכת ברכות שתחילה מקדים המתפלל לומר שירות ותשבחות. הוא אומר שירות ותשבחות ולאט לאט הוא מתרגל למצב החדש.** אומרים לו ככה: אל תרגיש לא בנוח שאתה שר. כל העולם כאן שרים. אינך לבד. אתה שר עם המלאכים ושרפים ועם כל הברואים. כולם שרים. מותר לך לשיר, אל תתבייש. יש לך קול ערב. השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוה. **הוא מתחיל לראות שהקב"ה הוא כל יכול ושהוא טוב ומטיב.** וכשהוא חושב על הרע שבעולם, הוא אומר: אבדו גוים מארצו. מדובר בכוחות שהקב"ה ברא כדי שיהיה הסתר בעולם. אבל כשאתה אומר ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד, הכל מתבטל. אמור יהי כבוד כמו שצריך, י"ח שמות, א מחיה. אמור תהלה לדוד ותיכנס לעולם הבא. אתה צריך להתרגש מאשרי. ועוז נוראותיך יאמרו... יותר!!! הרבה יותר!!! זכר רב טובך יביעו... ודברי נפלאותיך אשיחה... הקב"ה עושה כאלה ניסים ונפלאות... כל היום... כן, עמי ועמך ועם כל אחד.

לדברים האלה יש כח עצום להכניס את האדם לאט לאט לעולם האמיתי. הם מכניסים אותו למצב הנכון. אה! את זה רצייתי. רצייתי שהאדם יעלה ויסתכל על הדברים אחרת. הוא אומר: אף שאתה מכיר את עצמך מן העבר ויודע שכעבור חמש שעות כשתהיה עסוק בטרדותיך, יעניינו אותך דברים אחרים, מכל מקום **אם אתה מצליח שבשעה זו שאתה מתפלל אותם דברים אינך מעניינים אותך כל-כך חזק,**

אבוא אליך וברכתיך

כשהאדם יעשה כן לעולמו... הוא יתרגל להסתכל על המציאות במבט הרבה יותר אמיתי, מבט של ויברך דוד - לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו', **בוה יביא את השפע לעולם באופן הנפלא ביותר, כי הסתכלות זו מביאה להתגלות מלכותו יתברך בעולם, וכיון שיש התגלות מלכותו בעולם, ממילא יש שפע בעולם,** כמאמר **הכתוב** בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך.

הדבר דומה למה שידוע שכאשר האדם חוזר בתשובה, נעשה יותר קל לשפע לבוא אליו. זה אותו רעיון. אך כשהאדם חוזר בתשובה, הוא חושב מאוד טכני - "עשיתי עוולה פלונית והקב"ה ברוגז עלי ועוצר את השפע עד שאחזור בתשובה. אה! תיקנתי את העוולה, עכשיו הקב"ה אומר שיתן לי". זה נכון, אבל זה הסתכלות ילדותית. בהסתכלות יותר מעמיקה, מדובר בתוצאה פשוטה. **כשהאדם מרוחק, אין השפע מגיעה אליו, וכיון שהוא מתדבק באמת, השפע חוזר להגיע אליו.** וזה מה שהקב"ה רוצה, **שהאדם יתדבק בו וממילא יזכה לשפע, לטוב הנגלה,** אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח. **זה מה שהקב"ה רוצה וזוהי תכלית התפילה.**

האדם מצטרף לשירת הבריאה

והנה ידוע שהרמב"ם ריש הלכות תפילה מעמיד יסוד שתפילה מדאורייתא כלולה משלושה חלקים: **שבח תפילה והודאה** - לשבח את הקב"ה, לבקש ממנו למילוי חסרון, ולהודות לו על הטוב. ולפי מה שאנו מדברים כאן, הבנת דבריו היא כזו: איך האדם גורם לך שנפשו תיכנס למצב אחר? איך האדם מצליח להתחיל להסתכל על הדברים בהסתכלות אחרת, אשר זה מה שהוא צריך לעשות כדי לקיים את תכלית

המלאכים. המה יפארוך סלה. המאורות שרים לריבוננו של עולם, והמלאכים שיותר מאירים ומכירים את הכל, ואומרים קדוש קדוש קדוש, ואומרים לא-ל ברוך נעימות יתנו, למי? למלך א-ל חי וקיים. מה? הקב"ה עושה חדשות. הסתכל! הקב"ה בורא רפואות חדשות וישועות חדשות. הוא מתרגש מסיפור של השגחה פרטית בראותו איך הקב"ה מנהיג את עולמו.

ההתרגשות כשהוילון מוסט

זה מכבר סיפרתי סיפור ששמעתי מבעל המעשה: היהודי בעל המעשה שלח את בנו, עלם צעיר, ללמוד בישיבה קטנה מעבר לים. הוא קיבל את הידיעה שבנו הגיע בשלום אל הישיבה וקיווה שהכל כשורה אתו. אך מהר מאוד הוא קיבל שיחת טלפון ממנו: "אבא! אני לא מרגיש טוב, אני חוזר הביתה". ותוך כדי שמע אותו עומד ברחוב ומקיא. הוא ביקש ממנו שיגיד לו היכן הוא עומד כי הוא רוצה לשלוח לו עזרה, אבל הבן לא ידע להגיד לו. הוא מעולם לא היה בעיר הזאת ולא הכיר כלל את המקום שעליו רגליו עומדות. ביקש ממנו האב שיגביה את ראשו ויקריא לו מה שהוא רואה כתוב מול עיניו, בתקווה שכך יוכל להבין היכן הוא נמצא. כך עשה הבן והקריא לו שם של משפחה מסועפת מאוד (כמו ווייס או כהן) שהופיע על דלת של אחד הבתים. משראה שזה לא עוזר, ביקש ממנו האב שיגיד לו את שם הרחוב. הבן אמר לו, והאם שגם היתה שותפה לשיחה, נזכרה פתאום שלפני שנים הרבה למדה עם חברה עם שם המשפחה הנ"ל. החליטה להתקשר אליה ולשאול. היא התקשרה ושאלה היכן היא גרה, באיזו עיר ובאיזה רחוב. וחברתה השיבה: "אני גרה בעיר פלונית, ברחוב פלוני". כאן נקבה בשם הרחוב הנ"ל. באיזה מספר? במספר 37. האב שאל שוב את בנו:

הרי עשית את המוטל עליך עכ"פ באופן מינימלי. עבודת התפילה פירושה - תכניס את נפשך למצב, שלכל הפחות עכשיו יעניינו אותך דברים יותר נעלים. **אם אתה רואה שאתה מתרגש עכשיו מדברים יותר נעלים, סימן הוא לך שאתה מתפלל עכשיו.** נקווה שהתפילה תהיה לה השפעה גם להמשך היום, אבל אנו יכולים כבר להגדיר מה שאתה עושה כתפילה. קורה לך עכשיו מה שצריך לקרות לנפשך בעת התפילה.

שבח והודאה מכניסים לעולם חדש

אומר הרמב"ם **ששלימותה של רגש זה היא רק כשאתה עושה את כל שלושת החלקים.** אלמלא כן, לא תיכנס באמת לאותו עולם. ככל שאתה מכניס את עצמך יותר לאותו עולם - עדיף לך, כי ככל שאתה גבוה יותר, כך אתה יותר קרוב למקור השפע ויותר קל לשפע להגיע אליך, וממילא אתה פחות צריך לעסוק בהשתדלות. האדם משבח ומתחיל לקלוט שכל הדברים שהוא משבח עליהם מתקיימים אצלו בחייו הפרטיים. כשהוא אומר סומך נופלים, אין הוא מראה באצבע על אחרים... רופא חולים - אני מכיר אדם כזה; מתיר אסורים - פעם שמעתי מעשה... לא!!! אלא הוא מרגיש שהוא דוגמא חיה לכל מה שהוא אומר. הוא הרי יודע את האמת, אם הוא מתבונן. הוא חושב על האבות הקדושים עם עבודתם ועם נאמנותם להקב"ה ועד כמה הקב"ה לא נטש אותם. אתה חיי? אם כן אתה חי על ניסים. הקב"ה הציל אותך מכל כך הרבה יסורים וחלאים רעים. נשמת שהאדם אומר... הוא נכנס לעולם מסוג אחר...

וכשהאדם אומר ברכות ק"ש, הוא מזכיר לעצמו שזה לא רק הוא, אלא הוא מצטרף לשירותיהם ותשבחותיהם של

בין תפילה לתהילה

והנה ידוע היסוד שהביא **ה'בני יששכר'** כמה פעמים (תשרי וכסלו-טבת) שהיחוד שהאדם עושה כשהוא מתפלל (או כפי שנקרא לזה אותה דביקות שהאדם משיג כשהוא מתפלל), שתי צורות אפשריות יש לו. **אפשר לעשותו על-ידי תפילה, ואפשר לעשותו על-ידי תהילה.** ה'בני יששכר' אומר זאת בשפת הקבלה, שכפי שאפשר לחבר מלכות ליסוד כלפי מעלה, כך אפשר לחבר בינה לחכמה. פירוש מלכות ובינה שתיהן מקבלות, אך מלכות היא בעולם יותר נמוך ובינה בעולם יותר גבוה. ובשפתינו, את היחוד אפשר לעשות במדרגה נמוכה ואפשר לעשותו במדרגה גבוהה. במדרגה הקטנה, היינו **כשהאדם עדיין שקוע בחסרונו ומרגיש היטב מה שהוא צריך...** חסרון יכול להיות גם כשהוא זקוק לעצה מהקב"ה, הוא צריך שידריכו בדרך הנכונה, או שהוא צריך למצוא מוסד לבנו... כלומר, שחסרון יכול להיות גם דבר מאוד נורמלי שצריכים להגיע בשבילו לריבוננו של עולם... הוא צריך שהקב"ה יתאים מוסד לבנו, או יתאים אברך לבנו הבחור. בנו הבחור זקוק לאברך שילמד אתו וטרם מצא אברך כזה. הוא גם צריך את הכסף לשלם לאברך. בקיצור, צרכים נורמליים שהקב"ה רוצה לתתם לאדם לתועלת נשמתו. אבל **עדיין אדם זה נמצא בתוך המצב של הרגשת החסרון.** אין זו עוולה. זה מצוין. אבל השם של זה הוא תפילה. תפילה פירושה - תפילה לעני כי יעטוף. הוא מדבר לריבוננו של עולם. יש לו שברון לב, צעקת הדל תקשיב ותושיע. **הוא מדבר בשיא הפשטות - רבוננו של עולם! אני צריך לחם לאכול. אני יודע שאתה יכול לתת לי ואני יודע שאתה רוצה לתת לי.** אני מאמין באמונה שלימה שאתה יכול לעזור לי, אנא עזור לי. זה נקרא תפילה.

תהילה פירושה שאין האדם מרגיש

"באיזה מספר ברחוב אתה נמצא?". ובנו השיב לו: "שלושים ושבע". ביקשה האם מחברתה שתפתח את דלת ביתה ותצא לעזור לבנה. חברתה עשתה כדבריה, היא הכניסה את הבן והודיעה לו שיששה אצלם בבית עד שיחזור לאיתנו, כך שאין לו יותר ממה לחשוש.

כשהיהודי סיפר לי את המעשה, הוא אמר לי שהוא התהלך לאחר מכן בכזו התפעלות וחיזק אצלו את קרבת האלוקים שלו, כאומר: עד כדי כך הקב"ה מטפל בי ובבני... בכזו אהבה... לסדר מה שצריך לבני... המקום, הזמן, הנפש... אני חושב עליך, אני מסדר לך... **כשהאדם נכנס לכזו התרגשות, התפילה נראית אחרת לגמרי, לא רק מחמת ההתרגשות, אלא מפני שאינו נמצא כבר בעולם העשיה.** הווילון המסתיר, הוסט כבר. כשהוא מתפלל אח"כ בשבת קודש, אינו כאן. הוא עכשיו בעולם עליון יותר. **הוא בעולם שבו מכירים את האמת.** זה יותר חזק מהימים והנהרות המפסיקים, זה יותר חזק מכל הצמצומים שהרי ראה שהקב"ה נמצא אתו.

כל תפילה שהאדם מתפלל, היא עם תכלית להכניסו בעולם כזה, שיהיה בעולם שבו הוא רואה את הדברים אחרת ומתרגש מזה, ואתה מחיה את כולם מרעיד אותו. **זוהי אחת מהמדרגות של דביקות, וזה גופא אחת מהמדרגות של הורדת שפע.** בוודאי, זה הולך מדרגה לדרגה, אבל על זה מדברים, שזה מה שיקרה לך, וזה מה שגורם שיבוא שפע אליך, כי הלכת למקום שבו אתה צריך להיות. מקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא, פירושו כפשוטו כל סוגית התפילה. לך לשם, תסתכל על העולם בהסתכלות כזאת, אבל בצורה שאתה מתפעל ומתמלא דעת, זוהי תכלית התפילה, דביקות והורדת שפע.

כי הוא באמת חושב - תראה הקב"ה עשה לי טובה זו טובה זו טובה פלונית, עוד טובה ועוד טובה, וזה מפעיל אותו. והוא חושב קצת יותר רחב על זה, ולומד באיזה ספר חסידי, ספר עם עומק שנותן לו איזו הבנה חדשה ומצליח לרגש אותו בשעת אמירת המילים, ועכשיו הוא מתפלל באופן של תהילה, או בשפה יותר קלה - בתפילה של שבת.

הן תראה שמזמור תפילה לעני כי יעטוף מדבר כל כולו על חסרון, ומזמור תהלה לדוד אינו מדבר על חסרון כלל ועיקר. איזהו בן עולם הבא. הוא נכנס לכאן - א מחיה! חנון ורחום ה'... צדיק ה' בכל דרכיו... סומך ה' לכל הנופלים... חיזוק, חיזוק כל הזמן. ממש נפלא. שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים, כפי שהיו מהצדיקים שאמרו כן. הוא שם. זה מה שנקראת תהילה. תהילת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד. מדרגה זו היא מדרגה יותר גבוהה.

הכל תלוי ברוח הדברים

והנה בין כשהאדם עוסק במדרגה הנמוכה ובין כשהוא עוסק במדרגה הגבוהה, אין זה אומר שאינו זוכר את החלק השני של התפילה. אם נרצה, נקשה באופן של קושיא ישיבתית. נוסיף על ה'בני יששכר' בצד: עיין ברמב"ם שצריך לכל ג' חלקי התפילה. לגבי מה שאומר ה'בני יששכר' שזה רק חלק השבח/תהילה - וצריך עיון. כעין זה יש להוסיף על מה שכתוב ב**זוה"ק** שהתפילה המשובחת ביותר היא תפילת העני שבאה מלב נשבר - עיין ברמב"ם שצריך גם חלק השבח, ועיין בני יששכר, ואין כאן המקום להאריך. אך מה? **בוודאי קיימים תמיד כל שלושת החלקים, אך השאלה היא כמה אחוזים יש מכל דבר.** ואין עיקר הדבר תלוי באחוזים, אלא ברוח הדברים. מהו הדבר העיקרי, ומהו הדבר

עכשיו את חסרונו כל-כך. הוא עסוק עכשיו במשהו אחר. לסבר את האוזן, לא מפני שיש לו לאדם מאתיים אלף דולר חובות, פירושו של דבר שהוא חושב על זה בכל רגע ורגע. זה לא חייב להיות. אמנם יש זמנים שהנושים לוחצים עליו ויש מהם שגם מאיימים עליו, ואז כשהוא מדבר מתוך מצוקתו זו, הוא באמת מדבר בסגנון של תפילה. הוא מדבר אל הקב"ה ומתחזק הרבה, אבל הוא מרגיש היטב את חסרונו. וכל היום הרגש זה קיים. כל פעם שיש לו לאדם התרגשות של חסרון. עכשיו סיפרו לו מה קרה עם השקעתו, ממש עכשיו. הוא עדיין תחת הרושם. עכשיו הוא קיבל את הבשורה. הוא עכשיו חוזר מהרופא - ברוך ה', לא כזה נורא, אבל התשובה איננה כפי שאיחל לעצמו. **ועכשיו הוא רוצה לקחת את מצוקתו והרגשת חסרונו ולהביאה אל הקב"ה. זוהי תפילה. והאדם באמת צריך להתפלל.**

תהילת ה' ידבר פי

אך תהילה פירושה שהגם שהחסרון קיים, **אינו חושב עליה עכשיו.** ראשית, הבה נדבר באופן פשוט - זה כבר חדשות ישנות אצלו. הוא כבר שמע, הוא כבר עיכל, הוא כבר הבין את המצב וכבר התקדם הלאה בחיים. הוא רוצה שהמצב ישתנה, הוא מתפלל על זה, אבל אינו עסוק עכשיו עם החסרון. **כשהוא מדבר עם הקב"ה, אינו מדבר מתוך מצוקה זו.** רק מה? לא שהוא לא מרוגש כלל. אם אינו מרוגש כלל, אין שום יחוד ואין כלום. אך מה? יש תהילה - תהילה לדוד ארוממן אלוקי המלך. **הוא מלא התרגשות מגדלותו של הקב"ה ומטובתו.** נניח שאין האדם במדרגה הגבוהה ביותר לברך עלה הרעה כשם שמברך על הטובה בשמחה, אבל הוא **חושב עכשיו על הדברים הטובים שיש לו. כל אחד יכול להתחבר למדרגה כזו, פשוט,**

ומתפלל שאור השבת יאיר גם אותם. הוא אומר ככה: רבונו של עולם! אני יודע היטב מה הם ששת ימי המעשה, ועל כן אני מבקש ממך הצל אותי לבלתי תהיה סגור ממני בהם.

נמצא **שכל תפילה יש לה את כל שלושת החלקים**, ומה שאמר ה'בני יששכר' שיש מדרגה של תפילה ומדרגה של תהילה, **אין הדבר תלוי אלא בשאלה מה הפעיל אותו, החסרון או השבח.**

ההגדה מיוסדת על שבח והודאה

והנה יש בספרים **שהגדה של פסח היא תפילה**^א. יש לה דיני תפילה וגדרי תפילה. אכן מדובר בתפילה של שבת, **יחוד של תהילה שהאדם עושה עם הקב"ה, אשר הדביקות היא בדרגה יותר גבוהה והורדת השפע היא בדרגה יותר גבוהה.** אגב, כשה'בני יששכר' אומר שהאופן של תהילה הוא מדרגה יותר גבוהה, הוא מוסיף שהמקטרגים אינם מצליחים לחדור אל התהילה, רק אל התפילה, וסיבת הדבר, כי כשהאדם מבקש: רבונו של עולם! עזור לי, יש כמין משפט שהוא צריך לעבור לראות אם מגיע לו אם לאו, אבל אם הוא מיד מתחיל להודות - רבונו של עולם! הרי אתה סומך נופלים, אני מודה לך... הוא עכשיו במצב של נופלים, אבל הוא מתלהב בסומך נופלים, אזי המקטרגים אינם יכולים לבוא ולומר - אל תקים אותו מנפילתו, כי הם יעקרו בזה את השבח שנתן ויהיה בזה משום בזיון למלך. הדבר דומה לאותו ילד שבירך בורא פרי העץ לפני שאביו נתן לו את התפוח, שאביו לא היה יכול שלא ליתן לו. בסגנון זה ה'בני יששכר' מדבר. הוא הודה והביע בזה שהקב"ה מתנהג כך, ועכשיו אם המקטרגים ידברו עליו סרה, הם

הנבלע בין האותיות. כשהאדם שרוי במצב של תפילה לעני, תפילתו היא בצורה של עני המבקש למילוי חסרונו. ובוודאי היא תפילה דאורייתא. הוא פונה אל ה' ואומר: כך וכך אני מרגיש ורק אליך אני פונה, ואומר: צעקת הדל תקשיב ותושיע. הוא מזכיר לעצמו שכאשר היה בעבר במצוקה כזאת, אל מי דיבר? אל הקב"ה, ועכשיו הוא מדבר אליו שוב. הוא מזכיר גם את חלק השבח, אבל רוח דבריו היא שיש לו חסרון וצריך שהקב"ה יושיע אותו, ותוך כדי כך הוא מזכיר לעצמו שהקב"ה הוא כל יכול ומכריח את עצמו להודות לה'.

פירושו של דבר שהוא מוסיף את השבח והודאה לתפילת העני שלו. **הוא מאיר את תפילתו עם השבח והודאה** באמרו לעצמו: **בורא כל עולמים יעזור לי גם מתוך המצב הזה. אם הקב"ה יכול היה להוציא את בני ישראל ממצרים, הוא יכול להוציא גם אותי ממצריי.**

ולהיפך, כשהאדם מתפלל באופן של תהילה, הלא הוא יודע שלכל שבת יש מוצאי שבת. הוא יודע שהוא עדיין חי בעוה"ז. עדיין אין הוא במדרגה שישכח לגמרי שהוא עתיד לחזור לעוה"ז, אבל מה? הוא לא מופעל מזה. הוא יכול להשחיל איזו בקשה ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח, אבל עכשיו הוא אומר נשמת. הוא אומר כך: כל-כך טוב, הלוואי שימשיך להיות טוב. אכן כן, הרבה פעמים תוך כדי התפילות של שבת, שהן תפילות של תהילה, נדחפות גם בקשות. באמצע קה אכסוף הוא מבקש: הצל מאחרי לפרוש מן השבת לבלתי תהיה סגור מהם ששת ימים המקבלים קדושה משבת קדשך. מי אומר לך שיש ששת ימים? נו!!! שבת!!! התשובה היא שהוא עדיין זוכר שיש ימות החול, והוא מייחל

א. ראה לדוגמא 'דרכי משה' או"ח תעג אות יב.

זה. הוא עוסק בשבח והודאה ואומר הלל, ואומר נשמת, ואומר הלל הגדול.

תכלית שידוד המערכות

כל החלקים שהוא עוסק בהם, מכניס אותו למצב חדש שיסתכל על הכל אחרת. בפנים נדחת מדי פעם איזו בקשה, בין בברכת גאל ישראל - "כן יגיענו לרגלים הבאים לקראתינו לשלום שמחים בבנין עירך ששים בעבודתך וכו' ושם נאכל מן הפסחים ומן הזבחים אשר הגיע דמם על קיר מזבחך לרצון ונודה לך על גאולתינו". בוודאי, גם בנשמת מבקשים ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח. הוא מבקש על זה. וכן ידוע מה שאמרו ה**צדיקים** - וכאן הבן שואל, שהאדם יכול לבקש (ויך אויסבעטן) בלילה כזה. אבל ה**תרגשותו והתפעלותו איננה מן החסרון**. זה בצורה של תפילה של שבת. הוא **כל-כך מרוגש שהקב"ה כל-כך אוהב אותו, הוא כל-כך מרוגש שהקב"ה משדד מערכות בשבילו...** הנה מה התכלית של שידוד המערכות? שתי תכליות יש לזה ושתייהן בשביל היהודי. התכלית האחת **להראות ליהודי כי ה' הוא האלוקים אשר זהו הדבר הטוב לו ביותר שיכיר בזה.** כך הביא בספר **מדבר קדש מה'שר שלום' מבעלזא** זיע"א בענין מה שאומרים ועשה באלוהיהם, ואיתא **במדרש** שהאבן שהשתחוו לה - נימוח, והעץ - נרקב, והברזל - העלה חלודה. מדוע אני מודה על כך? **כי אני מבין שהקב"ה עשה את זה למעני, כדי שאני אכיר בו ואמאס בזה בראותי שהם משתחווים לעצים ואבנים שאין להם שום כח.** הלא זה הטבה שאין כמותה ליהודי שלא יתהלך עם טיפשות זו במוחו אחרי שהיה שקוע במציאות של מצרים עם כל הקליפות ששררו שם. ובכן, זוהי התכלית האחת של שידוד המערכות, **להראות לך שיש אלוקים ושלא תאמין**

יוציאו את הנשמה של אותו שבח, לכן השפע חייב להגיע אליי.

עכ"פ **כשהאדם עוסק בהגדה של פסח, הוא עוסק בהתדבקות בהקב"ה. הוא עולה בדרגה. עוזב את כל ההבלים של העוה"ז, יש אלוקים בעולם, והוא עוסק בעיקר בדברי שבח והודאה.** שני חלקי התפילה שבאים לפני ואחרי הבקשה, הם הם עיקר ההגדה של פסח. הקב"ה עשה אתנו כך ועשה אתנו כך, והציל אותנו... כמה מעלות טובות למקום עלינו. הוא אומר זאת בצורה שהכל קשור ואחוז בשבח והודאה, דהיינו הגדלות של הקב"ה - ועשה בהם שפטים... הגדלות שמתבטאת מהמכות שקיבלו המצרים על הים - מאתיים וחמישים. הלא זה מעל לדרך הטבע. הוא עוסק בשבח של ועוזו נוראותיך יאמרו וגדולתך אספרנה. **שהקב"ה עסק בשידוד כל מערכות הבריאה בשביל בני ישראל.** מלכותך מלכות כל עולמים. **הכל זה הקב"ה. וזה טבול בהרגשים של הודאה, שהוא מודה להקב"ה על עצמו - אותי הוצאת ממצרים.** זה לא סתם שהקב"ה שידד מערכות פעם, זה לא סתם שיש לו יכולת לעשות הכל. מאוד נחוץ לדעת שהקב"ה בעל הבית על המים, בעל הבית על האויר, בעל הבית על הארץ. נכון, אבל הוא לוקח את כל השבח, **ואת כל זה הוא מכניס ואומר: למי הקב"ה עשה את הכל? לי.** האדם מצווה לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. **למה? כי הקב"ה רצה להטיב לי שאני אכיר בו. הוא רוצה שיהיה לי יותר קל כשאני מסתובב בעולם כזה חשוק להכיר באור הגדול שקיים.** עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם. הוא מודה על זה. הוא אומר: אם רק היית עושה כך - דיינו; אם רק היית עושה כך - דיינו, על אחת כמה וכמה שעשית לנו הכל. הצלת אותנו באופן זה ואח"כ באופן זה, באופן זה ושוב באופן

אוהב אותך שאם אתה מתפלל - הוא מסדר לך מה שאתה צריך. מה לנו גדול ממה שאמרו בעלי המוסר במה שהוצרך הכהן גדול להתפלל ביום הכיפורים בעודו עומד בהיכל ה' שלא ייכנסו לפניו יתברך תפילתם של עוברי דרכים. האדם הולך בדרך ויורד עליו גשם והוא מבקש מה': רבונו של עולם! עצור את הגשם. הוצרך הכהן גדול בשעה קדושה כזו ובמקום קדוש כזה להתפלל שלא תתקבל תפילתו, מדוע? כי אלמלא כן, יעצור הקב"ה את הגשם בשבילו. מדוע? כי הוא צריך ללכת בדרך. הנה כי כן, **הקב"ה משדר מערכות בשביל יהודי אחד בודד.**

כשאתה אומר את ההגדה, אתה מתפלל תפילה אשר יסודה הוא **שאתה מתפעל עד מאוד בראותך איך הבריאה פועלת. השבח וההודאה מכניסים אותך לעולם חדש.** ובאופן טבעי משתחלת מדי פעם איזו תפילה - רבונו של עולם! עזור לי שאהיה יותר רוחני ושההתרגשות והרוממות יליו אותי גם הלאה. הוא מתפלל בליל הסדר - הצל מאחרי לפרוש מן היו"ט לבלתי תהיה סגור מהם באחד עשרה החודשים האחרים המקבלים קדושה מן היו"ט.

זוהי הדביקות שמורידה שפע. הדביקות באה כשהאדם מבין מה שלמד, בין החלק של טובתו של הקב"ה ובין החלק של גדלות הקב"ה. אף אשרי הוא באופן זה. הוא בנוי משני חלקים, כמה הקב"ה טוב וכמה הוא כל יכול. ועוזו נוראותיך פירושו גדלות הקב"ה. הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה. אין זה ההטבה. זה החלק של כל יכול. בהגדה אומרים הרבה מאוד מהם.

כאילו הוא עצמו יצא ממצרים

בדרך כלל כשהאדם מגיע אל המכות, הוא חושב לעצמו: זהו המקום שבו הילדים

בכוחי ועוצם ידי ולא תאמין באומות ולא בשום דבר אחר.

והתכלית השניה היא **להראות ליהודי שמרוב האהבה שהקב"ה אוהב אותו, הוא מוכן לשדד בשבילו את מערכות הטבע.** האדם חייב לחיות עם הפשטות הזאת. **האדם חייב להאמין בהשגחה הפרטית הזאת ולזכור אותו.** הנה הוא היה צריך שהחנות תיפתח עכשיו. אין עכשיו שעות הפתיחה של החנות, אבל הוא צריך נייר כסף. זה מאוד נחוץ לו. נגמר לו נייר הכסף והוא צריך לקנות חדש. הוא מברר ונודע לו שבדרך כלל החנות כבר סגורה עכשיו, אבל בעל החנות הודיע שביום רביעי ישאיר את החנות פתוחה לעוד שעה. אה! היום יום רביעי. ממש נס. הקב"ה משדד בשבילך מערכות. הוא הכניס מחשבה במוחו של פלוני להשאיר את החנות פתוחה לעוד שעה, כי הוא ידע שבשעה אחת עשרה ייגמר לך נייר הכסף. אין זו בדיחה.

אתה חושב שאפשר לספר רק סיפורי השגחה של הבעל שם בנוגע לעלה שנשר מן העץ והגין על התולעת מקרני החמה!? או שמא אתה חושב שבעל החנות השאיר את החנות פתוחה מהשיקולים שלו, כי עשה חשבון שביום רביעי באים יותר אנשים לקנות וכדאי להשאיר אז את החנות פתוחה?! לא! אינך קולט מה המשמעות של שידוד מערכות. הקב"ה עושה בכל עת דברים כאלה. איחרת לבוא אל התחנה ובדיוק ראית שגם האוטובוס איחר, מדוע הוא איחר? כדי שתספיק אותו. האם היו עוד סיבות? כן. תמיד יש עוד אלפי חשבונות שהקב"ה מחשב. אבל כן, **הקב"ה התכוון לזה. הוא עיכב אותו כדי שתוכל להספיק אותו. ואם אירע להיפך, היה זה ג"כ בשבילך, לטובתך.**

שידוד מערכות הוא גם **כדי שתכיר ישו אלוקים וגם כדי שתראה כמה הקב"ה**

במקומות אחרים נוהגים שלא להפסיק בדיבור באמצע ההגדה. זה גדר של שמונה עשרה. זה סדר תפילה חזק. אך מה? זה תפילה של שבת ויו"ט. החלק האמצעי של תפילת יו"ט הוא אתה בחרתנו מכל העמים ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצוותיך. אכן האדם יכול להכין את ההגדה שלו קודם לכן ולכתוב בצד ליד כל קטע - שבח, הודאה, שבח, הודאה. כך יזכור בשעת מעשה מה מהותו של כל קטע. ההגדה הרי אינו ארוך, בפרט שכל ההתחלה היא הקדמות, מי צריך לספר ולמי צריך לספר, והיכן כתוב. רק לאחר מכן מתחילה ההגדה עצמה והיא בכלל לא ארוך. ובכן, הוא מספר ארמי אובד אבי. היינו חלשים והקב"ה הוציא אותנו משם והביא אותנו למקום כל-כך טוב. **כשהוא מתבונן בנקודת הדבר, זה יכול להביא לו את הכוחות החזקים ביותר שהתפילה יכולה להביא לו לאדם.** זה יכול להביא לו שפע רב ממקום טהור, רוממות נפלאה שמתפרשת כדביקות, כי טבל את עצמו במדרגה עליונה מאוד של תפילה בשעת אמירת ההגדה.

מתרגשים, כי כאן אפשר להמחיש ולצייר ציורים, שמח כאן. זה יותר כמו מושג ילדותי. אך הוא אינו מתרגש מדם צפרדע. הוא יותר מתרגש מזה שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים ומקטעי ההלל. על דם צפרדע הוא כבר שמע מספיק. זה כבר לא מרגש אותו. אך לא! - שידוד המערכות לבני ישראל. זה לא השתנה. **שידוד המערכות פירושו שהגם שהאדם חי עם ביטול לרצון ה' ועם ענוה שאין מגיע לו כלום, אין זה מגרע מהאמונה שהוא מאמין בכל לבו שהקב"ה מהפך עולמות בשבילו.** פעמים הרבה כשהאדם מדגיש בתפילתו מדי חזק שהוא מקבל רצון ה', אין הוא מתרגש מהחלק השני שהקב"ה מהפך עולמות בשבילו. ואם בליל פסח צריך האדם לצייר כאילו הוא עצמו יצא ממצרים, וביאר **ה'אור החיים' הק'** שבכל ליל פסח הקב"ה מוציא שוב את נשמות ישראל ממצרים, הרי זה אומר שגם מתקיים אז החלק של שידוד המערכות. **הניסים והנפלאות נעשים אתי מדי שנה בשנה בליל התקדש חג. כך צריך האדם להאמין, וזה מה שמביא לו דביקות עצומה והורדת שפע נפלאה,** והרי הוא מוצא את עצמו אחרי הסדר שהתפלל במדרגה הגבוהה.

מדור אור החיים

ערש"ק פרשת תזו"מ ג' אייר תשפ"א

תכלית ההליכה אל הרופא

לזה נתחכם א-ל עליון (התחכם על החכמים המחוכמים) וצוה שיסגר המצורע בדרך ישב ובגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה, ודברים אלו הם כפי הטבע נגדיים לרפואת סיבת הנגע, ואדרבה יולידו הנגע מחדש, וכאשר יראה האדם שהנגם שעשה דברים אלו שהם נגדיים, אף על פי כן על-ידי שהרהר בתשובה והתודה [על] חטאתו כי בעונו אשר פשט לשונו גילה הנגע את עינו, וישוב מחטאתו ויטהר לשונו, ויראה כי הפך הנגע את עינו, בזה ידע ויוכיח הוכחה ברורה שלא בא לו הנגע אלא לצד שדיבר לשון הרע.

והוא אומרו זאת תהיה תורת מוציא שם רע, והכרת הדבר והוכחתו ביום טהרתו (והאמת שההכרח נותן לפרש כן, שהרי כל דיני הנגעים כבר נתבארו בפרשת תזריע ולמה יכתוב רק עכשיו זאת תהיה תורת המצורע? אין זה אלא שנתכוון לומר בדרך רמז - זאת תהיה הכרת הדבר, רק ביום טהרתו תהיה הכרת הדבר אצלו), שהנגם שעשה דברים נגדיים לחוליו כנוכח אף על פי כן נטהר, בזה ידע כי תורת לשונו הרע הוא זה ולא מקרה הטבעי כחשובי מחשבות און, וישמור פיו ולשונו. והוא מה שגמר אומר נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, פירוש מן הצרוע (כלומר, מהאדם עצמו) באה רפואתו, ששב ורפא לו.

זאת תהיה תורת המצורע

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, זֹאת תְּהִי תֹרַת הַמְצָרֵעַ בְּיוֹם טְהֻרָתוֹ וְהוֹבֵא אֶל הַכֹּהֵן. ובאור"ח הק': נראה לפרש על זה הדרך, להיות שהצרעת כפי הטבע תכונתו תתהווה מעפשות וזיהום הגוף ותגבורת המרה אשר תתגבר באדם ועושה רושם בבשרו, ודבר זה יסובבנו העצבון וצרת הלב (היינו היפך רוחב הלב הנעשה על-ידי השהייה בין אנשים אחרים) ושמן השכל (היינו שאין למוח במה לחשוב ולהתעסק. נוכל לראות כעין זה אצל החולים השוכבים במיטתם בבדידות מבלי יכול לרדת ולהתהלך על רגליהם, שצומחים להם על בשרם פצעים ושאר מרעין בישין ר"ל), והרפואה הטבעית לזה היא הרחקות העצבון ועניינים המרחיבים לבו של אדם ומשמחים אותו (אכן כל רופא מן השורה היה מצוה ללא ספק למי שצמח לו צרעת שיתהלך תמיד עם אנשים אחרים וישמח אתם, ובוודאי היה מורה לו היתר לשמוע כלי זמר בימי הספירה...), והנה בכוא נגע צרעת על האדם יכול [היה] אדם לומר כי חולי טבעי הוא אשר יקרה להאדם, ובאמור לו (- כשיאמרו לו) כי הוא זה בשביל לשון הרע, לא יאמין ולא יצדיק הדברים (אלא יחשוב אותו כחולי הצנינה - נחים כמה ימים במטה ושותים חמין, והמחלה חולפת כלא היתה).

דברים, ומחמת כן מאבדים את עיקרי היהדות. **יהיה מה שיהיה, כשהאדם רואה שהוא יוצא מקו הבריאות, מחויב הוא לפשפש במעשיו.**

והאמת שאין הדבר קשה כל-כך למצוא במה האדם לקוי, כי **תמיד יוכל לבחון את עצמו לפי אותו אבר שחלה אצלו, שהרי הקב"ה מתנהג עם האדם במדה כנגד מדה.** וחבל לו למי שאינו עושה כן, כי **הקב"ה מדבר אתו ונותן לו הזדמנות להתבונן מתוך הכנעה ולתקן את הטעון תיקון,** והוא מתעלם, הוא מאבד מה שנותנים לו. הן **מתנה נפלאה הוא חולי הגוף, כי הוא מכניע את האדם וגורם לו לפשפש במעשיו ולשפר לעצמו גם את העוה"ז וגם את העוה"ב,** זאת גם כשמדובר בחולי שאינו קשה, כגון מחלת הצינה אשר מפילה על האדם חולשה ועוצרת אותו מלעשות ולפעול כבימים כתיקונם, כל שכן כשמדובר בחולאים קשים.

השתדלות בעלת תכלית

ובענין ההליכה אל הרופא, **הרי אינה שונה מכל השתדלות אחרת אשר אם השתדלות נכונה היא, מצווה האדם לעשותה בגלל התכלית שיש לה מחמת עצמה ולא מפני שהיה המביאה את התוצאות.** וכפי שידוע כן בענין עבודת הפרנסה, שאין העבודה כדי להביא את הפרנסה, שהרי הקב"ה יכול לפרנס את האדם מבלי שהאדם יצטרך לעבוד, אלא הוא עובד כדי לקיים את שליחותו, ובעצם עבודתו הוא מביא תועלת, הן לעולם והן לעצמו, שהרי הוא עצמו נעשה מזה בעל חסד ובעל אחריות, ומתקן את מדת עצלותו וכו'. לכן מצוי הדבר שיעבוד האדם במקום אחד ופרנסתו תגיע אליו ממקום אחר, וזה יוכיח שגם כשפרנסתו מגיעה

עיניו על דרכי איש

הנה דברי האוה"ח הק' תואמים להפליא את דברי החינוך במצות ענין טומאת מצורע (מצוה קס"ט): **משרשי המצוה, לקבוע בנפשותינו כי השגחת השם ברוך הוא פרטית על כל אחד ואחד מבני אדם,** וכי עיניו פקוחות על כל דרכיהם, כמו שכתוב (איוב לד, כא) **כי עיניו על דרכי איש וכל צעדיו יראה,** ולכן הוזהרנו לתת לב אל החולי הרע ולחשוב כי החטא גרם אותו, וכבר **אמרו זכרונם לברכה** (ערכין טו, עב) כי בחטא לשון הרע יבוא ברוב, ולא ניקחנו דרך מקרה. ויש לנו לבוא אל הכהן שהוא העומד לכפרת החוטאים, ועם חברת המכפר **אולי יהרהר בתשובה ויוסגר קצת ימים כדי שישב אל לבו עיניו במתון, ויפשפש במעשיו.** ולפעמים יוסגר שני הסגרין, **שמא הרהר תשובה ולא תשובה שלמה לגמרי, כאילו תאמר על דרך משל שחשב להחזיר מחצית גזלתו, ואז יחדש בו השם קצת סימנין שיוסגר שנית אולי ישלים תשובתו ויטהר לגמרי.** עכ"ל החינוך.

יפשפש במעשיו

נמצא ששתי הפרשיות, תזריע ומצורע, באות ללמדנו שלא להסתכל כפי שהסתכלנו עד כה, אלא **כל פעם שיחלה האדם באיזו מחלה, ייחס זאת מיד לאיזה חטא.** אכן בימינו הדבר לקוי מאוד, ואם בשאר צרות עוד מבין האדם שעליו לפשפש במעשיו, כשהוא נחלה, בפרט כשמדובר במחלה נפוצה שבאה והולכת בסדר הטבע (לוקחים אנטיביוטיקה ותוך כמה ימים אין שום זכר למחלה), קשה לו לקבל שהיא באה לו בסיבת החטא, וכשיאמרו לו לפשפש במעשיו, יאמר כמתמיה: **"הרי צריך לעשות השתדלות! הרוצה אתה שלא אלך אל הרופא!?"** כך אנשים מבלבלים בין שני

לאיזה דבר ואין לו, הרי הוא בבחינת העני, ואפילו הוא זקוק לעצה, ובכלל זה מי שזקוק לעצה בענין רפואה - הוא צריך שמישהו יאמר לו מה יועיל לו לחוליו. **הקב"ה עשה זאת כדי לזכות את הרופאים האמיתיים יראי ה' ליתן לו עצה ועל ידי כך ייעשו יחוד גדול בעולם, יחוד של משפיע ומקבל.** הן כך ברא הקב"ה את העולם באופן שהכל יהיה על-ידי משפיע ומקבל, כפי שרואים שכולם צריכים לרב, והדעת עוברת מהרב לתלמיד. אף בענין הרפואה גזר הקב"ה שיצטרך האדם לעצת הרופא, הכל מהטעם האמור.

נמצא לענין השאלה ששואל האדם: "וכי לא אלך אל הרופא?! הרי צריך לעשות השתדלות!", "שההשתדלות יש לה תכלית אחרת לגמרי. האמת **שיש מי שיגיע למדרגה גבוהה מאוד עד שלא יצטרך לדרוש כלל ברופאים**, וכמו שכתב הרמב"ן (פרשת בחקותי) בענינם: "ומה חלק לרופאים בבית עושי רצון השם", אך **כמו כן לא יצטרכו אלו להשתדל לפרנסתם**, כמו שאמרו **חז"ל** על רשב"י וחבריו, אך מי שעדיין לא הגיע למדרגה זו, מחויב הוא ללכת אל הרופא כמו שהוא מחויב להשתדל לפרנסתו, אבל יאמין שלא הרופא ירפאהו, כי אם התשובה, שהרי אין מה שיכול לרפאות את האדם חוץ מהתשובה (אלא שפעמים הרבה הגם שאין האדם שת לבו לחזור בתשובה, מכל מקום לבו נכנע מעט בגלל מחלתו ועל ידי כן הוא מתרפא). מיסודי היהדות היא, וכל אמונה אחרת, כפירה היא. כשיש לו לאדם חולי, מה שמוטל עליו לעשות הוא לפשפש במעשיו ולחזור בתשובה. זה מה שיועיל לו בהווה ובעתיד (אם כי יתכן שלא יראה זאת מיד, כי הקב"ה רוצה להשאיר את כוח הבחירה, וכפי שהוא בענין הפרנסה). אכן יחד עם כן הוא מחויב ללכת אל הרופא, **לא מפני שהרפואה תלויה בידי הרופא,**

אליו ממקום עבודתו, מדובר במראית עין בעלמא.

כך הוא גם בענין הרפואה, ההליכה אל הרופא ולקחת התרופה, לא הן מרפאות את האדם, אך תכלית בפני עצמה יש להן, וכגון מה שאמר הרה"ק **רבי אברהם יעקב מסאדיגורא** זיע"א שיש שסיבת החולי היא מפני שישנם סממנים מרוחקים שנמצאים בהם ניצוצות הקדושה וצריך להעלותם לשורשם, וכפי שעשה הקב"ה שיצטרך האדם לאכול ולשתות עבור חיותו, ותכלית הדבר כדי שיעלה את הניצוצות שבמיני המאכלים והמשקים (כמבואר **בספרים** על הפסוק "זאת החיה אשר תאכלו" שבאמת אין שום הסבר על-פי טבע איך המזון הגשמי מחזיק את הנשמה שבגוף, אלא בע"כ שיש שני חלקים במזון, חלק גשמי וחלק רוחני, וכשהאדם אוכל אותו, החלק הגשמי מחיה את הגוף והחלק הרוחני את הנשמה), כן הביא את החולי לאדם כדי שיצטרך האדם לאכול אותם סממנים ולהעלות את הניצוצות שבהם.

יחוד משפיע ומקבל

עוד צריך להבין בענין הרפואה: **חז"ל** אמרו (ב"ב י, א): שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: "אם אלוקים אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם?" אמר לו: "כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם". הא לך שהקב"ה ברא חסרון בעולם רק כדי שנהיה אנו 'נותנים' ונשלים בכך את עצמנו. ואף העני פועל גדולות ונצורות, כי הוא זה שעל ידו נעשים הנותנים מרכבה לשכינה וכך בא השפע לעולם. וכשהעני מבין זאת, הרי הוא מבין שאף הוא תפקיד יש לו ליתן לנותנים את האפשרות ליתן ונמצא שאף הוא נחשב כנותן.

וכפי שהוא בענין הכסף, כך הוא בענין כל צרכי האדם. כל אימת שהאדם זקוק

כדי להשיג את רפואתו, הכל הוא מפני שהוא צריך לפעול דבר מה באותם מקומות, והרי זה חלק מהעבודת ה' שלו. הוא אינו יושב בביתו, אלא עושה פעולות מחמת עשיית רצון ה'. הוא חוזר בתשובה, לומד ומתפלל. הוא עושה מה שצריך.

יסוד נחוץ הוא עד מאוד, וכפי שראינו - האוה"ח הק' והחינוך לומדים שזהו היסוד הנלמד מפרשה זו.

אלא מפני שזה חלק מהתשובה שלו - להכניע את עצמו ולזכות את הרופא בגמילות חסד ובעשיית היחוד של משפיע ומקבל.

הבנת דבר זה תועיל לאדם שלא יעלה בדעתו - "היות שאני מצווה ללכת אל הרופא, יכול אני לעזוב את חלק התשובה". לכן אנו רואים שפעמים הרבה מסבבים מן השמים שיצטרך החולה לנדוד למרחקים

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת מצורע ו' ניסן תשפ"ב

שבת הגדול על-שם ההתנתקות המוחלטת מן העבודה זרה

ליצנותא דעבודה זרה

לא יכרע ולא ישתחוה. כל אחד עומד שם ואומר: מה פירוש? אנו חיים כאן תחת חסותו של אחשוורוש הגדול ואין לנו ברירה כי אם להתאים את עצמנו לשיגעונותיו. ברם מרדכי במה שלא כרע ולא השתחוה הראה לכולם שאין בזה כלום. המן אינו יכול לעשות מאומה. אנשים בטח הגיעו להתפלפל ולהוכיח שהדבר הנכון הוא להשתחוות כי אסור לו לאדם להכניס את עצמו לסכנה². אכן **הכנעת הקליפה נעשית כאשר אדם לוקח דבר שנראה שיש בו כח עצום ומסיח את דעתו ממנו, וזה מה שמבטל את העבודה זרה.**

בספר ראשי בשמים^א (לשבת הגדול) אנו מוצאים יסוד גדול בענין שבת הגדול המלמד כיצד יכין אדם את עצמו לפסח ולכל השנה. ידוע שהשבת נקראת שבת הגדול משום שבני ישראל לקחו את השם וקשרוהו למטתם ולא יראו מהמצרים הגם שהשה היה העבודה זרה שלהם, ועל שם הנס הגדול שהמצרים ראו את בני ישראל מתעללים בעבודה זרה שלהם ולא יכלו לעשות להם מאומה, היא נקראת שבת הגדול.

וכשאנו אומרים שזה מבטל את העבודה זרה, אין כוונתנו לומר שזו קליפה ולמעלה בשמים היא מתבטלת, ואף שגם זה אמת, העיקר הוא שאם עד כה היה לו לאדם פחד מאיזה דבר בחשבו שיש לו איזה כח רב, **עכשיו כשהוא נוטל אותו דבר ודורך עליו ומתלוצץ ממנו, הוא מבטל את השפעתו עליו.** זה מה שנקרא ליצנותא דעבודה זרה.

מבאר שם בראשי בשמים עומק הדבר: כשבני ישראל לקחו את השם וקשרוהו למטתם, הם הכניעו את כח הקליפה של העבודה זרה. ובשפה פשוטה: יש איזו עבודה זרה שכולם יראים ממנה. הנה אנו מגיעים מפורים וזוכרים עדיין את המן. המן הוא הרי השר הגדול ביותר. אין לך ברירה. אינך יכול להחליט שלא להשתחוות לו. בוודאי אתה צריך להשתחוות לו. אך מרדכי

א. להגה"ק רבי ישעיה מושקאט ז"ע אבד"ק פראגא שעל יד ווארשא. תלמידו וחתנו של הרה"ק רבי יצחק מראדוויל, ותלמידו של המגיד הק' מקאזניץ ושל בנו רבי משה אליקים בריעה זע"א.
ב. ראה בתרגומים על פסוק 'בלילה ההוא נדהה שנת המלך'. ראה עוד 'מגילת סתרים' לה'חוות דעת' על הפסוק 'ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה'.

שמוטלת על האדם לקחת דבר שנדמה שיש בו כח ומקורו שלא מן הקדושה, ולשבור אותו ולבטלו.

הוא ממשיך לבאר שם: אברהם אבינו נקרא אדם הגדול בענקים, ואף מדתו מדת החסד נקראת גדולה ב**פסוק** לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו', כי על-ידי עשיית חסדים, מביא האדם את גדלותו של הקב"ה בעולם. והאמת ששני חלקי העבודה של אברהם אבינו באו מאותו שורש, **בתחילה שיבר את כל הכוחות האחרים, ואח"כ יכול היה לבוא ולהשפיע חסדו של הקב"ה בעולם**, ובלי החלק הראשון, אי אפשר להגיע לחלק השני. אכן אברהם אבינו נקרא גדול לא מפני שעשה חסדים, כי אם היה סתם עושה חסדים, לא היה מביא בזה את גדלותו של הקב"ה בעולם. **אלא נקרא גדול מפני ששיבר את כל הכוחות האחרים, כי כך נעשה העולם מקום הראוי לקבל אח"כ את אור חסדו של הקב"ה.**

אין פסח בלי שבת הגדול

הנה מפני כך נקראת שבת זו שבת הגדול, כי בכל **הספרים** מבואר ששבת זו נקרא יו"ט כי יש לו אור מיוחד, ואור זה נצרך לו לאדם כדי שיוכל לבוא אל היו"ט הבא אחריו. וכפי שאי אפשר להגיע לשמחת תורה בלי שיקדים לה חג הסוכות, ואי אפשר להגיע לשבועות בלי שיקדים לו חג הפסח, כך אי אפשר להגיע לפסח בלי שבת הגדול. ומהו אורה של שבת הגדול? האור הוא שבירת העבודה זרה. **עוד לפני שאתה מגיע לפסח ומתחיל לדבר על כך שהקב"ה מנהל את הכל, עליך לומר קודם לכן מי שאינו מנהל שום דבר.**

כשלומדים סוגיא ואחד אומר את הפשט, אם לא הקדים תחילה לומר מה אינו הפשט הנכון, אין דבריו תופסים מקום

בסידורי האר"י הק' ז"ל כתוב [בהנהגותיו של הגה"ק רבי מאיר פאפריש זיע"א] שלא רק מותר לעשות ליצנותא דע"ז, אלא היא מצוה. דבר מאוד נחוץ ביהדות. על האדם לקחת דבר שהוא ע"ז (ויש הרבה דברים שהם ע"ז) ולדרוך עליו. לא מספיק לומר בפה שהקב"ה מנהל את העולם. **מדי פעם שצריך לעשות פעולה מן הסוג הזה, לקחת דבר שבעיני בני אדם הוא נחשב כבעל כח ולהתלוצץ ממנו.**

הקב"ה נתן כח של ליצנות בעולם כי יש לו תפקיד גדול מאוד ואסור לזלזל בו. כמה שהליצנות חמורה כשהיא נעשית על דברים שבקדושה, כידוע שליצנות אחת דוחה מאה תוכחות, כך היא מועילה כשהיא נעשית על דברים שמראים פנים כאילו יש להם כח רב.

מבאר ה'ראשי בשמים' שזה מה שעשו בני ישראל במצרים. הם **לקחו דבר שאצל כל אחד היה ברור עד כה שאסור לגעת בו לרעה כי אסור לו לאדם להכניס את עצמו בסכנה, וקשרו אותו למטה וראו שלא קרה כלום, ובזה הכניעו את כח הע"ז.**

כך ביטל אברהם את הע"ז

וממשיך שם: עיקר ביטול ע"ז הראשון מכולם היה אברהם אבינו ע"ה. הראשון שהיה לו כח זה, היה אברהם אבינו, והיינו לא הפרט שאנו חוזרים עליו תמיד, שכן שלוש הכיר את בוראו והכניס אמונה בעולם. זה כבר החלק השני, ויש לזה חלק ראשון. החלק הראשון הוא מה ששיבר וכיתת את הפסלים של תרח אביו. אין לנו לזלזל בחלק זה של המעשה. יש שאנו חושבים שרק לילדים מספרים את המעשה הזה המובא ב**מדרש** שאברהם אבינו לקח את הפטיש ושבר את כל הפסלים. אך לא! זה מאוד נחוץ לכל אחד מאתנו, זה חלק בלתי נפרד מהמעשה, כי **יש עבודת ה' כזה**

אומר זאת באופן שנותן להרגיש שפלוני הוא בעל שכל דל ואינו יודע מימינו ומשמאלו, הוא מוסיף רגש לאותה ידיעה, ואז נוכל לראות את השומע צוחק קלות. הצחוק נובע מהתעוררות הרגש. **וכיון שרגשו של השומע התעורר על-ידי הידיעה, הידיעה חודרת בו עמוק מאוד,** והוא יזכור אותה עשרים שנה ויותר. **הידיעה היא ידיעה פשוטה, אך די בתוספת של מילה אחת שמעוררת את הרגש כדי להחזירה עמוק עמוק בלב.** זוהי הסיבה שליצינות אחת דוחה מאה תוכחת, כי הליצינות נקלטת בלב הרבה יותר מכל התוכחות.

אחד מהמקורות לזה הוא מה שכתוב **בספר החינוך** על מצות זכור אשר עשה לך עמלק שלא מספיק להזכיר את הידיעה, אלא צריך לעורר גם שנאה בלב, כי שנאה היא רגש, ודבר הנכנס עם רגש, נשאר בזכרון. אכן בין הרגשות, יש רגשות יותר עמוקים ורגשות פחות עמוקים, **והרגש העמוק ביותר, הוא רגש השמחה. ולכן כשעושים ליצינות מאדם או מדבר שבקדושה, זה מחולל נזק עצום בנפש השומע,** כי זה מותיר בו רושם שלילי מאותו אדם או מאותו דבר שבקדושה. **מאחר שהשתמש לזה בכוח החזק ביותר,** יהודי אחד יש לו זהירות בדבר שבקדושה, בא אחר ועושה מזה ליצינות - מסכן פלוני, יש לו 'נערווין'. הוא צוחק וחבירו צוחק עמו, וההשפעה הרבה יותר חזקה משיחה של שעתיים. נחקק עכשיו במוח חבירו שדבר פלוני הוא דבר דחוי.

השפעתה של ליצינות

ודעו לכם שהרבה מאוד אנשים מאבדים מלמדים. כשאנו אומרים מלמדים, אנו מתכוונים לאנשים שאפשר ללמוד מהם. אתה מתפלל בבית כנסת, אתה יודע איזה

גדול בלבות השומעים, כי הם אומרים לעצמם: אולי הוא צודק בפירושו ואולי אפשר לפרש באופן אחר. מהסיבה הזו נהוג בישיבות שהתלמידים מכינים את הסוגיא כמה שעות לפני שנכנסים לשיעור. הם לומדים את הסוגיא עם הראשונים והאחרונים, מקשים ומתריצים, ואז נכנסים לשיעור. מדוע הם צריכים עכשיו לשיעור? הרי הם למדו כבר את הסוגיא היטב? התשובה היא כי דווקא עכשיו אחרי שכל אחד ראה מה יכול להיות קשה בסוגיא ומה אפשר לתרץ ובשיעור יגלה היכן לא צדק ומה הפירוש האמיתי.

אף כאן, **כשאדם רוצה להחזיר בלבו שהקב"ה מנהיג את העולם,** אם הוא רק אומר אני מאמין באמונה שלמה שהבורא ית"ש עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, אין זה מספיק. **הוא צריך תחילה לעקור את כל המחשבות האחרות, וזה מה שעושים בשבת הגדול.**

וכעת נסביר איך עושים זאת בפועל. כשבני ישראל היו במצרים, עשו זאת על-ידי שקשרו את הע"ז של מצרים למטתם, והיום מוטל עלינו ג"כ לעשות כמותם, והיינו שכל אחד יעשה אצלו ליצינותא דע"ז. לכן נקראת השבת שבת הגדול, שכל אחד ייעשה אדם גדול, היינו שיעשה בדומה לאברם אבינו, וכאברהם בשעתו, ישבר ויכתת את הפסלים, ובכך יכין את עצמו לפסח ויקבל את האור של שבת הגדול.

משמעותה של ליצינות

נסביר יותר מה זה ליצינותא דע"ז, כי מדובר בכלי, ועלינו ללמוד איך הכלי הזה עובד. **ליצינות היא תערוכת של קצת חכמה והרבה רגש.** כשאחד אומר על פלוני שלפי טבע מוחו כדאי לו ללמוד רק גמרא רש"י, הוא מעביר ידיעה בעלמא. אך אם הוא

לו, זה יפריע לו בשידוכים. התשובה צריכה להיות: אם זה דבר נכון שילך עם משקפיים כאלה - הלא זה נכון, ואם לאו - לאו. מה צריך להתעסק עכשיו עם שידוכים? איזה הבלים!!! עליו לעשות מזה ליצנות. מה אתה מדבר עכשיו? איזה שטותים!!! אם יש סוגיא של סוגי משקפיים, צריך ללמוד אותה, צריך לברר מה נכון ומה לא נכון. מה אתה מבלבל עכשיו במוח? הרי אין לזה שום הגיון!

דוגמא אחת היא מיני אלף. האדם מחשב חשבונות על גבי חשבונות שאם בנו יעשה כה או יעשה כה, לא ימצא אח"כ שידוך, וכן הוא מפחד להכניסו לשיבה פלונית, כי שמא שמה ה'טוב' יהרוס לו בשידוכים. תגיד, אתה נורמלי?! אכן כן, אי אפשר להתווכח עם המחשבות והחששות האלה בסגנון רגוע - "לא... אל תפחד... סמוך על הקב"ה... הקב"ה יעזור..." זה לא מספיק. **אתה צריך לעשות מזה ליצנות. הלא דיברת עכשיו כאלה הבלים. אינך מתבייש לדבר דברים שאים להם שום טעם ושום כשר?!**

דבר הכורת בינו לבינו

וכאן אנו מגיעים לנדבך נוסף בסוגיא זו. **אם אין האדם מכניע/מבטל/דורס את הדברים השקריים, ממילא נפשו מתחברת אל אותם דברים, ואף שבאופן מעשי, הוא מתנהג כיאות פחות או יותר (עכ"פ כך הוא חושב), באופן רגשי הוא מחובר לאותם דברים שקריים. לכן צריך האדם לעקור את החיבורים שיש לו עם הדברים השקריים על-ידי ליצנותא דע"ז.**

ניקח דוגמא פשוטה - אהבת הכבוד. יש לך מי שמאוד אוהב כבוד וחי ממנו. הנה הוא יכול לשמוע אלף דרשות בגנות הכבוד, אם באופן רגשי הוא עדיין מחובר לזה,

ירא שמים יש שם שהיית יכול ללמוד ממנו ומתהלכותיו? אך מה? פעם מישהו התלוצץ ממנו ואינך זוכר אפילו, ומאז ועד היום נתפס אצלך פלוני כאדם משונה ואתה שומר ממנו מרחק. גם כשהוא בא לומר לך גוט שבת, אתה עונה לו בשפה רפה ומסתובב לצד השני. אולי אתה באמת צודק שיש לפלוני תכונת נפש אחרת משלך, אבל יכול היית ללמוד ממנו יראת שמים. מי מפריע לך לעמוד מולו ולהתפעל כל כולך מהיראת שמים שלו? אבל אינך יכול. הלה סגר בפניך את האפשרות.

ויש גם אנשים שמאבדים את הוריהם בזה האופן. מישהו פעם אמר לו משהו על אביו באופן משונה ובאותו רגע איבד את אביו. אביו יכול היה להיות רבו. הוא אחד מהדור הקודם עם היראת שמים של פעם, חסיד אמיתי שיראתו קודמת לחכמתו, אבל בגלל אותו לץ מתלוצץ, הוא הפסיד אותו. זהו כוחה של ליצנות.

תפקידה של ליצנות

אך הקב"ה הוא זה שנתן את הכוח הזה לאדם, כי כשישתמש בו באופן הנכון, יוכל להתעלות באופן נפלא ביותר. אכן על האדם להשתמש בכוח זה כדי להתלוצץ על כל דבר שריח ע"ז נודף ממנו. כשהוא שומע שפלוני עשה הרבה כסף, כי הזיע הרבה, הוא צריך להתלוצץ מזה. עליו לרחם על פלוני ולבטא זאת עם כוחא דליצנותא. לא די שישלול זאת בדחייה בעלמא - "לא, אינני מאמין שהוא עשה הרבה כסף בגלל שהזיע הרבה". זה לא מספיק. מה, אתה הולך להלחם עם זה בידיעה בעלמא?! **אתה חייב, בעיקר בשבילך, להכניע את השקר הזה עם כוחא דליצנותא.**

כשאחד שומע שאומרים לו (או להיפך) שאם בנו ימשיך ללכת עם המשקפיים שקנו

לקחו פסחיהם באותה שבת, נתקבצו בכורות אומות העולם אצל ישראל ושאלום למה עושים כך, ואמרו להם: זבח פסח לה' שיהרוג בכורי מצרים. הלכו הבכורות אצל אבותיהם ואל פרעה לבקש ממנו שישלחו את ישראל ולא רצו ועשו בכורות מלחמה באבותיהם והרגו מהם הרבה, ועל נס זה נקראת שבת הגדול.

ולכאורה הדבר תמוה שמפני כך יקראו לשבת זו שבת הגדול, כי לכאורה אין לנס זה שייכות עם בני ישראל ולא זה גרם להם לצאת ממצרים. מוכרח אפוא הדבר שיש בזה עומק שכאשר נבין אותו, נראה שגאולת האיש הישראלי תלויה בזה הנס. אכן הפירוש הוא כזה: הן ידוע שמצד הטבע האב חס על בנו, והנה כאן מגיעים הבכורות אל אביהם ומתחננים על נפשם - חוסו ורחמו עלינו! הן עד כה כל מה שמשא אמר שיגיע עלינו, הגיע עלינו, וכאן הוא מודיע שיגיע עלינו מכה עשירית בה כל הבכורות ימותו, מדוע אתם מתעלמים. והנה על פי טבע אי אפשר להבין מדוע כל-כך התאכזרו עליהם, אין זה אלא שהקב"ה עשה כאן נס נוסף והקשה את לבם שיתאכזרו על בניהם. ומה היתה התוצאה של הנס הזה? התוצאה היתה שהם לא שלחו את בני ישראל ממצרים, ומתי יצאו ממצרים? רק כאשר כלו כל הקיצין, אחרי שכל הבכורות מתו ופרעה יצא באמצע הלילה וצעק בקול: קומו ולכו. נמצא שיציאתם ממצרים היתה בדרך אוינס וכפייה. הם לא התיישבו סביב השולחן למשא ומתן שבסופו מגיעים לידי הסכם כתוב - אתם יוצאים ממצרים והבכורות שלנו נשארים בחיים. אלא עד הרגע האחרון לא אבו לשלחם ממצרים, וברגע האחרון גירשו אותם.

המצב אינו טוב. ובכן, לא די לו שיאמר לעצמו: חז"ל אומרים כל הרודף אחר הכבוד, הכבוד בורח ממנו. **הוא צריך למצוא דיבורים שיעקרו את החיבור הרגשי שיש לו לזה.** אכן דבר כזה צריך לבוא מליצנות אמיתית, לא מליצנות חיצונית. **הוא צריך להתלוצץ מזה באמת באופן שישים את רדיפת הכבוד ללעג ולקלס ויקבל ממנה תחושת סלידה¹.** ליצנות יש לה כח חזק, היא אחד מהכלים שהקב"ה נתן לנו. **האדם יכול לעשות ליצנות גם מעצמו** כשהוא מתנהג באופן טיפשי. הוא מדבר על זה, הוא חוזר על זה, כדי שיבין באמת כמה טיפשית היא התנהגות כזאת, **וכך החיבור הרגשי שלו מתנתק.**

האדם צריך להתנתק מן הרע ולהתרחק ממנו. כשאומרים אובהי ה' שנאו רע, שנאו רע פירושו **להתנתק מן הרע ולהפסיק להאמין בו, ולליצנות יש את הכוח לעשותו.** ליצנות מרחיקה את האדם מן הרע, לא מפני שהוא מקבל ידיעה חדשה, אלא מפני שהוא מתרחק ממנו ברגש שלו. לכן חייבים להשתמש בו, **כי כל עוד האדם לא ירחיק את הרגש שלו מן הע"ז, כמה שיאמר וכמה שידבר, עדיין יאהב בלבו,** אם זה תאוה זו, אם זה תאוה פלונית, אם זה הע"ז של כסף, אם זה הע"ז של עשיית כסף בכל מיני אופנים, וכן הלאה.

נאות ישראל תלויה במלחמת הבכורים

דיבור נפלא בענין זה יש מהרה"ק רבי **ישכר דוב מבעלזא** זיע"א. **התוספות** (שבת פו, ב) כתבו שמפני כך נקראת השבת שלפני פסח שבת הגדול, כי יש **במדרש** שכאשר

רק זה נקרא גאולה אמיתית, וזה מה שאירע בשבת הגדול של אותה שנה, באותו יום התנתקו מהמצריים עד הסוף.

אכן יסודו של ה'ראשי בשמים' ויסודו של הרבי מבעלזא שורשם אחד, אלו ואלו דברי אלוקים חיים. יסודו של ה'ראשי בשמים' הוא לפי הפירוש הפשוט שנקראת שבת הגדול משום שקשרו את הע"ז של המצרים אל המיטה ועשו ליצנותא דע"ז, ויסודו של הרבי מבעלזא הוא לפי פירוש התוספות שאבותיהם של בכורות מצרים לא רצו לשלח את בני ישראל ממצרים, ושניהם לדבר אחד נתכוונו **שעל ידי כן התנתקו בני ישראל ממצרים לגמרי ולא נשאר בהם שום חיבור רגשי,** וזהו יו"ט גדול, וזוהי עבודתנו עד ימינו **אנו לנתק את הרגש מכל עניני ע"ז, וכשעושים כן, זוכים לאור גדול.**

אמר הרבי מבעלזא דבר נורא: אילו היו המצרים נותנים להם רשות לצאת באופן של הסכמה הבאה מדעת מיושבת, היו מרגישים בעומק לבם איזה רגש של הכרת הטוב למצריים... הבה נחשוב איזו דרגה של הכרת הטוב היו מרגישים כלפיהם - הלא יסרו אותם כל-כך הרבה שנים, וכי מפני שנתנו להם רשות לצאת אחרי המכה התשיעית, כבר יכירו להם טובה בעבור כך?! (אם היה מדובר במשיח בישיבה שהשפיל אותך והיה מוציא אותך אחרי תשע מכות, האם היית מכיר לו טובה או שהיית זוכר את כל אשר עשה לך?), אך כן, **מאחר שהתדברו ביניהם והחליטו לשלחם, מרגישים היו איזה משהו שבמשהו של רגש של הכרת הטוב, ואז לא היו נגאלים לגמרי מן המצרים, כי לא היו מתנתקים מהם לגמרי.** בני ישראל צריכים היו לצאת ממצרים באופן **שלא יישאר בלבם שום רגש המקשר אותם אליהם, כי**

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
בית שמש	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	שטיבלאך קרית הרמ"א	רמה ב'
בני ברק	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
אשדוד	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
ביתר עילית	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
חיפה	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
פתח תקוה	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
אלעד	מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל
	מקווה חוג חתם סופר	רחוב ברטנורא
קריית גת	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
מודיעין עילית	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
גבעת זאב	קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם
צפת	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
נתניה	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
	ביהמ"ד סאטמאר - הופפער	וילאמסבורג
	ביהמ"ד סאטמאר - בנין בראך	
	ביהמ"ד סאטמאר - וואלבאוס	
	ביהמ"ד סאטמאר - ליע גארדענס	
	ביהמ"ד סאטמאר - מוירטל	
	ביהמ"ד קראלי	
	Central Market Supermarket	
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangestraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
Brialmontlei 16	ויזניץ	
Antoon van Dyckstraat 41	גור	
Mercatorstraat 58	בית המדרש פשווארסק	
Sint-Vincentiusstraat 26A	טשרניבל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482